

Карар № 1

Мөслим авыл

08 ноябрь 2019 ел

**Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Мөслим авыл
жирлеге Советының 13.02.2013 елның 1 нче номерлы (21.03.2016 №1,
24.07.2017 №5, 26.02.2018 № 2 редакциясендә) «Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районы “Мөслим авыл жирлеге” муниципаль
берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзү кагыйдэләрен раслау турында»
карарына үзгәрешләр кергү хакында»**

Мөслим районы прокурорының 25.06.2019 елгы № 02-08-01-2019 протестын карау нәтижэләре буенча, Россия Федерациясе Жир кодексы, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә гамәлдәге законнарға ярашлы рәвештә норматив-хокукый актлар үткөрү максатларында, Мөслим авыл жирлеге Советы карары проекты буенча ачык тыңлау нәтижэләре турында баяләмә нигезендә Мөслим муниципаль районы Мөслим авыл жирлеге Советы
КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Мөслим авыл жирлеге Советының 2013 елның 13 февраль карарына үзгәрешләр кертергә (Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Мөслим авыл жирлеге Советының 2016 елның 21 мартындагы 3 номерлы, 2017 елның 24 июлендәге 5 номерлы, 2018 елның 26 февралендәге 1 номерлы карарлары нигезендә кертелгән үзгәрешләр белән):

- Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен әлеге карарга 1 нче кушымта нигезендә яңа редакциядә расларга.

2. Әлеге карарны Мөслим муниципаль районының Мөслим авыл жирлеге битендә рәсми сайтында мәгълүмат стендында бастырып чыгарырга: <http://muslumovo.tatarstan.ru/rus/bauk.htm>

3. Әлеге Закон рәсми басылып чыккан көненнән гамәлгә керә.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Мөслим авыл жирлеге Башкарма комитеты житәкчесенә йөкләргә.

Мөслим авыл жирлеге башлыгы

Р.Х.Муллин

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының Мөслим авыл җирлеге Советының 2019 елның «08» ноябрдәгә карарына 1 нче кушымта

**Татарстан Республикасы
Мөслим муниципаль районы
«Мөслим авыл җирлеге»
муниципаль берәмлегенең
жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару
кагыйдәләре**

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ	
I ӨЛЕШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ НИГЕЗЕНДӘ ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУНЫ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШЛӘРНЕ ЖАЙГА САЛУ ТӘРТИБЕ	
1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр	
1 статья. Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшенчәләр	
2 статья. Кагыйдәләрне кертү, билгеләү һәм аның составы	
3 статья. Шәһәр төзелешен жайга салу линиясе	
4 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану	
5 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча карарлар кабул итүдә физик һәм юридик затларның катнашуы	
6 статья. Кагыйдәләрне үтәмәгән өчен жаваплылык	
2 бүлек. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрдә катнашучылар	
7 статья. Шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләре объектлары һәм субъектлары	
8 статья. Мәслим муниципаль районының жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге «Мәслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Советы вәкаләтләре	
9 статья. Мәслим муниципаль районының жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә «Мәслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетының вәкаләтләре	
10 статья. Жир биләмәләреннән файдалану һәм төзү буенча комиссия	
3 бүлек. Кагыйдәләрне гамәлгә керткәнче барлыкка килгән күчәмсез милекне файдалану хокукы	
11 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр	
12 статья. Кагыйдәләргә туры килми торган күчәмсез милек объектларыннан файдалану һәм төзелеш үзгәрешләре	
4 бүлек. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәтгән белешмәләр	
13 статья. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе	
14 статья. Капитал төзелеш объектынның яисә жир участогыннан шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү тәртибе	
15 статья. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәтгән белешмәләр	
16 статья. Ачык тыңлаулар үткәрү	
5 бүлек. Жир кишәрлекләрен шәһәр төзелеше эзерлеге. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен бирү тәртибе турында гомуми нигезләмәләр	
17 статья. Кызыксынучы затларга төзелеш өчен жир кишәрлекләрен шәһәр төзелеше эзерлеге	
18 статья. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен бирү принциплары	
19 статья. Жир кишәрлекләрен бирү тәртибе үзенчәлекләре	

20 статья. Дәүләт яисә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен резервлау	
21 статья. Территорияне планлаштыру буенча документлар эзерләү турында нигезләмә	
22 статья. Жир кишәрлегенең шәһәр төзелеше планы	
6 бүлек. Халык куллана торган жирләрнең чикләрен билгеләү, үзгәртү, теркәү, алардан файдалану	
23 статья. Ачык файдаланудагы жирләр турында гомуми нигезләмәләр	
24 статья. Гавами файдаланудагы жирләрнең чикләрен билгеләү һәм үзгәртү	
25 статья. Гавами файдаланудагы жирләр чикләрен теркәү	
26 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы территорияләрдән һәм жир кишәрлекләреннән файдалану	
7 бүлек. Күчемсез милекнең төзелеш үзгәрешләре	
27 статья. Күчемсез милекнең төзелеш үзгәрешләренә хокукы һәм аны гамәлгә ашыру өчен нигез. Күчемсез милек төзелеш үзгәрешләре төрләре	
28 статья. Проект документларын эзерләү	
29 статья. Төзелешкә рөхсәт бирү.	
30 статья. Төзелеш, реконструкция һәм капитал ремонт.	
31 статья. Объектны кабул итү һәм объектны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирү	
8 бүлек. Йомгаклау нигезләмәләре	
32 статья. Әлеге кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү тәртибе	
33 статья. Кагыйдәләрне гамәлгә кертү хакында	
II ӨЛЕШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАСЫ. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ МАХСУС КУЛЛАНУ ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНА КАРТАЛАРЫ	
9 бүлек. Территорияне шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы	
34 статья. «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенең шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы	
10 бүлек. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар	
35 статья. «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегеннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы	
36 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча чикләүләрнең гамәлдә булу зоналары картасы	
III ӨЛЕШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ	
11 бүлек. Күчемсез милекне рөхсәт ителгән файдалану төрләре һәм параметрлары өлешендә шәһәр төзелеше регламентлары	
37 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территорияль зоналарның төрләре	
37.1 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Торак зоналары	
37.2 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Ижтимагый-эшлекле зоналар	
37.3 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Житештерү һәм коммуналь зоналары	
37.4 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зонасы	
37.5 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Рекреацион файдалану зоналары	
37.6 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Махсус билгеләнештәге зоналар	
12 бүлек. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарда билгеләнгән күчемсез мөлкәттән файдалануны чикләү өлешендә шәһәр төзелеше регламентлары	
38 статья. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарда билгеләнгән күчемсез мөлкәттән файдалануны чикләү тасвирламасы	
39 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында билгеләнгән күчемсез мөлкәттән файдалануны чикләү тасвирламасы	
40 статья. Ачык сервитутларның эшчәнлек зоналары	

13 бүлек. Шәһәр төзелеше регламентлары шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган төп жирләрне билгеләү һәм аларга карата шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрне билгеләү	
41 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы төп территорияләрне һәм жирләрне билгеләү	
Кушымталар:	
1. «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенен шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы (территориянең өлеше)» (1-нче кушымта)	
2. «Мөслим авылы территориясеннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (техноген чикләүләр)» 2 кушымта	
3. «Мөслим авылы территориясеннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (табигый чикләүләр)» 3 кушымта	

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (алга таба шулай ук - Кагыйдәләр) - «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенен Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының (алга таба - «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенен) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясенен һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, Мөслим муниципаль районының (алга таба - Мөслим муниципаль районы) һәм «Мөслим авыл жирлеген» Уставы нигезендә эшләнган норматив хокукый акты.

Әлеге Кагыйдәләр территорияль зоналарны, шәһәр төзелеше регламентларын, әлеге Кагыйдәләргә куллану тәртибен һәм аларга жирле үзидарә органнарының гамәлдәге законнар, муниципаль хокукый актлары нигезендә үзгәрешләр кертү тәртибен билгели, «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясеннән «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясенен яшәеш, планлаштыру, төзү һәм төзекләндерү гармонияле мохитен булдыру, торак төзелеше, житештерү, социаль, инженерлык-транспорт инфраструктурасы программаларын үстерү, табигатьне сак файдалану максатларында нәтижәле файдалану шартларын тудыра.

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшенчәләр

Әлеге тәртиптә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

төзекләндерү - эшләр жыелмасы (территорияне инженерлык эзерләү, юллар салу, су белән тәэмин итү, канализация, энергия белән тәэмин итү корымалары һәм коммуналь челтәрләрне һәм корымаларны үстерү һ.б.) һәм территорияне чистарту, киптерү һәм яшелләндерү, микроклиматны яхшырту, һава бассейнын, ачык сулыкларны һәм туфракны пычратудан саклау, санитар чистарту, тавыш дәрәжәсен киметү һ.б.), ул теге яисә бу территорияне билгеләү, халыкның сәламәт, уңайлы һәм мәдәни тормыш шартларын булдыру өчен яраклы хәлгә китерү максатларында башкарыла;

күчемсез мөлкәттән рөхсәт ителгән файдалану төрләре - әлеге Кагыйдәләрдә эшчәнлек төрләрен, объектларны гамәлгә ашыру һәм урнаштыру, законнарда, әлеге Кагыйдәләрдә, норматив-техник актларда, норматив-техник документларда билгеләнгән таләпләрне мәжбүри үтәү шарты белән, әлеге Кагыйдәләрдә шәһәр төзелеше регламентлары составында әлеге эшчәнлек төрләренен һәм объектларның исемнәрен биләү аркасында рөхсәт ителгән эшчәнлек төрләре, объектлар. Күчемсез файдалануның рөхсәт ителгән төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләрен, файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләрен, рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләрен үз эченә ала;

күчемсез мөлкәтне рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре - эшчәнлек төрләре, объектлар, аларны гамәлгә ашыру һәм урнаштыру әлеге Кагыйдәләрдә шәһәр төзелеше регламентлары составындагы әлеге эшчәнлек төрләренен һәм объектларның исемнәрен, мондый эшчәнлек төрләре күчемсез милекне файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләренен һәм күчемсез милекне файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләренен карата өстәмә сыйфатында гына рөхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла;

жир кишәрлекләренен дәүләт кадастр исәбенә алуы - жир кишәрлекләренен бердәм дәүләт реестрында тасвирлау һәм индивидуальләштерү, шуның нәтижәсендә һәр жир

кишәрлеге шундый характеристикалар ала, алар аны башка жир кишәрлекләреннән аерып алырга һәм аны сыйфатлы һәм икътисадый бәяләүне гамәлгә ашырырга мөмкинлек бирә;

шәһәр төзелеше документлары - территориаль планлаштыру документлары, территориаль планлаштыру документларын гамәлгә ашыру планнары, әлеге Кагыйдәләр, территорияне планлаштыру документлары (территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау проектлары, жир участкаларының шәһәр төзелеше планнары);

шәһәр төзелеше регламенты - әлеге Кагыйдәләр белән тиешле территориаль зона чикләре чикләрендә билгеләнә торган жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалануның төрләре, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә булган һәм аларны төзү процессында һәм капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләүдә кулланыла торган барлык төрләре, жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш объектларының иң чик параметрлары, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, шулай ук жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның чикләүләре;

жир кишәрлекләрен шәһәр төзелешенә эзерләү - дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, кызыксынган затлар тарафыннан төзелә торган жир кишәрлекләренә аларны формалаштыру һәм аларга хокуklar бирү өчен территорияләр чикләрен, жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү, шулай ук мондый йортлардагы урыннар милекчеләренә күпфатирлы йортларның төзелеш бөткән жир кишәрлекләренә гомуми өлешле милек хокукларының күчүе;

жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы - территорияне ызанлау проекты составында яисә жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән чикләр турында мәгълүматны һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 44 статьясындагы 3 өлеш нигезендә башка мәгълүматны үз эченә алган аерым документ, ул жирлектә дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан территорияне планлаштыру юлы белән бүлеп бирелгән жир кишәрлеге чикләрен билгеләү, төзелешкә рөхсәт бирү, объектны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирү өчен проект документациясен эшләү ярдәмендә файдаланыла;

төзүче – үз милке булган жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне, капитал ремонтлауны, шулай ук аларны төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау өчен инженерлык эзләнүләрен башкаруны, проект документларын эзерләүне тәмин итүче физик яки юридик зат.

заказчы - төзүче тарафыннан вәкаләт бирелгән физик яисә юридик зат, төзелешне, реконструкцияне эзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда, төзүче мәнфәгатьләрен тәкъдим итәргә, шул исәптән төзүче исеменнән башкаручылар, подрядчылар белән шартнамәләр төзүне, эшләрне башкару һәм кабул итү стадиясендә контрольне гамәлгә ашыруны тәмин итә;

жир кишәрлеге - жир кадастрында һәм жир кишәрлекләренә хокукларны дәүләт теркәве документларында беркетелгән чикләре, мәйданы, урыны, хокукый статусы һәм башка характеристикалары булган жир өслегенә бер өлеш.

территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар - Россия Федерациясе халыкларының саклау, санитар-яклау зоналары, мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарлар), су саклау зоналары, эчәргә яраклы су белән тәмин итү чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар;

инвестор - уртақ эшчәнлек турында шартнамә нигезендә төзелә торган һәм юридик затларның, дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары, шулай ук эшкуарлык эшчәнлегенң чит ил субъектлары статусына ия булмаган физик һәм юридик затлар;

кызыл линияләр - территорияне планлаштыру проектлары ярдәмендә билгеләнә һәм гомуми файдаланудагы территорияләрнең (юлларны, урамнарны, проездларны, мәйданнарны, скверларны, бульварларны, яр буен, яр буен, башка объектларны һәм территорияләрне дөкертәп) булган, планлаштырылуы (үзгәртелә торган, яна төзелә торган) чикләрен, электр тапшыру линияләре, элемент линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торба үткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юллар линияләрен һәм башка шундый корылмаларны (алга таба - линия объектлары) билгели торган линияләр;

сызыкча объектлар - электр тапшыру линияләре, элементә линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торба үткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар;

күчәмсез мөлкәттән файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләре - эшчәнлекнең төрләре, объектларны гамәлгә ашыру һәм урнаштыру жир кишәрлекләрендә әлегә эшчәнлек төрләренең һәм объектларның исемнәрен шәһәр төзелеш регламентлары составындагы шәһәр төзелеш регламентлары составында биләү аркасында тиешле территориаль зоналарга карата рөхсәт ителгән, мондый эшчәнлек төрләрен һәм объектларны сайлау, техник регламентлар таләпләрен үтәгән очракта, өстәмә рөхсәтләрдән һәм килештерүләрдән башка, жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокукчылар тарафыннан гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән сайлау хокукы өстәмә рөхсәтләрдән һәм килешүләрдән башка дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләргә, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләргә кагылмый;

саклау зонасы - Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә, саклауны, эксплуатацияләүнең нормаль шартларын тәмин итү һәм әйләнә-тирәдә ул билгеләнә торган объектларны зарарлау мөмкинлеген төшереп калдыру максатларында билгеләнә торган махсус файдалану шартлары булган территория;

күчәмсез милекне файдалануның рөхсәт итү - шәһәр төзелеш регламенты нигезендә күчәмсез милекне файдалану, кануннар нигезендә билгеләнгән күчәмсез милекне куллануга, шулай ук гавами сервитутлар нигезендә.

санитар-яклау зонасы - яшәү тирәлегенә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты ясау чыганагы булган объектлар һәм производстволар тирәсендә билгеләнә торган файдалануның махсус режимы булган махсус территория һәм атмосфера һавасына (химик, биологик, физик) пычрану йогынтысын гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр киметүне тәмин итә;

хосусый сервитут - килешү яисә суд карары нигезендә билгеләнә торган чит жир кишәрлегеннән чикләнгән файдалану хокукы (кирәкле коммуникацияләрне һәм сервитут билгеләмичә тәмин ителә алмый торган кирәкле коммуникацияләрне һәм башка ихтыяжларны узу, салу һәм эксплуатацияләү өчен);

гавами сервитут - чит жир кишәрлегеннән Россия Федерациясе законы яисә башка норматив хокукый акты, Татарстан Республикасы норматив хокукый акты, Мөслим муниципаль районының норматив хокукый акты белән билгеләнгән чикләнгән файдалану хокукы;

территория зонасы - әлегә Кагыйдәләрдә чикләр билгеләнгән һәм шәһәр төзелеш регламентлары билгеләнгән зона;

гомуми файдалану территорияләре - затларның чикләнмәгән даирәсе (шул исәптән майданнар, урамнар, узгыннар) тоткарлыксыз файдалана торган территорияләр;

сату-алулар - жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары биләү, алардан файдалану, эш итү хокукларын сатып алуга шартнамә төзү ысулы, төрле билгеләнештәге капитал төзелеш объектларын төзү хокукы, аукцион яисә конкурс рәвешендә;

күчәмсез мөлкәттән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре - Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 39 статьясында һәм әлегә Кагыйдәләрдә әлегә эшчәнлек төрләренең һәм объектларның исемнәрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 39 статьясында һәм әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу һәм техник регламентлар таләпләрен мәжбүри үтәү нәтижәсендә, әлегә Кагыйдәләрдәге объектларның исемнәрен һәм шәһәр төзелеш регламентлары составындагы объектларны таныту нәтижәсендә, эшчәнлек төрләре, объектлар.

2 статья. Кагыйдәләрне кертү, билгеләү һәм аның составы

1. Әлегә Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу системасын кертәләр, ул «мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә тотрыклы үсеш шартларын тудыру, әйләнә-тирә мохитне һәм

мәдәни мирас объектларын саклап калу өчен шәһәр төзелешен җайга салу өчен нигезләнган; жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару буенча барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне гамәлгә ашыру барышында гражданның хокукларын яклау һәм физик һәм юридик затларның хокукларын тигезлек тәмин итү; жир кишәрлекләреннән файдалану кагыйдәләре һәм шартлары турында ачык мәгълүматны тәмин итү, аларда капитал төзелеш объектларын төзүне гамәлгә ашыру, реконструкцияләүне һәм капитал ремонт ясауны гамәлгә ашыру; капитал төзелеш объектларын төзү, дәүләт милкендә яисә муниципаль төзелеш объектларын төзү максатларында булган жир кишәрлекләрен бирү өчен документлар әзерләү; төзелеш объектларын реконструкцияләү һәм реконструкцияләү максатларында төзелә торган территорияләрне үстерүнең ниятләнган регламентларына; шәһәр төзелеше объектларыннан файдалануның һәм алардан файдалануның ниятләнган регламентларына туры килүен һәм аннан соң төзелгән төзелеш объектларыннан файдалануның тәкъдимнәренә туры килүен тәмин итү.

2. Шәһәр төзелешен зоналаштыруга нигезләнган жирләрдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу системасын кертүнең максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- муниципаль берәмлекне үстерү планнарын һәм программаларын, инженерлык, транспорт белән тәмин итү һәм социаль хезмәт күрсәтү системаларын гамәлгә ашыру, әйләнә-тирә мохитне саклау өчен шартлар тудыру;

- «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә территорияләрен планлаштыру өчен шартлар тудыру;

- күчемсез милек объектларына һәм күчемсез мөлкәт объектларын биләү, алардан файдалану һәм алар белән эш итү хокукын алырга теләүче затларга хокукларны һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү;

- инвестицияләр жәлеп итү өчен уңай шартлар тудыру, шул исәптән, шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә күчемсез мөлкәттән рөхсәт ителгән файдалануның иң нәтиҗәле төрләрен сайлау мөмкинлегенә бирү юлы белән;

- гражданның мәгълүматтан иреккә файдалана алуын тәмин итү һәм аларның жирлек үсеше, жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча карарлар кабул итүдә билгеләнган очрақларда гавами тыңлаулар уздыру юлы белән катнашуы;

- гражданның һәм юридик затларның хокуклары үтәләшен тикшереп торуну тәмин итү.

3. Әлегә Кагыйдәләр түбәндәгеләр буенча эшчәнлекне регламентлаштыралар:

- физик һәм юридик затларга бирү максатларында дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан бүлеп бирелгән территорияләрне һәм жир кишәрлекләрен шәһәр төзелешенә әзерләү;

- гавами файдаланудагы жирләренң чикләрен билгеләү, үзгәртү, теркәү һәм алардан файдалану;

- шәһәр төзелеше эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча гавами тыңлаулар уздыру;

- дәүләт яисә муниципаль ихтыяҗлар өчен жир кишәрлекләрен резервлау һәм алу, гавами сервитутлар билгеләү турында карарлар кабул итү өчен шәһәр төзелешенә нигезләрен әзерләү;

- проект документациясен килештерү;

- яңа төзелгән, реконструкцияләнган объектларны төзүгә, эксплуатациягә кертүгә рөхсәтләр бирү;

- күчемсез милекнең кулланылуын һәм төзелешен контрольдә тотуну, кануннарда билгеләнган очрақларда һәм тәртиптә штраф санкцияләрен куллануны.

4. Әлегә Кагыйдәләр түбәндәгеләр белән беррәттән кулланыла:

- кешеләрнең тормышы һәм сәламәтлегенә иминлеген тәмин итү, капитал төзелеш, мөлкәтне саклау объектларының ышанычлылыгын һәм куркынычсызлыгын тәмин итү, әйләнә-тирә табигатен мохитен һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу максатларында законнар нигезендә кабул ителгән техник регламентлар (билгеләнган тәртиптә үз көченә кәргәнчегә кадәр - норматив техник документлар булып;

- жирдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу мәсьәләләре буенча башка муниципаль хокукый актлар белән. Күрсәтелгән актлар әлегә Кагыйдәләргә каршы килми торган өлештә кулланыла.

5. Әлеге Кагыйдәләрдә:

- аларны куллану һәм күрсәтелгән Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү тәртибе;
- шәһәр төзелеше регламентлары;
- шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары;
- территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

5.1. Әлеге Кагыйдәләр преамбуладан, I, II, III өлешләрдән һәм кушымталардан тора.

6. Әлеге Кагыйдәләр «мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелешен жайга салучы һәм тикшереп торучы вазыйфаи затлар тарафыннан дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар тарафыннан үтәү өчен мәжбүри.

7. Әлеге Кагыйдәләр «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә бөтен территориясендә шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарын исәпкә алып гамәлдә була (1-нче кушымта).

3 статья. Шәһәр төзелешен жайга салу линиясе

1. Шәһәр төзелешен жайга салу линиясе территорияләрне планлаштыру һәм ызынлау проектлары, шулай ук санитар-яклау зоналары проектлары, тарих һәм мәдәният ядкарьләренә саклау зоналары проектлары белән билгеләнә.

2. Жирлек территориясендә шәһәр төзелешен жайга салуның түбәндәге линияләре гамәлдә:

- кызыл сызыклар;
- төзелешне жайга салу линияләре;
- гамәлдәге һәм проектлана торган инженерлык корылмаларының һәм коммуникацияләренә техник (саклау) зоналары чикләре;
- жирлектә саклана торган зоналар чикләре (шул исәптән табигый) ландшафт.

3. Шәһәр төзелешен жайга салу линияләрен билгеләү, үзгәртү, туктату өчен территорияне планлаштыру буенча расланган документлар нигез була.

4. Шәһәр төзелешен жайга салу линиясе законнарда һәм әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә территорияне планлаштыру документларын раслаганнан соң үтәлү өчен мәжбүри.

5. «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты (алга таба - башкарма комитет) шәһәр төзелешен жайга салуның гамәлдәге барлык линияләрен топографик планнарда чыгаруны һәм кызыксынган юридик һәм физик затларга шәһәр төзелешен жайга салуның соратып алына торган барлык линияләре турында тулы мәгълүмат булган топографик планнар бирүне тәмин итә.

4 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану

1. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булу чикләре шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы белән билгеләнә.

2. Шәһәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;
- жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренә бер территориаль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;
- Мөслим авыл жирлегенә генераль планында билгеләнгән функциональ зоналарының һәм аларның планлаштырыла торган үсеш характеристикаларын;
- территориаль зоналарның төрләре;
- мәдәни мирас объектларын, шулай ук махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шәһәр төзелеше регламенты жир кишәрлекләренә хокукый режимын билгели, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә булган бөтен нәрсә кебек үк, аларны төзү һәм капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләү процессында файдаланыла. Шәһәр төзелеше

регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелеш зоналаштыру картасында билгеләнгән территорияль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына тигез дәрәжәдә кагыла.

4. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә шәһәр төзелеш регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:

- Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) бердәм дәүләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук яңа ачыкланган мәдәни мирас объектлары булган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә, мәдәни мирас объектларын саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган реставрация, консервацияләү, торгызу, ремонтлау һәм жайланмалар эчтәлегә, параметрлары турындагы карар кысаларында;

- гомуми кулланылыштагы территорияләрдән читтә;
- кулланылышы индивидуаль максатчан билгеләнеше белән билгеләнә торган транспорт һәм инженер-техник коммуникацияләр, шул исәптән тимер юллар, автомобиль магистральләре, урамнар, юллар, проездлар, башка линия объектлары;

- файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

5. Шәһәр төзелеш регламенты үз эченә ала:

- жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

- рөхсәт ителгән куллану параметрлары - жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнән, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары;

- жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү.

6. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

2) файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре;

3) рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре, рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләренә карата өстәмә буларак һәм файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләренә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла торган төрләре.

7. Күчмәсез милеккә рөхсәт ителгән файдалануны гамәлгә ашыруны тәмин итә торган төзекләндерү объектлары, инженер-техник объектлар, корылмалар һәм коммуникацияләр, аларның техник регламентларына туры килү шарты белән (ә алар билгеләнгән тәртиптә гамәлгә кергәнчегә кадәр - «Техник жайга салу турында» Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документларга туры килгән очракта, һәрвакыт рөхсәт ителгән була.

Планировка структурасының бер яисә берничә элементы территориясе чикләрендә капитал төзелеш объектларының эшләвен һәм аларны нормаль эксплуатацияләүне тәмин итү өчен билгеләнгән инженер-техник объектлар, корылмалар, урнашуы санитар-яклау, башка яклау зоналарын билгеләп, аерым жир кишәрлегә таләп итә, территорияне планлаштыру документлары белән билгеләнә.

8. Шәһәр төзелеш регламентында каралмаган куллану төрләре тыелган.

9. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану параметрлары түбәндәгеләрне үз эченә алырга мөмкин:

- жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның майданы һәм сызыкча үлчәмнәре (минималь һәм/яисә максималь), урамнар (проездлар) фронты һәм участкаларның иң чик кинлекләренә сызыкча зурлыгын кертеп;

- биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлегә чикләреннән минималь тайпылышлар

- катларның чикле (минималь һәм/яисә максималь) саны яисә биналарның, корылмаларның, корылмаларның иң чик (минималь һәм/яки максималь) биеклегә;

- жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь проценты төзелеп бетәргә мөмкин булган жир кишәрлегенең суммар мәйданы, жир кишәрлегенең бөтен мәйданына мөнәсәбәте буларак билгеләнә.

- урта белем бирү учреждениеләре өчен торак кварталлар, балалар өчен мәктәпкәчә һәм спорт мәйданчыклары территорияләре өчен яшелләндерүнең минималь проценты;

- рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре өчен биналарның гомуми мәйданы күрсәткечләре (минималь һәм/яисә максималь);

- башка күрсәткечләр

10. Рөхсәт ителгән файдалануның төрләре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрлары нигезендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану кануннарда билгеләнгән шәһәр төзелешенә чикләүләргә үтәгән очракта рөхсәт ителә.

11. Аерым очракларда норматив-хокукый актлар белән территориаль зоналардан яисә аларның өлешләреннән өстәмә юнәлешләр буенча файдалануга аерым шәһәр төзелеше таләпләре билгеләнергә мөмкин:

- архитектур яктан - төзелешнең сәнгать йөзе (стиль бердәмлеге; материал һәм конструкцияләр; түбә характеры; фасадларның төсле чишелеше; мансард катларын төзү; жир асты урбанизациясә дәрәжәсә; торак йортларда торак булмаган беренче катларны төзү);

- инженерлык әзерлеге һәм инженерлык белән тәмин итү (су түбәнәйтү; жир өсте су үткәргечләре; коммуникация коридорлары; үзәкләштерелгән тереклек тәмин итү системалары; тереклек тәмин итүнең автоном системалары һ.б.);

- төзекләндерү һәм яшелләндерү (төзекләндерү элементларының материалы; куәтләү материалы; зур күләмле утырту материалын куллану һ.б.);

- визуаль мәгълүмат һәм реклама (гамәлдәге конструкцияләргә кулланып биналарда урнаштыру; аерым реклама жайланмаларын куллану; витриналарны, фасадларны бизәүдә төсләр һәм яктылык төсендәге карарга таләпләр);

- шәһәр төзелеше процессын оештыруның аерым шартлары (конкурс нигезендә проектлау һәм төзү; территорияләргә комплекслы үзләштерүгә кондоминиумнар (ширкәтләр) төзү, жәмәгать фикерен өйрәнү).

12. Шәһәр төзелеше регламентларының таләпләре «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә барлык шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләрен үтәү өчен мәжбүри.

5 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча карарлар кабул итүдә физик һәм юридик затларның катнашуы

1. Әлеге Кагыйдәләр, аларның составына керүче барлык картографик һәм башка документларны да кертәп, барлык физик һәм юридик затлар, шулай ук хакимият һәм идарә органнары вазыйфай затлары, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарның үтәлешен тикшереп торуну гамәлгә ашыручы органнар өчен ачык була.

2. Башкарма комитет әлеге Кагыйдәләр белән танышу мөмкинлеген түбәндәге юллар белән тәмин итә:

- жирле массакуләм мәгълүмат чараларында әлеге Кагыйдәләргә бастырып чыгару, аларны махсус тираж белән бастыру һәм барлык кызыксынучы затларга ачык сату;

- әлеге Кагыйдәләргә «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенең яисә Мөслим муниципаль районының «Интернет» челтәрендәгә рәсми сайтында урнаштыру;

- әлеге Кагыйдәләр белән алар составына керә торган картографик һәм башка документларның тулы комплектында, жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу өлкәсендә вәкаләтле башкарма комитетта, башка органнарда һәм оешмаларда танышу мөмкинлегә тудыру;

- физик һәм юридик затларга әлеге Кагыйдәләрдән өземтәләр, шулай ук кирәкле күчермәләр, шул исәптән картографик документларның күчермәләрен һәм аларның кайбер жир кишәрлекләренә һәм планировка структурасы элементларына карата жирдән файдалану

һәм төзелеш шартларын характерлаучы фрагментларын бирү мөмкинлеген тәэмин итү. Күрсәтелгән хезмәтләрнең бәясе Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

3. Гражданнар гамәлдәге законнар һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча карарлар кабул итүдә катнашырга хокуклы.

4. Шәһәр төзелеше документациясен раслаганчы гражданнар, аларның берләшмәләре һәм юридик затлар «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча карарлар эзерләүдә катнашырга хокуклы.

5. Шәһәр төзелеше эшчәнлегенә өлкәсендә гражданнарның, аларның берләшмәләренен һәм юридик затларның фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнашуы түбәндәгә рәвешләрдә гамәлгә ашырыла:

- гражданнар жыелышларында (жыеннарында) катнашу;
- гавами тыңлауларда катнашу;
- шәһәр төзелеше документларының бәйсез экспертизаларын үз акчалары исәбеннән уздыру;

- гамәлдәге законнарда билгеләнгән башка рәвешләр.

6. Гражданнарның, аларның берләшмәләренен һәм юридик затларның шәһәр төзелеше эшчәнлегенә гамәлгә ашыруда катнашу тәртибе Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Мөслим муниципаль районының муниципаль һәм башка хокукый актлары, жирле үзидарә органнарының муниципаль һәм башка актлары белән билгеләнә.

7. Башкарма комитет үз компетенциясе чикләрендә гражданнарның, аларның берләшмәләренен һәм юридик затларның үз мәнфәгатләренә кагыла торган жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча гаризаларын һәм башка мөрәжәгатләрен карый һәм билгеләнгән срокларда аларга нигезле җаваплар бирә.

8. Шәһәр төзелеше эшчәнлегенә аларның мәнфәгатләренә кагылган яисә бозылган очракларда гражданнар, аларның берләшмәләре һәм юридик затлар гамәлдәге законнар нигезендә административ яисә суд тәртибендә үз хокукларын яклауны таләп итәргә хокуклы.

6 статья. Кагыйдәләргә үтәмәгән өчен җаваплылык

1. Әлеге Кагыйдәләргә бозган өчен физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары, Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары нигезендә җаваплы булалар.

2 бүлек. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрдә катнашучылар

7 статья. Шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләре объектлары һәм субъектлары

1. «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләре объектлары түбәндәгеләр була:

- жирлек территориясе 31.01.2005 елдагы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән чикләрдә. "Мөслим муниципаль районы" муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" 30-ТРЗ номерлы (2008 елның 18 декабрендәге Татарстан Республикасы Канунын исәпкә алып). "Мөслим муниципаль районы" муниципаль берәмлегенен һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында" Татарстан Республикасы Законына үзгәрешләр кертү хакында" 122-ТРЗ номерлы;

- «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясе өлешендә;

- жир-мөлкәт комплекслары;

- (жир кишәрлекләренә)]

- капиталь төзелеш объекты

2. Жирлек территориясендә шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләре субъектлары булып дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, вазыйфай затлар, физик һәм юридик затлар тора.

3. Шәһәр төзелеше мөнәсәбәтләренең барлык субъектлары Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының, Россия Федерациясе законнарының һәм Татарстан Республикасы законнарының алар нигезендә кабул ителгән законлы норматив хокукый актларның, техник регламентларның, төзелеш һәм башка махсус нормаларның һәм кагыйдәләренең таләпләрен, әлеге Кагыйдәләренең, Мөслим муниципаль районы Уставының, Мөслим муниципаль районы референдумында кабул ителгән хокукый актларның, Мөслим муниципаль районы Советының, Мөслим муниципаль районы башлыгының, Мөслим муниципаль районы башлыгының, «Мөслим авыл жирлеген» Уставының, «Мөслим авыл жирлеген» уставының, референдумда кабул ителгән хокукый актларның, «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының һәм башка хокукый актларының таләпләрен, Мөслим авыл жирлеген муниципаль берәмлеге башлыгының һәм муниципаль берәмлек башлыгының «Авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге башлыгының һәм авыл жирлеген шәһәр төзелеше һәм авыл жирлеген турындагы кануннар нигезендә, әлеге кануннар нигезендә кабул ителгән таләпләренә үтәргә тиеш.

8 статья. Мөслим муниципаль районының жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы вәкаләтләре

1. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районының «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы вәкаләтләренә (алга таба - Совет) жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә түбәндәгеләр керә:

- Мөслим авыл жирлеген генераль планын, «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә жирдән файдалану һәм төзелешләр кагыйдәләрен, шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау, әлеге документларга үзгәрешләр кертү;
- жир законнары нигезендә «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясенә жир кишәрлекләре белән идарә итү һәм эш итү тәртибен билгеләү;
- жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә органнарындагы вазифай затлар тарафыннан жирле эһәмияткә ия мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту.
- төзелгән территорияләренә үстерү турында карарлар кабул итү;
- гамәлдәге кануннар һәм «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыру.

9 статья. Мөслим муниципаль районының жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты вәкаләтләре

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә башкарма комитет вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- территорияне планлаштыру документларының «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә генераль планын, Мөслим авыл жирлеген генераль планын, территорияне планлаштыру документларының генераль планы нигезендә эзерләнгән жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эзерләүне оештыру, аларны гамәлгә ашыруны тәэмин итү, моңа Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очраklar, шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары керми;
- муниципаль ихтияжлар өчен «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге чикләрендә жир кишәрлекләрен сатып алу, шул исәптән сатып алу юлы белән;
- дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдән жир кишәрлекләрен сату буенча я жир кишәрлекләрен арендау шартнамәләрен төзү хокукына, төзелгән территорияне үстерү турында шартнамә төзү хокукына хокукын оештыру һәм уздыру;
- «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә, капитал ремонтлаганда объектлар төзүгә, аларны эксплуатациягә кертүгә рөхсәт бирү;

- жирле эһәмияттәге жир асты корылмаларын төзү өчен «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрдән, жирле эһәмияттәге су объектларыннан, гомумтаралган файдалы казылмалар ятмаларыннан, жир асты байлыктарыннан файдалануны тикшереп торуну гамәлгә ашыру;

- жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру, «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы карарлары белән.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән жирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге башкарма комитет вәкаләтләре яисә килешү буенча шәһәр төзелеш эшчәнлеге, муниципаль милек, жир ресурстары белән идарә итү мәсьәләләрен хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы Мөслим муниципаль районының жирле үзидарә органнарына тапшырылырга мөмкин.

10 статья. Жир биләмәләреннән файдалану һәм төзү буенча комиссия

1. «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенәң жирдән файдалану һәм төзелеш комиссиясе (алга таба - Комиссия) әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертүне тәмин итү, килештерү һәм тикшерү, жирлек территорияләрен шәһәр төзелеш зоналаштыру мәсьәләләрен хәл итү буенча тәкъдимнәр карау һәм әзерләү, шулай ук жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләрен хәл итү буенча тәкъдимнәр әзерләү һәм Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесе каршындагы даими эшләрчә консультатив орган (алга таба - Башкарма комитет җитәкчесе) тарафыннан төзелә.

2. Комиссия үз эшчәнлеген әлеге Кагыйдәләр, Башкарма комитет җитәкчесе тарафыннан раслана торган Комиссия турында нигезләмә нигезендә гамәлгә ашыра.

3. Комиссия:

- әлеге Кагыйдәләрнең 16 статьясында билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә гавами тыңлаулар уздыруны оештыра;

- әлеге Кагыйдәләрнең 14 статьясында билгеләнгән тәртиптә жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гаризаны карый;

- әлеге Кагыйдәләрнең 15 статьясында билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы гаризаны карый;

- Әлеге Кагыйдәләрнең 33 статьясында билгеләнгән тәртиптә үзгәрешләр кертү турында яки үзгәрешләр кертү хакында тәкъдимнәрне кире кагу турында башкарма комитет җитәкчесенә тәкъдимнәр әзерли;

- әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә ашыруга һәм куллануга бәйле муниципаль хокукый актлар, башка документлар проектларын әзерләүне оештыра;

- кирәкле мәгълүматны соратып ала;

- башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

3 бүлек. Кагыйдәләрне гамәлгә керткәнчә барлыкка килгән күчмәсез милекне файдалану хокукы

11 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә кертүгә кадәр кабул ителгән «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенәң жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча башка хокукый актлары әлеге Кагыйдәләргә каршы килми торган өлешендә кулланыла.

2. Физик һәм юридик затларга бирелгән төзелешкә рөхсәтләр әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә керткәнчә гамәлдә була.

3. Әлеге Кагыйдәләрне гамәлгә керткәнчә законлы нигезләрдә булган яисә әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертелгәнчә гамәлдә булган күчмәсез мөлкәт объектлары шушы объектлар:

1) тиешле территориаль зоналар өчен рөхсәт ителгән дип аталмаган куллану төренә (төрләрәнә) ия;

2) тиешле территориаль зоналар өчен рөхсәт ителгән дип исемлэнгән файдалану төренә (төрләрәнә) ия, әмма тиешле объектларны урнаштыру каралмаган санитар-яклау зоналарында һәм су саклау зоналарында урнашкан;

3) әлеге Кагыйдәләрдә тиешле территориаль зоналарга карата билгелэнгән күрсәткечләрнең параметрлары кимрәк (жир кишәрлекләренең майданы һәм линия үлчәмнәре, төзелеш корымаларының чикләре чигенеше) яисә күбрәк (төзелеш тыгызлыгы - биеклеп/катлылык, төзелеш проценты, жир кишәрлегеннән файдалану коэффициенты) була.

4. Әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән күчемсез милек объектларыннан файдалану әлеге Кагыйдәләрнең 12 статьясы нигезендә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 36 статьясындагы 8-10 өлешләре белән билгеләнә:

1) Шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишәрлекләре яисә капитал төзелеш объектлары, рөхсәт ителгән файдалану төрләре, иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм иң чик параметрлары аларны шәһәр төзелеше регламентына туры китерү срогы билгеләнмичә файдаланылырга мөмкин, моңа мондый жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану кешенең тормышы яисә сәламәтлеге өчен куркыныч, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч булган очраklar керми;

2) Әлеге статьяның 4 өлешендәге 1 пунктчасында күрсәтелгән капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү мондый объектларны шәһәр төзелеше регламентына туры китерү юлы белән яисә аларның рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларына туры килмәвен киметү юлы белән генә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Күрсәтелгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төрләрен үзгәртү аларны шәһәр төзелеше регламентында билгелэнгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төрләренә туры китерү юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин);

3) Әлеге статьяның 4 өлешендәге 1 пунктчасында күрсәтелгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану кеше гомере яисә сәламәтлеге, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектлары өчен дәвам иткән һәм куркыныч булган очракта, федераль законнар нигезендә мондый жир кишәрлекләрен һәм объектларны куллануны тыю салынырга мөмкин;

5. Жир кишәрлекләренең үз белдеге белән шөгыйльләнүенә, үз белдеге белән эшләүче жир кишәрлекләреннән файдалануга, үз белдеге белән төзелешкә, үз белдеге белән төзелешләрдән файдалануга карата мөнәсәбәтләр гамәлдәге законнар белән җайга салына.

12 статья. Кагыйдәләргә туры килми торган күчемсез милек объектларыннан файдалану һәм төзелеш үзгәрешләре

1. 11 статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән, шулай ук әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертелгәннән соң әлеге Кагыйдәләргә туры килмәгән күчемсез милек объектлары аларны әлеге Кагыйдәләргә туры китерү срогын билгеләмичә файдаланырга мөмкин.

Бер үк вакытта әлеге Кагыйдәләргә дә, техник регламентларга да (билгелэнгән тәртиптә үз көченә кергәнчегә кадәр - «Техник җайга салу турында» Федераль законга һәм Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар) туры килмәүче капитал төзелеш объектларын төзиләр, ә алардан файдалану кешеләр тормышы һәм сәламәтлеге өчен, әйләнә-тирә мохит өчен, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч тудыра. Әлеге объектларга карата федераль законнар нигезендә аларны файдалануны дәвам итүне тыю булырга мөмкин.

2. Әлеге Кагыйдәләргә туры килми торган капитал төзелеш объектларының алардан файдалануның төрләрен һәм интенсивлыгын, төзелеш параметрларын үзгәртү юлы белән гамәлгә ашырыла торган барлык үзгәрешләре аларны әлеге Кагыйдәләргә туры китерү юлы белән генә гамәлгә ашырыла ала.

Әлеге Кагыйдәләрнең 11 статьясындагы 3 өлешенең 1, 2 пунктларында күрсәтелгән капитал төзелеш объектларының мәйданын һәм төзелеш күләмен арттыру рәхсәт ителми. Әлеге объектларда житештерү эшчәнлегенең күләмнәрен һәм интенсивлығын, файдаланыла торган технологияне техник регламентлар белән билгеләнгән иминлек таләпләренә туры китерми (ә алар үз көченә кергәнчегә кадәр - «Техник жайга салу турында» Федераль законга һәм Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар) арттыру рәхсәт ителми.

Әлеге Кагыйдәләрнең 11 статьясындагы 3 өлешенең 3 пункттында күрсәтелгән төзелеш параметрлары буенча әлеге Кагыйдәләргә туры килми торган капитал төзелеш объектлары (рәхсәт ителгән чикләр белән чагыштырганда мәйданнарны һәм биеклекләрне арттыра торган норматив чыгу, юл йөрү мөмкинлеген кыенлаштыручы яисә блокаучы корымалар) хуплана һәм кулланыла, бу гамәлләр мондый объектларның әлеге Кагыйдәләргә туры килмәү дәрәжәсен арттырмау шарты белән кулланыла. Төзелешкә рәхсәтләр нигезендә башкарыла торган күрсәтелгән объектларга карата гамәлләр мондый объектларның әлеге Кагыйдәләргә туры килмәвен бетерүгә юнәлтеләргә тиеш.

Әлеге Кагыйдәләргә туры килми торган күчәмсез милекне башка файдалануда файдалануның туры килми торган төрен үзгәртү рәхсәт ителми.

4 бүлек. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү. Рәхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларынан читкә тайпылуга рәхсәттән белешмәләр

13 статья. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рәхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе

1. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен мондый файдалануның башка төренә үзгәртү техник регламентлар таләпләрен үтәү шарты белән шәһәр төзелеше регламенты нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрдән, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рәхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмчел төрләре жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләре тарафыннан өстәмә рәхсәтләрдән һәм килештерүләрдән башка мөстәкыйль рәвештә сайлана.

3. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

4. Жир кишәрлекләреннән һәм күчәмсез мөлкәтнең башка объектларынан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү хокукына түбәндәгеләр ия:

1) әлеге кишәрлекләрдә урнашкан биналарның, корымаларның бер үк вакытта милекчеләре булган жир кишәрлекләре милекчеләре;

2) аренда хокукында жир кишәрлекләренә ия биналар, төзелешләр, корымалар милекчеләре;

3) аренда хокукында жир кишәрлекләренә ия булган затлар, аның срогы аренда шартнамәсә нигезендә кимендә биш ел тәшкил итә (гомуми файдаланудагы жирләр составыннан максатчан файдалануның конкрет төре өчен бирелгән жир кишәрлекләреннән тыш);

4) аренда хокукында жир кишәрлекләренә ия булган затлар, аның срогы биш елдан да кимрәк булса, әмма милекченең жир кишәрлекләреннән һәм күчәмсез мөлкәтнең башка объектларынан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртүгә ризалыгын арендау шартнамәсендә булганда (гомуми файдаланудагы жирләр составыннан максатчан файдалануның конкрет төре өчен бирелгән жир кишәрлекләреннән тыш);

5) күчөмсөз мөлкөт объектларыннан рөхсөт ителгән файдалануның бер төрөн үзгөртүгө милекченең ризалыгын арендау шартнамәсендә булганда биналарга, төзелешлөргө, корылмаларга, аларның өлөшлөрөнә ия булган затлар;

6) күпфатирлы йортлардагы фатирлар милекчеләре - бер үк вакытта түбәндөгө шартлар булган һәм түбәндөгө таләпләр үтәлгән очрактарда:

6.1) күпфатирлы йортлар әлегә Кагыйдәләр тарафыннан торак булмаган биналарның беренче катларында урнашкан биналарның торак билгеләнешен үзгөртү мөмкинлегә каралган территорияль зоналарда урнашкан;

6.2) мондый фатирларга, биналарга (күпфатирлы йортларның гомуми кулланылыштагы биналарына) изоляцияләнгән керү барлыгы турындагы таләпләр тәмин ителә;

6.3) техник куркынычсызлык регламентлары таләпләре үтәлә (ә аларны гамәлгә керткәнчә - төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, башка мәжбүри таләпләр таләпләре).

5. Әлегә статьяның 1 өлөшөндә күрсәтелгән гамәлләрне гамәлгә ашыру тәртибе жирле үзидарәнең норматив-хокукий акты белән билгеләнә.

14 статья. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объекттын файдалануның шартлыча рөхсөт ителгән төрөнә рөхсөт бирү.

1. Жир участогын яки капитал төзелеш объекттын шартлы рәвештә файдалануга рөхсөт бирү белән кызыксынган физик яки юридик зат (алга таба - шартлы рәвештә рөхсөт ителгән куллануга рөхсөт) шартлы рәвештә рөхсөт бирү турында гариза жиберә.

2. Файдалануның шартлы рөхсөт ителгән төрөнә рөхсөт бирү турындагы мәсьәлә шәһәр төзелеш законнарында, «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә уставында һәм «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган гавами тыңлауларда чикләрендә жир кишәрлегә яисә рөхсөт соратып алына торган капитал төзелеш объекттын урнашкан территория зонасы чикләрендә яшәүче гражданныр катнашында фикер алышырга тиеш. Жир биләмәсен яки капитал төзелеш объекттын шартлы рәвештә файдалану төрө әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булганда, жәмәгәтчелек белән фикер алышулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир участоклары һәм капитал төзелеш объектлары хокукына ия булучылар катнашында үткәрелә.

3. Комиссия әлегә рөхсөт соратып алына торган жир кишәрлегә белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләреннән хокукка ия булучыларга рөхсөт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жиберә, аңа карата әлегә рөхсөт соратыла торган жир кишәрлекләре белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының хокук ияләренә һәм әлегә рөхсөт соратып алына торган капитал төзелеш объектның бер өлөшө булган биналарның хокук ияләренә. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсөт бирү турында гаризасы кабул ителгән көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жиберелә.

4. Файдалануның шартлы рөхсөт ителгән төрөнә рөхсөт бирү турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлауларда катнашучылар Комиссиягә үзләренәң тәкъдимнән һәм әлегә сорауга кагылышлы искәрмәләрен аларны гавами тыңлаулар беркетмәсенә кертү өчен тәкъдим итәргә хокуклы.

5. Куллануның шартлы рөхсөт ителгән төрөнә рөхсөт бирү мәсьәләсә буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмә муниципаль хокукий актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенәң яисә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

6. «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләргә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр аларның үткәрелү вакыты һәм урыны турында хәбәр итү мизгеленнән алып гавами тыңлаулар үткәрү срогы «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә уставы һәм (яисә) муниципаль хокукий актлары белән билгеләнә һәм бер айдан артык була алмый.

7. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә нигезендә комиссия, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәтне файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр әзерли һәм аларны башкарма комитет житәкчесенә жиберә.

8. Әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән рекомендацияләр нигезендә башкарма комитет житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алып өч көн эчендә мондый рөхсәтне файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында карар кабул итә. Күрсәтелгән карар муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм «Мөслим авыл жирилеге» муниципаль берәмлегенә яисә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» челтәрендә урнаштырылырга тиеш.

9. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлауларны оештыруга һәм уздыруга бәйле чыгымнар мондый рөхсәтне бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат йөртә.

10. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына, рөхсәтне шартлы рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырганнан соң Кагыйдәгә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә кертелгән очракта, мондый затка файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар гавами тыңлаулар үткәрмичә кабул ителә.

11. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакимияте башкарма органынан, вазыйфай заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жириле үзидарә органынан үз белдеге белән төзелгән корылманы ачыклау турында жириле үзидарә органына хәбәрнамә кергән көннән башлап мондый корылма урнашкан жир кишәрлегенә карата яисә мондый корылманы жиригергәнче яисә мондый корылманы жириерү урынына кадәр файдалануның рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү рөхсәт ителми, моңа жириле үзидарә органының әлеге хәбәрнамәне карау нәтижәләре буенча дәүләт хакимияте башкарма органына, дәүләт учреждениесенә яисә жириле үзидарә органына, дәүләт учреждениесенә яисә жириле үзидарә органына, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт учреждениесенә яисә жириле үзидарә органына карата күрсәтелгән очраklar керми, һәм әлеге хәбәрнамә турында үз-үзен канәгәтләндерү турында законлы карар үз-үзен канәгәтләндерү турында канунлы карар үз көченә керми, дип кабул ителә.

12. Физик яисә юридик зат шартлы рөхсәт ителгән файдалану төренә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында карар суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

15 статья. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәттән белешмәләр

1. Күләме шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән минималь жир участокларының күләменнән кимрәк булган жир участокларының хокук ияләре яки төзелеш өчен уңайсыз булган конфигурация яки инженерлык-геологик яки башка характеристикалары рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читләштерүгә рөхсәт сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читләшү, техник регламентлар таләпләрен үтәгәндә, аерым жир кишәрлеге өчен рөхсәт ителә.

3. Рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт алу әлеге Кагыйдәләрнең 14 статьясында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

16 статья. Ачык тыңлаулар үткәрү

1. «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кергү турында карары проекты, территорияне планлаштыру документлары составында эзерләнгән территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне ыланлау проектлары, жир кишәрлегенә яисә капитал төзелеш объекттын куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрәнә яисә рөхсәт бирү мәсьәләләре, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге халқы катнашында гавами тыңлауларда каралырга тиеш.

2. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы, Россия Федерациясе субъектының шәһәр төзелеш эшчәнлеге турындагы законнары, «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы һәм «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы карары нигезендә билгеләнә. Әлеге статьяның 1 п.1 пункттында күрсәтелгән карарлар проекты шәһәр төзелеш эшчәнлеге турындагы законнарда каралган һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең аның нигезендә кабул ителгән норматив хокукый актларында каралган килештерүләр таләп иткән очракта, мондый килештерүне вәкаләтле орган белән «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы раслаганчы әлеге Кагыйдәләр буенча карар кабул итәргә кирәк.

5 бүлек. Кызыксынучы затларга төзелеш өчен бирү максатларында жир кишәрлекләрен шәһәр төзелеш эзерлеге. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составынан төзелгән жир кишәрлекләрен бирү тәртибе турында гомуми нигезләмәләр

17 статья. Кызыксынучы затларга төзелеш өчен жир кишәрлекләрен шәһәр төзелеш эзерлеге

1. Шәһәр төзелеш законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган территорияләренә, жир кишәрлекләрен - түбәндәгеләргә карата шәһәрне төзеп бетерү эзерлеге:

1) территорияне планлаштыру документларын - планлаштыру проектларын, нәтижәсе түбәндәгеләр булган ыланлау проектларын эзерләү юлы белән жир кишәрлекләренә яисә муниципаль жирләргә, территорияләргә бүленмәгән дәүләт яисә муниципаль жирләргә, территорияләргә:

а) жир төзелеш эшләрен уздыру өчен файдаланыла торган жир кишәрлекләренә шәһәр төзелеш планнары, төзелгән жир кишәрлекләренә өченче затлары хокукларыннан азат булган жир кишәрлекләрен бирү турында карарлар кабул итү;

б) планлаштыру структурасының беренче тапкыр төзелә торган элементлары - кварталлар, микрорайоннар чикләрендә жир кишәрлекләренә шәһәр төзелеш планнары - төзелеш максатларында комплекслы үзләштерү өчен;

2) Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 44 статьясындагы 3 һәм 4 өлешләре нигезендә проект документациясен эзерләү өчен мондый планнардан файдаланып, жир кишәрлекләренә шәһәр төзелеш планнарын (мөстәкыйль документлар буларак - территорияне планлаштыру документларын эзерләмичә) эзерләү юлы белән физик һәм юридик затларныкы булган элек төзелгән, дәүләт кадастр исәбенә узган дәүләт кадастр исәбе.

2. Жир кишәрлекләренә физик, юридик затлар тарафыннан хокуклар алу түбәндәге нормалар нигезендә гамәлгә ашырыла:

- жир законнары - күрсәтелгән хокуклар физик һәм юридик затларга дәүләт хакимияте органнары яисә жирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләт бирелгән дәүләт яисә муниципаль жирләр составынан эзерләнгән һәм төзелгән жир кишәрлекләренә бирелгән очракларда;

- гражданнар һәм жир законнарын - күрсәтелгән хокукларны башка физик, юридик заттан физик, юридик зат сатып алган очракларда;

- торақ һәм жир законнарын - урыннар милекчеләре тарафыннан күпфатирлы йортларда урнашкан жир кишәрлекләренә хокуклар сатып алынган очракта.

3. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен шәһәр төзелешенә эзерләү һәм юридик затларга бирү тәртибе шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы законнар, жир һәм торақ законнары, әлегә Кагыйдәләр, шулай ук әлегә Кагыйдәләр нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар нигезендә билгеләнә.

4. Әгәр Татарстан Республикасы законы белән башкасы билгеләнмәгән булса, «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенң жирле үзидәрә органнары жир законнары нигезендә һәм үз вәкаләтләре чикләрендә «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре белән эш итәләр, моңа законнарда билгеләнгән тәртиптә физик һәм юридик затларның милек хокуклары, шулай ук Россия Федерациясә яисә Татарстан Республикасы милек хокуклары теркәлгән жир кишәрлекләре керми.

5. Чиктәш урнашкан биналар, корымалар, корымалар (аларның өлешләрен, фатирларны да кертеп) милекчеләренң хокукларын исәпкә алмыйча, шәһәр төзелешә эзерлеген һәм жир кишәрлекләре белән эш итүне гамәлгә ашыру рөхсәт ителми, алар күрсәтелгән гамәлләрне үтәү вакытына жир кишәрлекләре бүлеп бирүгә һәм әлегә биналардан, корымалардан, күпфатирлы йортларны да кертеп, файдалану өчен кирәкле жир кишәрлекләренә хокукларны рәсмиләштерү хокукыннан файдаланмаган.

Күрсәтелгән хокуклар мәжбүри тәртиптә шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы законнар нигезендә һәм әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла торган территорияне планлаштыру гамәлләрен үтәү юлы белән исәпкә алына.

6. Дәүләт яисә муниципаль милектәгә жирләрдән төзелгән жир кишәрлекләре, өченче затлар хокукларыннан азат булып, әйләнештән алынган булсалар гына, төзелеш өчен бирелергә мөмкин.

7. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан физик һәм юридик затларга бары тик формалашкан жир кишәрлекләре генә бирелергә мөмкин. Физик, юридик затларга бирү максатларында түбәндәгә жир кишәрлегә барлыкка килә:

1) территорияне планлаштыру гамәлләре ярдәмендә (ызанлау проектын планлаштыру яисә проектын эзерләү) билгеләнгән, расланган чикләрдә жир кишәрлегә өченче зат хокукларыннан иреккә булып тора (гавами сервитутларның эшчәнлек зоналары чикләрен билгеләүгә бәйлә өченче затларның хокукларына ия булу мөмкинлегеннән тыш, әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә);

2) тиешле жир кишәрлегә урнашкан территория зонасының шәһәр төзелешә регламентына «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә территориясен шәһәр төзелешенә зоналаштыру картасы нигезендә күрсәтелү буларак рөхсәт ителгән файдалану билгеләнгән;

3) капитал төзелеш объектның инженер-техник тәэмин итү чөлтәрләренә тоташтыруның техник шартлары (канализация, су, жылылык, электр белән тәэмин итү һәм элементә) билгеләнгән һәм инженер-техник тәэмин итү чөлтәрләренә тоташтыру өчен түләү;

4) урындагы жир кишәрлегенң чикләре билгеләнгән;

5) дәүләт кадастр исәбе башкарылды.

18 статья. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен бирү принциплары

Жирлектә дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен физик һәм юридик затларга бирү принциплары түбәндәгеләр:

- территорияне планлаштыру буенча билгеләнгән тәртиптә расланган документлар нигезендә жир кишәрлекләрен булдыру;

- төзелеш өчен жир кишәрлекләре бирү яисә төзелеш өчен жир кишәрлекләре бирү турында карар кабул ителгәнчегә кадәр территорияне планлаштыру эшләрен үткәрү;

- аукционнарда торақ төзелешә өчен жир кишәрлекләре бирү;

- мондый жир кишәрлегә гражданның яисә юридик затларга файдалануга һәм (яисә) биләмәгә бирелмәгән очракта, сәүдә үткәрмичә генә, жир законнары нигезендә жир кишәрлекләре бирү, үсеш турында карар кабул ителгән төзелеш чикләрендә төзелеш өчен бирелә;

- РФ жир законнарында каралган очраклардан тыш, объектларны урнаштыру урынын алдан килештерү процедурасы буенча жир кишәрлекләре бирүнең рөхсәт ителмәве.

19 статья. Жир кишәрлекләрен бирү тәртибе үзенчәлекләре

1. Дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләрен физик һәм юридик затларга бирү тәртибе жир законнары һәм аның нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

2. Капиталь төзелеш объектлары урнашкан жир кишәрлекләрен күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренә гомуми өләш милкенә төзү максаты белән жир кишәрлекләренә бүленмәгән булган төзелеш территорияләрендә жир кишәрлеген күчерү торак һәм жир законнары нигезендә түләүсез гамәлгә ашырыла.

3. Оешмаган жир кишәрлекләренә биналар, төзелешләр, хокуклар корылмаларын милекчеләргә бирү тәртибе жир законнары белән билгеләнә.

4. Гамәлдәге төзелеш территорияләрендә төзелеш өчен башкарма комитет, физик яисә юридик затлар инициативасы буенча төзелгән жир кишәрлекләрен бирү жир законнары һәм муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мондый жир кишәрлекләренә хокуклар, әлегә статьяның 3 өлешендә һәм 5 өлешендә каралган очраклардан тыш, торгларда физик, юридик затларга бирелә.

Объектны урнаштыру урынын алдан килештермичә төзелеш өчен бирелә торган дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләре, гражданның яисә юридик затның жир кишәрлеген бирү белән кызыксынучы гаризасы нигезендә, сату (конкурслар, аукционнар) үткәрмичә, жир кишәрлеген төзү эшләрен башкарганнан соң арендага тапшырылырга мөмкин. Жир кишәрлекләрен торглар (конкурслар, аукционнар) үткәрмичә генә арендага бирү, әгәр бер генә заявка булса, мондый тапшыру өчен тәкъдим ителә торган жир кишәрлекләре булу турындагы хәбәрнең алдан һәм алдан ук басылып чыгуы шарты белән рөхсәт ителә.

5. Гамәлдәге төзелеш территорияләрендә капитал төзелеш объектлары милекчеләре инициативасы буенча капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү максатларында жир кишәрлекләрен тиешле территорияләрдә күчмәсез милек объектлары булмаган затлар инициативасы белән, шулай ук башкарма комитет тарафыннан бирү жир законнары һәм муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милектәге жир кишәрлекләре яисә дәүләт милке чикләнгән һәм гражданның яисә юридик затларга кулланылышка һәм (яисә) биләмәгә бирелмәгән жир кишәрлекләре үсеш турында карар кабул иткән төзелеш территориясә чикләрендә төзелешкә, төзелеш территориясен үстерү турында шартнамә төзелгән затка торглар үткәрмичә генә, әлегә затны милеккә яисә арендага бирү шартнамәсә төзелгән төзелеш өчен бирелә. Күрсәтелгән жир кишәрлегә өчен аренда түләве күләме тиешле жир кишәрлегә өчен Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән жир салымы күләмендә билгеләнә.

Жир кишәрлекләренә хокуклар төзелгән территорияләренә үстерү турында шартнамәләр төзегән затларга билгеләнгән тәртиптә үсеш турында карар кабул ителгән территорияне азат иткәннән соң, өченче затлар хокукларынан торглар үткәрмичә генә, бушлай бирелә.

6. Башкарма комитет, физик яисә юридик затлар инициативасы буенча аларны комплекслы үзләштерү һәм төзү максатыннан өченче затларның, территорияләренә законсыз, хокукларынан ирекле жир кишәрлекләре бирү жир законнары һәм муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Халыкка хезмәт күрсәтү өчен капитал булмаган төзелеш объектларын төзү өчен гомуми файдаланудагы территорияләр составыннан жир кишәрлекләрен бирү жир законнары һәм башка муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

20 статья. Дәүләт яисә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен резервлау

1. «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә территориясендә чикләре жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектларын урнаштыру өчен генераль планда билгеләнгән жир кишәрлекләре муниципаль ихтыяжлар өчен резервланган булырга мөмкин.

2. Муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлеген резервлау турындагы карар Башкарма комитет житәкчесе карары рәвешендә кабул ителә.

3. Муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен резервлау турында күрсәтмә кабул итү өчен жирлекнең генераль планы, территорияне планлаштыру документлары нигез була.

4. Чикләре территорияне планлаштыру документларында билгеләнгән, шулай ук дәүләт кадастр исәбенә куелган, формалашкан жир кишәрлекләре резервлаштырылырга тиеш.

5. Зарарланган жир кишәрлекләрен бирү һәм алардан файдалану жир законнары белән жайга салына.

6. Физик яисә юридик затлар милкендәге һәм муниципаль ихтыяжлар өчен резервланган жир кишәрлекләре, шулай ук күрсәтелгән жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектлары Россия Федерациясе законнары нигезендә юкка чыгарылырга (шул исәптән сатып алу юлы белән) мөмкин.

21 статья. Территорияне планлаштыру буенча документлар эзерләү турында нигезләмә

1. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территорияләргә тотрыклы үстерүне тәмин итү, планлаштыру структурасы элементларын (кварталлар, микрорайоннар, башка элементлар) бүлүп бирү, капитал төзелеш объектлары урнашкан жир кишәрлекләре чикләрен, линия объектларын төзү һәм урнаштыру өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

2. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территориаль зоналардан файдалану һәм (яисә) муниципаль районнарны территориаль планлаштыру схемаларында, жирлекләргә, шәһәр округларының генераль планнарында билгеләнгән функциональ зоналарда жирдән файдалану һәм (яисә) төзелеш кагыйдәләрендә билгеләнгән планлаштыру структурасының бер яисә берничә катнаш элементларына карата бирелә торган территорияне планлаштыру проектына карата гамәлгә ашырыла.

3. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территориаль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (линия объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру документларын эзерләүдән тыш); техник регламентлар, кагыйдәләр җыентыклары таләпләре; инженерлык тикшеренүләре материалларын һәм нәтиҗәләрен, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренен) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары территорияләргә чикләрен, ачыкланган мәдәни мирас объектлары территорияләргә чикләрен, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне планлаштыру документлары төрләренә территорияне планлаштыру проекты; территорияне ыланлау проекты керә.

5. Территорияне планлаштыру проекты эзерләү түбәндәге максат белән гамәлгә ашырыла: планлаштыру структурасы элементларын аерып алу;

гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрен билгеләү (кызыл линияләр урнаштыру юлы белән);

капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү; территорияне планлаштырыла торган үстерүнең характеристикаларын һәм чиратын билгеләү.

6. Территорияне ыланлау проекты эзерләү төзелә торган һәм үзгәртелә торган жир кишәрлекләргә чикләре урынын билгеләү; төзелгән территорияләр өчен, чикләрдә кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, туктату максатында гамәлгә ашырыла.

капитал төзелешнең яңа объектларын урнаштыру планлаштырылмаган, шулай ук территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген төзүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйле рәвештә кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару, территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотылмаган жир кишәрлеген үзгәртү өчен, мондый билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен үзгәртүгә китергән шарт белән

Территорияне ызанлау проектының эзерлэгәндә барлыкка килә торган һәм (яки) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә чикләрен билгеләү шәһәр төзелеш регламентлары һәм эшчәнлекнең конкрет төрләре өчен жир кишәрлекләре бүлеп бирү нормалары, федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъектлары законнары белән билгеләнгән башка таләпләр, техник регламентлар, кагыйдәләр жыелмасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

7. Территорияне планлаштыру документларына, эчтәлегенә, эзерләү һәм раслау тәртибенә карата гомуми таләпләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

22 статья. Жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы

1. Жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы шәһәр төзелеш эшчәнлеген субъектларны жир кишәрлегенә чикләрендә капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү өчен кирәкле мәгълүмат белән тәмин итү максатларында бирелә.

2. Жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планын эзерләү өчен мәгълүмат чыганаclarы - территориаль планлаштыру һәм шәһәр төзелеш зоналаштыру документлары, шәһәр төзелеш проектлау нормативлары, территорияне планлаштыру документлары, дәүләт күчмәсез милек кадастрындагы, территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасындагы, шәһәр төзелеш тәмин итүнең мәгълүмат системасындагы белешмәләр, шулай ук капитал төзелеш объектларын инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләренә тоташтыруның (технологик тоташтыруның) техник шартлары.

Шәһәр төзелеш планында түбәндәге мәгълүмат бар:

1) Әгәр жир кишәрлегенә территорияне планлаштыру проекты һәм (яисә) территорияне ызанлау проекты расланган территория чикләрендә урнашкан булса, территорияне планлаштыру проекты һәм (яисә) территорияне ызанлау проекты реквизитлары

2) жир кишәрлегенә чикләре турында һәм жир кишәрлегенә кадастр номеры турында (ул булганда);

3) Территорияне планлаштыруның расланган проекты (булган очракта) нигезендә капитал төзелеш объектларын планлаштырыла торган урнаштыру зонасы чикләре турында мәгълүмат

4) капитал төзелеш объектларын төзү рөхсәт ителә торган жир кишәрлегенә чикләреннән минималь чигенүләр турында;

5) әлегә Кодекс нигезендә билгеләнгән жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалануның төп, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән һәм ярдәмчә төрләре турында;

6) жир кишәрлегенә урнашкан территория зонасы өчен шәһәр төзелеш регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары турында, моңа шәһәр төзелеш регламентының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеш регламенты билгеләнми торган жир кишәрлегенә карата жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планын бирү очраclarы керми;

7) күрсәтелгән жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын билгеләп куюга, параметрларга һәм урнаштыруга таләпләр турында, шәһәр төзелеш регламентының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеш регламенты билгеләнмәгән жир кишәрлегенә карата жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы бирелгән очракта;

8) Жир кишәрлегенә территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территория чикләрендә урнашкан очракта, территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин ителешен рөхсәт ителгән минималь дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен мөмкин булган максималь күләменә исәп-хисап күрсәткечләре турында мәгълүмат;

9) Жир кишәрлегеннән файдалануны чикләү турында мәгълүмат, шул исәптән жир кишәрлегенә территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан булса.

10). Өгәр жир кишәрлеге мондый зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан булса, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре турында мәгълүмат:

11) гавами сервитутларның эшчәнлек зоналары чикләре турында;

12) Чикләрендә жир кишәрлеге урнашкан планлаштыру структурасы элементының номеры һәм (яисә) исеме

13) жир кишәрлеге чикләрендә урнашкан капитал төзелеш объектлары турында, шулай ук жир кишәрлеге чикләрендә урнашкан инженер-техник тээмин итү челтәрләре турында;

14) мэдәни мирас объектларының жир кишәрлеге чикләрендә мондый объектларның территорияләре чикләре турында булу яисә булмавы турында;

15) Капитал төзелеш объектларын жирлекнең, шәһәр округының коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын исәпкә алып билгеләнгән инженер-техник тээмин итү челтәрләренә тоташтыруның (технологик тоташтыруның) техник шартлары турында мәгълүмат

16) Территорияне төзекләндерүгә таләпләр билгели торган Россия Федерациясе субъектының, муниципаль хокукый актларның норматив хокукый актылары реквизиатлары

17) Кызыл линияләр турында мәгълүмат:

6 бүлек. Халык куллана торган жирләрнең чикләрен билгеләү, үзгәртү, теркәү, алардан файдалану

23 статья. Ачык файдаланудагы жирләр турында гомуми нигезләмәләр

1. Гавами файдаланудагы жирләр - составына түбәндәгеләр керә торган жирләр:

1) хосусыйлаштырылырга тиеш булмаган һәм чикләре кызыл сызыклар ярдәмендә территорияне планлаштыру проектларында чагылдырыла торган затларның чикләнгән даирәсе алардан тоткарлыксыз файдалана торган гомуми файдаланудагы территорияләр;

2) гомуми файдаланудагы территорияләр составына кертелмәгән, алар белән чикләнгән затлар даирәсе (инженерлык тээминаты челтәрләрен һәм объектларын үтеп чыгу, үтеп китү, аларга хезмәт күрсәтү өчен) каршылыксыз файдаланыла торган жир кишәрлекләренен территорияләре чикләрен планлаштыру документларында гавами сервитутларның эшчәнлек зоналары чикләре аша чагылдырып күрсәтелде.

2. Өлеге статьяның 1 өлешендәге 2 пункттында күрсәтелгән жир кишәрлекләре өлешләренен хокуклары жир салымын түләүдән, аренда түләвеннән тулысынча яисә өлешчә, башкарма комитетның гавами сервитутлар билгеләү турындагы хокукый акты нигезендә жир кишәрлекләренен мондый өлешләренә карата тулысынча яисә өлешчә азат ителергә мөмкин.

Күрсәтелгән хокукый актны кабул итү тәртибе кануннар нигезендә «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

3. Гавами файдаланудагы жирләрнең чикләре:

1) әлеге Кагыйдәләрнең 22 статьясында билгеләнгән очрақларда билгеләнә һәм үзгәрә;

2) әлеге Кагыйдәләрнең 23 статьясында билгеләнгән очрақларда теркәлә.

Төзелгән территорияне планировкалауны (капитал төзелеш объектлары урнашкан жир кишәрлекләренен чикләрен билгеләү гамәлләрен, төзелеш өчен физик һәм юридик затларга жир кишәрлекләре бирү өчен жир кишәрлекләренен өченче затлары хокукларыннан азат булган жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү гамәлләрен кертеп) фактта гавами файдаланудагы жирләрнең чикләрен теркәмичә, шулай ук гавами файдаланудагы жирләрнең чикләрен билгеләү яисә үзгәртү турында тәкъдимнәр куймыйча гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

4. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы территорияләрдән, шулай ук жирләрдән файдалану әлеге Кагыйдәләрнең 24 статьясы нигезендә билгеләнә.

24 статья. Гавами файдаланудагы жирләрнең чикләрен билгеләү һәм үзгәртү

1. Гавами файдаланудагы жирлэрнең чиклэрен билгеләү һәм үзгәртү түбәндәге очрақларда территорияне планлаштыру документларын эзерләү юлы белән гамәлгә ашырыла:

1) үзләштерелергә тиешле территорияләрдә беренче тапкыр билгеләнә торган кызыл сызыклар ярдәмендә гомуми файдаланудагы барлыкка килә торган (элек булмаган) территорияләрнең чикләре һәм алар белән бер үк вакытта - планировка структурасы (кварталлар, микрорайоннар) элементларының чикләре билгеләнә;

2) гавами сервитутларның эш зоналары чиклэрен билгеләмичә һәм үзгәртмичә кызыл линияләр үзгәрә;

3) гавами сервитутларның эш итү зоналарын билгеләү, үзгәртү белән кызыл линияләр үзгәрә;

4) кызыл сызыклар үзгәрми, әмма гавами сервитутлар хәрәкәтенә зоналары чикләре билгеләнә, үзгәртелә.

2. Үзләштерелергә тиешле һәм төзелгән территорияләрдә гавами тыңлаулар предметы белән гавами файдалану жирләре чиклэрен билгеләгәндә һәм үзгәрткәндә территорияне планлаштыру документларын раслаганда түбәндәге мәсьәләләр була:

1) кызыл сызыклар ярдәмендә бүленә һәм үзгәрә торган гомуми файдаланудагы территорияләрнең булу һәм житәрлек булуы;

2) кызыл сызыкларны үзгәртү һәм мондый үзгәрешнең нәтижәләре;

3) гавами сервитутларның эш итү зоналарының билгеләнә торган, үзгәрәп торучы чикләре;

4) планлаштыру структурасы элементлары - кварталлар, микрорайоннар чикләрендә капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләре;

5) планлаштыру структурасы элементлары чикләрендә жир кишәрлекләре чикләре, шул исәптән күпфатирлы йортлар урнашкан жир кишәрлекләре чикләре.

25 статья. Гавами файдаланудагы жирләр чиклэрен теркәү

1. гавами файдаланудагы жирлэрнең чиклэрен теркәү - территорияне планлаштыру проектлары булмау сәбәпле кызыл линияләр проектлары, планировка структурасының (кварталлар, микрорайоннар) һәм гомуми файдаланудагы территориялэрнең объектлап башкарылган элементлары чикләре рәвешендә сурәтләнү.

Халык алдында файдаланудагы жирлэрнең чиклэрен теркәү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлек территориясен тәртипкә салуның вакытлыча инструменты буларак кулланылырга мөмкин. Күрсәтелгән срок узганнан соң әлеге Кагыйдэлэрнең 21 статьясы нигезендә территорияне планлаштыру документларын эзерләү юлы белән гавами файдаланудагы жирлэрнең чиклэрен билгеләү һәм үзгәртү тәртибе кулланыла.

2. Төзелгән территориялэргә карата гавами файдаланудагы жирлэрнең чиклэрен теркәгәндә килештерү һәм раслау предметы түбәндәгеләр була:

1) кызыл сызыклар,

2) гавами сервитутларның эш зоналары чикләре - алар билгеләнгән очракта.

3. Килештерү субъектлары булып чиктәш урнашкан жир кишәрлекләренен, капитал төзелеш объектларының, шулай ук гавами сервитутларның эш зоналары чикләре билгеләнгән жир кишәрлекләренен хокукый ияләре тора.

4. Башкарма комитет әлеге статьяның 3 өлешендә билгеләнгән хокук ияләренә хәбәр итә, анда түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) территорияне планлаштыру документларының кызыл линияләре проекты рәвешендә эзерләнгән проекты белән танышу урыны;

2) килештерүләр үткөрү өчен җаваплы зат, телефонның, электрон почтасын күрсәтеп;

3) кызыл сызыклар проектына карата язма бәяләмәләрне жибәрү мөмкинлеген булган срок узу датасы.

Килешүнең максималь дэвамлылығы, әгәр муниципаль хокукый акт белән башкасы билгеләнмәгән булса, хәбәр жибәрелгән көннән алып утыз көннән артмаска тиеш, эмма алтмыш көннән дә артмаска тиеш.

5. Кызыксынучы затларны язма бәяләмәләр кабул итүнең соңгы көннән соң ун көн узгач, «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген башлығы башкарма комитет тәкъдиме буенча расланьрга, эшләр бетерүгә жибәрергә яисә кызыл линияләр проектын кире кагарга мөмкин.

26 статья. Шәһәр төзелешен регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы территорияләрдән һәм жир кишәрлекләреннән файдалану

1. Шәһәр төзелешен регламентлары билгеләнмәгән гомуми файдаланудагы территорияләрдән һәм жир кишәрлекләреннән файдалану аларның кануннар нигезендә билгеләнүе белән билгеләнә.

2. «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген территориясен шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында, территорияль зоналардан тыш, түбәндәгеләр чагылдырылырга мөмкин:

1) шәһәр төзелешен регламентлары Россия Федерациясегә законнары нигезендә билгеләнә торган территорияләр, жир кишәрлекләре;

2) шәһәр төзелешен регламентлары - махсус сакланылучы табигать территорияләре жирләре, башка жирләр кулланылмый торган жирләр (территорияләр).

3. Әлеген статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән территорияләрен, жир кишәрлекләрен шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында кире алу Башкарма комитетның түбәндәгегә территорияне планлаштыру проектларын эзерләү һәм раслау йөкләмәсенә китерә:

- кызыл линияләрен теркәү, билгеләү, үзгәртү юлы белән күрсәтелгән территорияләрен, жир участкаларының, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрен хокукый статусы тәмин ителәчәк;

- күрсәтелгән территорияләрен, жир участкаларының төрле өлешләрен билгеләчәкләр.

7 бүлек. Күчәмсез милекнең төзелеш үзгәрешләре

Россия Федерациясегә Шәһәр төзелешен кодексы нигезендә әлеген башлык нормалары күчәмсез мәдени мирас объектлары булмаган жир кишәрлекләренә һәм башка күчәмсез милек объектларына кагыла.

Проект документларын эзерләү, күчәмсез мөлкәт объектларына карата реставрация һәм башка эшләр башкару, кануннар нигезендә мәдени мирас ядкарьләре булып торучы, мәдени мирас объектларын саклау турындагы законнар белән жайга салына.

27 статья. Күчәмсез милекнең төзелеш үзгәрешләренә хокукы һәм аны гамәлгә ашыру өчен нигез. Күчәмсез милек төзелеш үзгәрешләре төрләре

1. Жир кишәрлекләре, күчәмсез мөлкәтнең башка объектлары ияләре, аларның ышанычлы затлары күчәмсез милекнең төзелеш үзгәрешләрен башкарырга хокуклы. Күчәмсез милекнең төзелеш үзгәрешләре дигәндә яңа төзелеш, реконструкция, янкорма төзү, капитал төзелеш объектларын сүтү, капитал ремонт объектларының конструктив һәм ышанычлылығына һәм куркынычсызлыгына кагылышлы башка характеристикалар, капитал төзелеш объектларының башка шундый үзгәрешләре аңлашыла.

Күчәмсез милекнең төзелеш үзгәрешләренә хокук, әлеген статьяның 2 өлешендә билгеләнгән очрактан тыш, шәһәр төзелешен эшчәнлеген турьндагы законнар һәм әлеген Кагыйдәләреннән 27 статьясы нигезендә бирелә торган төзелешкә рөхсәт булганда гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2. Төзелешкә рөхсәт бирү түбәндәгегә очракта таләп ителми:

1) эшкарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруга бәйле булмаган максатлар өчен физик затка бирелгән жир кишәрлегендә гараж төзү;

2) бакчачылыкны, дача хужалыгын алып бару өчен бирелгән жир кишәрлегендә төзелеш;
2) капитал төзелеш объектлары булмаган объектларны (киосklar, япмалар (навеслар) һәм башкалар) төзү, реконструкцияләү;

4) жир участогында ярдәмче куллану корылмаларын төзү;

4) капитал төзелеш объектларының һәм (яки) аларның өлешләрнен үзгәрешләре, әгәр мондый үзгәрешләр аларның ышанычлылыгы һәм иминлегенә конструктив һәм башка характеристикаларына кагылмаса һәм шәһәр төзелеш Регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларынан артмаса;

Шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турында Татарстан Республикасы законнары белән төзелешкә рөхсәт алу таләп ителмәгән очракларның һәм күчмәсез милек объектларының өстәмә исемлегенә билгеләнергә мөмкин.

Моннан тыш, күчмәсез мөлкәтне куллануның рөхсәт ителгән бер төренә үзгәрешләр кертү өчен дә рөхсәт таләп ителми, шул ук вакытта түбәндәге шартлар да бар:

- хокукка ия булып сайланган күчмәсез мөлкәт төре әлегә Кагыйдәләрнең 11 бүлегендә төп яисә ярдәмче буларак билгеләнгән (шәһәр төзелеш зоналаштыру картасында билгеләнгән тиешле территориаль зона өчен);

- планлаштырылган гамәлләр пространство параметрларының һәм корылмаларның тиешле конструкцияләренә үзгәрүенә бәйлә түгел һәм куркынычсызлык таләпләрен бозуга китермәчәк (янгын, санитар-эпидемиологик һ.б.).

Төзелешкә рөхсәт сорамаган гамәлләрне гамәлгә ашыручы затлар мондый гамәлләрне башкару нәтижәсендә барлыкка килергә мөмкин булган нәтижеләр өчен законнар нигезендә җаваплы булалар. Күрсәтелгән затлар планлаштырылган гамәлләрнең «Мөслим авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә төзелешкә рөхсәт таләп итмәве турында башкарма комитет бәйләмәсен соратып алырга хокукы.

28 статья. Проект документларын эзерләү

1. Проект документларын билгеләү, аларның составы, эчтәлегенә, эзерләү һәм раслау тәртибенә шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы законнар, шулай ук Россия Федерациясенең Хөкүмәтенә норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

Россия Федерациясенең Шәһәр төзелеш кодексының 48 статьясындагы 3 өлешендә нигезендә индивидуаль торак төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә, капитал ремонтлаганда проект документациясен эзерләү таләп ителми. Күрсәтелгән очракларда йорт салучы үз инициативасы белән индивидуаль торак төзелеш объектларына карата проект документациясен эзерләүне тәэмин итәргә хокукы.

2. Жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы таләпләренә туры килү-килмәү нигезендә, шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы законнарда билгеләнгән һәм әлегә Кагыйдәләрнең 27 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән очраклардан тыш, төзелешкә рөхсәт бирелә.

3. Проект документлары жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы нигезендә төзелгән, реконструкцияләнгән торган, жир кишәрлегенә чикләрендә төзелә торган биналарга, төзелешләргә, корылмаларга һәм аларның өлешләрненә карата эзерләнә.

4. Проект документларын төзүче (заказчы) яки төзүче (заказчы) шартнамә нигезендә җәлеп ителә торган физик яисә юридик затлар (проект документациясен башкаручылар, алга таба әлегә статьяда - башкаручылар) эзерли, алар законнар таләпләренә туры килә, алар архитектура-төзелеш проектлауны гамәлгә ашыручы затларга куела.

Төзүчеләр (заказчылар) һәм башкаручылар арасындагы мөнәсәбәтләр гражданлык законнары белән җайга салына.

Объектларның төрле төрләренә карата проект документларын эзерләү турындагы шартнамәләренә үтәү кысаларында эзерләнә торган документларның, материалларның составы шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы законнар, Россия Федерациясенең Хөкүмәтенә норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

5. Проект документациясен эзерләү төзүче яисә заказчы йөкләмәсенең нигезендә (проект документациясен үтәүче тарафыннан шартнамә нигезендә эзерләгәндә) гамәлгә ашырыла.

Төзүче (заказчы) башкаручыга түбәндәгеләрне тәкъдим итәргә тиеш:

- шәһәр төзелеше регламентларын, кызыл линияләрен, гавами сервитутларның эш зоналары чикләрен, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планының башка таләпләрен үтәвә мәжбүри булуын күрсәтеп, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы;

- инженерлык тикшеренүләре нәтижеләре яки башкаручыга инженер тикшеренүләрен башкару йөкләмәсе;

- проектлана торган объектны инженер-техник тәмин итү чөлтәләренә тоташтыруның техник шартлары (мондый тоташудан башка объектның эшләвен тәмин итү мөмкин булмаган очракта) яки йөкләмәне башкаручыга техник шартлар алырга.

Төзүче (заказчы) биреме проектлана торган объектка карата төзүченә (заказчының) ниятләрен чагылдыра торган текстлы һәм график материаллардан торырга мөмкин. Күрсәтелгән материаллар законнарда билгеләнгән документларга, әлеге өлештә, проект документациясен эзерләү турындагы биремне үтәү өчен, башкаручыга бирелә торган мәжбүри документлар буларак, каршы килә алмый.

6. Проект документларын эзерләү өчен Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 47 статьясында билгеләнгән тәртиптә инженерлык тикшеренүләре башкарыла.

Проект документларын тиешле инженерлык эзләнүләрен башкармыйча эзерләү һәм гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

Инженерлык тикшеренүләре нәтижеләрен чагылдыра торган документларның составы һәм рәвешләре Россия Федерациясе Хөкүмәтенә норматив хокукый актлары нигезендә шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы кануннар нигезендә билгеләнә.

Инженерлык тикшеренүләре төзүче тарафыннан йә килешү нигезендә жәлеп ителә торган физик яисә юридик зат (башкаручылар) тарафыннан башкарыла, ул инженер эзләнүләрен башкаручы затларга карата куелган законнар таләпләренә туры килә.

Төзүчеләр (заказчылар) һәм инженер эзләнүләрен башкаручылар арасындагы мөнәсәбәтләр гражданлык законнары белән жайга салына.

Инженерлык тикшеренүләрен башкаручы затлар проект документациясен эзерләгәндә һәм төзелешне башкарганда кулланыла торган инженерлык эзләнүләре нәтижеләре өчен законнар нигезендә жаваплы булалар.

7. Техник шартлар эзерләнә:

- физик һәм юридик затларга дәүләт яисә муниципаль жирләр составыннан төзелгән жир кишәрлекләренә хокуклар биргәндә;

- жир кишәрлекләренә хокукка ия булган һәм үзләренә караган капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүне гамәлгә ашырырга теләүче затларның гарызнамәләре буенча.

Капитал төзелеш объектларының инженер-техник тәмин итү чөлтәләренә тоташу максималь йөкләнешен һәм срокларын, техник шартларның гамәлдә булу срогын күздә тоткан техник шартлар, шулай ук тоташтыру өчен түләү турындагы мәгълүмат башкарма комитет яисә жир кишәрлекләренә хокук ияләре сорауы буенча ундүрт көн эчендә түләмичә инженерлык-техник тәмин итү чөлтәләрен эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан бирелә.

Бирелгән техник шартларның гамәлдә булу срогы һәм тоташтыру өчен түләү срогы, законнарда каралган очраклардан тыш, кимендә ике елга инженерлык-техник тәмин итү чөлтәләрен эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан билгеләнә. Жир кишәрлегенә хокук иясе тоташтыру өчен техник шартлар һәм түләү турында мәгълүмат алганнан соң ел дәвамында үзенә бирелгән техник шартлар чикләрендә инженерлык-техник тәмин итү чөлтәләренә тоташтыру өчен кирәкле йөкләнешне билгеләргә тиеш.

Инженер-техник тәмин итү чөлтәләрен эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешма жир кишәрлегенә хокук иясе жир кишәрлеген билгеләнгән срокларда төзелгән яисә реконструкцияләнгән капитал төзелеш объектның жир кишәрлегенә тоташтыруның техник шартлары һәм жир кишәрлеген тоташтыру өчен түләү турындагы мәгълүмат нигезендә инженерлык-техник тәмин итү чөлтәләренә тоташтыруны тәмин итәргә тиеш.

Башкарма комитет, тиешле торглар уздыру турында карар кабул ителгән көнгә кадәр утыз көн алдан, йә дәүләт яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген бирү турында карар кабул ителгән көнгә кадәр, төзелеш өчен, кызыксынучы затларга инженер-техник тәмин итү чөлтәләренә тоташтыруның максималь йөкләнешне, капитал төзелеш объектның инженер-

техник тээмин итү челтэрлэренэ тоташтыру вакытын, техник шартларның гамэлдә булу срогын, шулай ук тоташтыру өчен түләү турындагы мәгълүматны тапшыра.

Техник шартларны билгеләү һәм бирү тәртибе һәм тоташтыру өчен түләүне билгеләү, шулай ук капитал төзелеш объектын инженер-техник тээмин итү челтэрлэренэ тоташтыру тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә ала.

8. Төзелешкә рөхсәтләр алу өчен проект документларының составы, аларны рәсмиләштерү тәртибе һәм тапшыру Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм аның нигезендә башка норматив хокукый актларда билгеләнә.

Капиталь төзелеш объектарының проект документациясе составына, линия объектарының проект документациясеннән тыш, түбәндәге бүлекләр кертелә:

1) капитал төзелеш объектарын архитектура-төзелеш проектлау, төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау өчен башлангыч белешмәләр белән, шул исәптән инженерлык-техник тээмин итү челтэрлэренэ тоташтыруның (технологик тоташтыруның) техник шартлары белән, һәм инженерлык эзләнүләре нәтижэләренэ экспертиза уздырганчы, проект документациясенә инженерлык эзләнүләре нәтижэләренэ уңай экспертизаның реквизитлары белән чыгыш ясаучы аңлатма язуы;

2) жир участогының шәһәр төзелеше планында күрсәтелгән мәгълүмат нигезендә башкарылган жир кишәрлеген планлаштыру оешмасы схемасы, ә проект документациясен линия объектарына карата эзерләнгән очракта территорияне планлаштыру проекты нигезендә башкарылган бүленгән полоса проекты (линия объектын төзү, реконструкцияләү өчен территорияне планлаштыру документларын эзерләү таләп ителмәгән очрактардан тыш);

3) архитектура, функциональ-технологик, конструктив, инженер-техник чишелешләр һәм (яисә) үтәүне тээмин итүгә юнәлдерелгән чаралар булган бүлекләр:

а) техник регламентлар таләпләре, шул исәптән механик, янғын һәм башка иминлек таләпләре, энергетика нәтижәлегә таләпләре, биналар, корымалар, энергетика ресурсларын биналарга, төзелешләргә һәм корымаларга (шул исәптән алар составына керә торган челтэрләргә һәм инженер-техник тээмин итү системаларына) карата исәпкә алу приборлары белән жиһазландыру таләпләре, капитал төзелеш объектына инвалидларның керүен тээмин итү таләпләре (сәламәтлек саклау, мәгариф, мәдәният, ял, спорт һәм башка социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектка, транспорт, сәүдә, жәмәгать туклануы объектарына, административ, финанс, дини объектка, торақ фонды объектарына карата проект документациясен эзерләгәндә);

б) санитар-эпидемиологик таләпләр, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге таләпләр, атом энергиясен имин файдалануга таләпләр, сәнәгать куркынычсызлыгы таләпләре, электр энергетикасы системаларының һәм электр энергетикасы объектарының ышанычлылыгын һәм куркынычсызлыгын тээмин итүгә таләпләр, объектарның террорчылыкка каршы якланганлыгы таләпләре;

в) биналарны һәм корымаларны проектлау, төзү, монтажлау, жайга салу, эксплуатацияләү процессларына таләпләр;

г) капитал төзелеш объектарын инженерлык-техник тээмин итү челтэрлэренэ тоташтыруның (технологик тоташтыруның) техник шартлары таләпләре;

4) капитал төзелеш объектын төзүне оештыру проекты;

5) капитал төзелеш объектарынан имин файдалануны тээмин итүгә таләпләр;

б) капитал төзелеш объектын капитал ремонтлау эшләрен башкаруның мондый объектны имин эксплуатацияләүне тээмин итү өчен кирәкле, шулай ук күпфатирлы йортны төзү, реконструкцияләү өчен проект документациясен эзерләгән очракта күрсәтелгән эшләрнең күләме һәм составы турында белешмәләр.

Капиталь төзелеш объектарының төрле төрлэренә, шул исәптән линия объектарына карата проект документациясе бүлекләренә составы һәм эчтәлегенә карата таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

Атом энергиясен (шул исәптән атом-төш жайланмаларын, атом-төш материалларын һәм радиоактив матдәләрне саклау пунктларын), Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган куркыныч житештерү объектарын, аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы, уникаль объектарны, оборона һәм иминлек объектарын файдалану

объектларының проект документациясендә шулай ук гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге булырга тиеш.

Проект документлары түбәндәгеләр нигезендә куелган таләпләр буенча эшләнә:

- тиешле жир кишәрлеге урнашкан территория зонасының шәһәр төзелеше регламенты, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы;

- техник регламентлар (ә алар билгеләнгән тәртиптә үз көченә кәргәнчегә кадәр - “Техник жайга салу турында” Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар белән);

- инженерлык тикшеренүләре нәтижеләре;

- проектлана торган объектны инженер-техник тәмин итү мәйданчыкларыннан тыш чөлтәргә тоташтыруның техник шартлары (проектлана торган объектның эшләве мондый тоташудан башка тәмин ителә алмаган очракта).

10. Проект документлары төзүче яисә заказчы тарафыннан раслана. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 49 статьясында каралган очракларда, төзүче яисә заказчы проект документациясе расланганчыга кадәр аны дәүләт экспертизасына жиберә. Шулай ук вакытта проект документациясе дәүләт экспертизасының уңай бәяләмәсе булган очракта төзүче яки заказчы тарафыннан раслана.

29 статья. Төзелешкә рөхсәт бирү.

1. Төзелешкә рөхсәт проект документациясенә жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы таләпләренә туры килүен раслый торган һәм төзүчегә капитал төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне, шулай ук аларга капитал ремонт ясауны гамәлгә ашыру хокукын бирә торган документтан гыйбарәт, моңа Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгеләнгән очраklar керми.

2. «Мөслим авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендә төзелешкә рөхсәт Башкарма комитет тарафыннан бирелә.

Төзелешкә рөхсәтләр бирү федераль башкарма хакимият органы яисә Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органы тарафыннан жир кишәрлекләрендә капитал төзелеш объектларын планлаштырылган төзелешкә, реконструкцияләүгә, капитал ремонтлауга карата гамәлгә ашырыла торган Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгеләнгән очраklar искәrmә булып тора:

- аларга шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы кагылмый яисә алар өчен шәһәр төзелеше регламенты билгеләнми (гомуми файдаланудагы территорияләрдән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә урнашкан линия объектларыннан тыш);

- Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы ихтыяжлары өчен капитал төзелеш объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм алар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу рөхсәт ителә.

3. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә капитал төзелеш объектларының проект документациясе һәм мондый проект документациясен эзәрләү өчен башкарыла торган инженерлык эшләнүләре нәтижеләре, түбәндәге капитал төзелеш объектларының проект документациясеннән тыш, дәүләт экспертизасы узарга тиеш:

1) бер гаилә яшәү өчен билгеләнгән (индивидуаль торак төзелеше объектлары) иң күбе өч катлы аерым торучы торак йортлар;

2) берничә блоктан торган, саны ун блоктан артмаган һәм аларның һәркайсы бер гаилә яшәү өчен билгеләнгән, күрше блок яисә күрше блоklar белән тоташмыйча гомуми диварга (гомуми стеналарга) ия, аерым жир кишәрлегендә урнашкан һәм гомуми файдаланудагы территориягә чыгу мөмкинлеге булган торак йортлар (блокланган төзелешнең торак йортлары);

3) бер яисә берничә блок-секциядән торган, саны дүрттән артмаган күпфатирлы йортлар, аларның һәркайсында берничә фатир һәм гомуми файдаланудагы бина урнашкан һәм һәркайсында гомуми файдаланудагы территориягә чыгу белән аерым подъезд булган күпфатирлы йортлар;

4) ике каттан да артмаган, гомуми майданы 1500 кв. метрдан артмаган һәм граждандар яшәү һәм житештерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен билгеләнмәгән аерым капитал төзелеш объектлары, моңа Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 48.1 статьясы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яисә уникаль объектлар булган объектлар керми;

5) гомуми майданы 1500 кв. метрдан артмаган, житештерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү таләп ителми торган яисә мондый объектлар урнашкан жир кишәрлекләре чикләре чикләрендә санитар-яклау зоналары урнаштырылган яисә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 48.1 статьясы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яисә уникаль объектлар булган объектлардан тыш, мондый зоналар билгеләү таләп ителгән аерым урнашкан капитал төзелеш объектлары.

Төзүче яисә заказчы белән килешү нигезендә проект документациясен эзерләүче яисә заказчы белән шартнамә нигезендә гамәлгә ашыра торган зат проект документациясен һәм мондый проект документациясен эзерләү өчен эшләнгән инженер эзләнүләренә нәтижәләрен Россия Федерациясә Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә аккредитацияләнгән оешмалар шартнамәсә нигезендә уздырыла торган дәүләтнеке булмаган экспертизага жиберергә мөмкин.

4. Проект документларына дәүләт экспертизасы нәтижәсә - проект документларының техник регламентлар таләпләренә һәм инженерлык эзләнүләре нәтижәләренә туры килүе (уңай бәяләмә) яисә туры килмәве (тискәре бәяләмә), Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 48 статьясындагы 13 өлешә нигезендә каралган проект документациясә бүлекләрен карап тоту таләпләренә, шулай ук инженер эзләнүләре нәтижәләренә техник регламентлар таләпләренә туры килүе турында (инженерлык эзләнүләре нәтижәләре дәүләт экспертизасына проект документациясә белән бер үк вакытта жиберелгән очракта) бәяләмә. Инженерлык тикшеренүләре нәтижәләре дәүләт экспертизасына проект документациясен дәүләт экспертизасына жибергәнчә жиберелгән очракта, дәүләт экспертизасы нәтижәсә булып инженер эзләнүләре нәтижәләренә техник регламентлар таләпләренә туры килүе (уңай бәяләмә) яисә туры килмәве (тискәре бәяләмә) тора.

Проект документларына һәм инженер тикшеренүләре нәтижәләренә дәүләт экспертизасын оештыру һәм уздыру тәртибе, проект документларына һәм инженер тикшеренүләре нәтижәләренә дәүләт экспертизасын үткәргән өчен түләү күләме һәм аны алу тәртибе Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

5. Төзүче проект документациясен раслый һәм төзелешкә рөхсәт бирү турында гариза жиберә, аңа түбәндәге документлар кушымта итеп бирелә:

1) жир кишәрлегенә хокук билгели торган документ.

2) жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы;

3) проект документларындагы материаллар.

- Аңлатмалы язу

- биналарның, корылмаларның, керү корылмаларының, керү юлларының урнашкан урыннарын, гавами һәм хосусый сервитутларның гамәлләр зоналары чикләрен билгеләп, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы нигезендә башкарылган планлаштыру оешмасы схемасы;

- линия объектлары буенча территорияне планлаштыру документлары составында расланган кызыл линия чикләрендә линия объектын урнаштыруны раслаучы жир участогын планлаштыруны оештыру схемасы;

- архитектура карарларын күрсәтүче схемалар;

- проектлана торган капитал төзелеш объектын инженерлык-техник яктан тәмин итү чөптәренә тоташтыру (технологик тоташтыру) урыннары билгеләнгән инженерлык корылмалары, инженерлык-техник яктан тәмин итү чөптәренә жыйалма планы турында мәгълүматлар;

- төзелешне оештыру проекты;

- капитал төзелеш объектларын, аларның өлешләрен сүтү яки демонтажлау эшләрен оештыру проекты;

4) дәүләт экспертизасының уңай бәяләмәсә - Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 49 статьясында каралган объектларның проект документациясенә карата;

5) рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читкә тайпылуға рөхсәт (әгәр төзүчегә Кодекстың 40 статьясы нигезендә мондый рөхсәт бирелгән булса);

6) Мондый объектны реконструкцияләү очрагында капитал төзелеш объектынның барлык хокук ияләренең ризалыгы.

Гаризага шулай ук проект документациясенә дәүләтнеке булмаган экспертизаның уңай бәяләмәсе дә кушылырга мөмкин.

6. Индивидуаль торак төзелеш объектын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау максатларында төзүчә төзелешкә рөхсәт бирү турында вәкаләтле органга гариза жиберә. Гаризага түбәндәге документлар теркәлә:

1) жир кишәрлегенә хокук билгели торган документ.

2) жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы;

2) шәхси торак төзелеш объектын урнаштыру урынын күрсәтеп, жир кишәрлеген планлаштыру схемасы.

7. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә, әлеге статьяның 4 һәм 5 өлешләрендә күрсәтелгән документлардан тыш, төзелешкә рөхсәт бирү өчен башка документлар таләп итү рөхсәт ителми.

8. Башкарма комитет, төзелешкә рөхсәт бирү турында гариза алган көннән алып ун көн эчендә:

- гаризага беркетелә торган документларның булуын һәм тиешенчә тугырылуын тикшерә;

- индивидуаль торак төзелеш объектын урнаштыру урынын жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы таләпләренә, кызыл сызыкларга билгеләп, проект документациясенә яисә жир кишәрлегенә планировка оешмасы схемасының туры килүен тикшерә. Рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуға рөхсәт булган очракта, реконструкция проект документациясенә яисә жир кишәрлегенә планлаштыру оешмасының күрсәтелгән схемасын рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкциянең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуға билгеләнгән таләпләргә туры килү-килмәүгә тикшерү уздырыла;

- төзелешкә рөхсәт бирә яки баш тартуның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәт бирүдән баш тарта.

9. Төзүчә гаризасы буенча башкарма комитет төзелешнең, реконструкциянең аерым этапларына рөхсәт бирергә мөмкин.

Төзелеш этабында капитал төзелеш объектын төзү яисә реконструкцияләү, әгәр мондый объект файдалануға тапшырылырга һәм автоном рәвештә кулланылышка тапшырылырга мөмкин булса (ягъни әлеге жир кишәрлегендә капитал төзелешнең башка объектларын төзү, реконструкцияләү), шулай ук капитал төзелеш объектын төзү яисә реконструкцияләү, автоном рәвештә кулланылышка кертелергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин (ягъни әлеге капитал төзелеш объектынның башка өлешләрен төзүгә, реконструкцияләүгә бәйсез рәвештә) капитал төзелеш объектын төзү яисә реконструкцияләү күздә тотыла.

10. Төзелешкә рөхсәт бирүдән баш тартуға карата төзүчә суд тәртибендә шикаять бирергә мөмкин.

11. Төзелешкә рөхсәтләр бушлай бирелә.

12. Йорт салучы төзелешкә рөхсәт алган көннән алып ун көн эчендә Башкарма комитеткә түләүсез тапшырырга, инженер эзләнүләре материаллары күчermәләренә бер нөсхәсен, шәһәр төзелеш эшчәнлеген тәмин итүнең мәгълүмат системасында урнаштыру өчен проект документларын тапшырырга тиеш.

13. Төзелешкә рөхсәт капитал төзелеш объектын төзүне оештыру проектында каралган вакытка бирелә. Шәхси торак төзелешенә рөхсәт ун елга бирелә.

14. Жир кишәрлегенә һәм капитал төзелеш объектарына хокук күчкәндә төзелешкә рөхсәт бирү срогы саклана.

15. Дәүләт серен тәшкил итүчә күчermәсез милек объектларын төзүгә рөхсәт Россия Федерациясенә дәүләт сере турындагы законнары нигезендә бирелә.

30 статья. Төзелеш, реконструкция һәм капитал ремонт.

1. Төзелешне, реконструкциялэүне, капиталъ ремонтлауны гамэлгэ ашыручы затлар - төзүче йә төзүче яисә заказчы тарафыннан шартнамә нигезендә жәлеп ителә торган физик яисә юридик зат, төзелешне гамэлгэ ашыручы затларга карата Россия Федерациясе законнары таләпләренә туры килә торган затлар (алга таба - төзелешне гамэлгэ ашыручы затлар) булырга мөмкин.

2. Төзүче яисә заказчы белән шартнамә нигезендә төзелешне гамэлгэ ашыручы зат тарафыннан капиталъ төзелеш объектын төзүне, реконструкциялэүне, капиталъ ремонтлауны гамэлгэ ашырганда, төзүче яисә заказчы төзелеш өчен жир кишәрлеге һәм капиталъ ремонт ясау объекты эзерләргә, шулай ук төзелеш алып баручы затка инженер тикшеренүләре материалларын, проект документациясен, төзелешкә рәхсәт бирергә тиеш. Эшләрене туктату яисә аларны туктатып тору кирәк булганда, алты айдан артык төзүче яки заказчы капиталъ төзелеш объектын консервациялэүне тәмин итәргә тиеш.

3. Капиталъ төзелеш объектын төзүне, реконструкциялэүне, капиталъ ремонтлауны гамэлгэ ашырганда Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә дәүләт төзелеш күзәтчелеге, төзүче яисә заказчы алдан ук каралган булса, капиталъ төзелеш объектын төзү, реконструкциялэү, капиталъ ремонтлау башланганчы жиде эш көннән дә соңга калмыйча капиталъ төзелеш объектын дәүләт төзелеш күзәтчелеген гамэлгэ ашыруга вәкаләтле башкарма хакимият органына, Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органына (алга таба шулай ук - дәүләт төзелеш күзәтчелеге органнарына) түбәндәге документлар кушымта итеп бирелә торган эшләр башлану турында хәбәр жиберергә тиеш:

1) төзелешкә рәхсәт күчәрмәсе;

2) тулы күләмдә проект документациясе, ә төзелешнең тиешле этабын гамэлгэ ашыру өчен кирәкле күләмдә аерым этабына рәхсәт бирелгән очракта;

3) жирлеккә кызыл сызыклардан чигенү сызыкларын чыгару турындагы документның күчәрмәсе (ваклау сызыгы);

4) эшләр башкаруны исәпкә алу алып барыла торган гомуми һәм махсус журналлар;

5) капиталъ төзелеш объектынның проект документациясе дәүләт экспертизасы узарга тиеш булган очракта проект документациясенә дәүләт экспертизасының уңай бәяләмәсе.

4. Төзелешне гамэлгэ ашыручы зат капиталъ төзелеш объектын төзүче яисә заказчы йөкләмәсе (киләшү нигезендә төзелеш, реконструкция, капиталъ ремонт башкарылган очракта), проект документлары, жир кишәрлегенә шәһәр төзелеш планы таләпләре, техник регламентлар таләпләре нигезендә төзәргә, реконструкциялэүне, капиталъ ремонтлауны гамэлгэ ашыруга тиеш һәм шул ук вакытта өченче затлар һәм әйләнә-тирә мохит өчен эшләренә иминлеген, хезмәт иминлеге, мәдәни мирас объектларының сакланышы таләпләрен үтәүне тәмин итәргә тиеш. Төзелешне гамэлгэ ашыручы зат шулай ук капиталъ төзелеш объектын төзү, реконструкциялэү, капиталъ ремонтлау башкарыла торган территориягә, төзүче яисә заказчы вәкилләре, дәүләт төзелеш күзәтчелеге органнары вәкилләренә керү мөмкинлеген тәмин итәргә, аларга кирәкле документлар бирергә, төзелеш контроле үткәрергә, башкарма документация алып баруны тәмин итәргә, төзүчегә яисә заказчыга, эшне төгәлләү срокары турында дәүләт төзелеш күзәтчелеге органнары вәкилләренә хәбәр итәргә, ачыкланган житешсезлекләренә бетерүне тәмин итәргә һәм ачыкланган житешсезлекләренә бетерү турында актлар төзегәнче эшләренә дәвам итәргә керешмәскә, кулланыла торган төзелеш материалларының сыйфатын тикшереп торуны тәмин итәргә тиеш.

5. Капиталъ төзелеш объектынның параметрларын мондый объектны төзү, реконструкциялэү, капиталъ ремонтлау процессында зарурлығы ачыкланган проект документациясенән читкә этәрү бары тик яңа төзелгән төзүче яисә заказчы тарафыннан расланган проект документациясе нигезендә генә, аңа Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә тиешле үзгәрешләр кертелгәннән соң гына рәхсәт ителә.

6. Мәдәни мирас объекты билгеләренә ия булган объект төзелеш, реконструкциялэү, капиталъ ремонт барышында табылган очракта, төзелеш, реконструкциялэү, капиталъ ремонт ясауны туктатып торырга, капиталъ ремонт ясауны туктатырга, мондый объектны ачыклау

турында Россия Федерациясенен мәдәни мирас объектлары турындагы законнарында каралган органнар хәбәр итәргә тиеш.

7. Реконструкция, капитал ремонт өчен жир кишәрлекләрен төзү һәм капитал төзелеш объекты өчен эзерләүгә таләпләр, башкарма документация составы һәм аны алып бару тәртибе, эшләр башкаруны исәпкә алу алып барыла торган гомуми һәм махсус журналларны алып бару рәвеше һәм тәртибе, төзелеш, реконструкция, капитал ремонт эшләрен башкару тәртибе, капитал төзелеш объекттын консервацияләү тәртибе Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнергә мөмкин.

8. Чиктә урнашкан жир кишәрлекләрен яисә гомуми файдаланудагы территорияләрен төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау барышында шартнамә, шулай ук хосусый сервитут нигезендә файдаланырга мөмкин, әгәр «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенен норматив хокукый акты белән мондый сервитутның эчтәлеген тасвирлап, халык алдында сервитут урнаштырылмаган булса.

9. Төзелеш, реконструкцияләү, капитал ремонт барышында түбәндәгеләр башкарыла:
- дәүләт төзелеш күзәтчелеге законнар нигезендә һәм әлеге статьяның 10 өлеше тәртибендә:

1) капитал төзелеш объектларын төзү, проектлау документациясе дәүләт экспертизасы узарга тиешле йә типовой проект документациясе яисә аның модификациясе булып тора;

2) капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, капитал ремонтлауга проект документациясе дәүләт экспертизасы узарга тиеш булса, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, капитал ремонтлау объектларын реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау;

- капитал төзелешнең барлык объектларына карата төзелеш контроле - әлеге статьяның 11 өлешендә законнар нигезендә һәм тәртиптә.

10. Дәүләт төзелеш күзәтчелеге әлеге статьяның 9 өлешендә күрсәтелгән объектларга карата гамәлгә ашырыла. Дәүләт төзелеш күзәтчелеге предметы булып капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау барышында эшләр һәм кулланыла торган төзелеш материаллары үтәлешенә, шулай ук мондый эшләрнең нәтижәләре техник регламентлар, проект документлары таләпләренә, шул исәптән энергетика нәтижәләгә таләпләренә һәм капитал төзелеш объектның файдаланыла торган энергетика ресурсларын исәпкә алу приборлары белән жиһазландыру таләпләренә, төзелешкә рөхсәт булу-булмауга, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 52 статьясындагы икенче һәм өченче өлеше таләпләрен үтәүгә туры килү-килмәвен тикшерү тора.

«Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге чикләрендә дәүләт төзелеш күзәтчелеге вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексы нигезендә Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Дәүләт төзелеш күзәтчелеген гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар дәүләт төзелеш күзәтчелеге йогынтысына элгә торган барлык капитал төзелеш объектларына тоткарлыксыз керү хокукына ия.

Уздырылган тикшерү нәтижәләре буенча дәүләт төзелеш күзәтчелеге органы тарафыннан ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмә төзүне гамәлгә ашыручы затка бирү өчен нигез булып торучы акт төзелә. Күрсәтмәдә хокук бозу төре, норматив хокукый актка сылтама, техник регламентка, проект документациясенә күрсәтелә, таләпләр бозылган, шулай ук ачыкланган хокук бозуларны бетерү вакыты билгеләнә. Капитал төзелеш объекттын төзүне, реконструкцияләүне, капитал ремонтлауны күрсәтелгән срокка туктату Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексында каралган дәүләт төзелеш күзәтчелегенән тыш, капитал төзелеш объектларын төзегәндә, реконструкцияләгәндә, капитал ремонтлаганда дәүләт күзәтчелегенен башка төрләрен гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

Дәүләт төзелеш күзәтчелеген гамәлгә ашыру тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

11. Төзелеш контроле башкарыла торган эшләрнең проект документациясенен, техник регламентлар таләпләренә, инженерлык эзләнүләре нәтижәләренә, жир кишәрлегенен шәһәр

төзелеш планы таләпләренә туры килүен тикшерү максатларында капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау процессында уздырыла.

Төзелеш контроле төзелешне гамәлгә ашыручы зат тарафыннан үткәрелә. Килешү нигезендә төзелеш, реконструкция, капитал ремонт үткәрелгән очракта, төзелеш контроле шулай ук төзүче яки заказчы тарафыннан үткәрелә. Төзүче яки заказчы үз инициативасы белән проект документациясен эзерләүче затны проект документациясенә үтәлә торган эшләренә туры килүен тикшерү өчен жәлеп итәргә мөмкин.

Төзелешне гамәлгә ашыручы затка капитал төзелеш объектында авария хәлендәге хәлләрнең һәр очрагы турында дәүләт төзелеш күзәтчелеге органнарына хәбәр итәргә тиеш.

Капитал төзелеш объектын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау процессында (төзелешне башкаручы зат һәм төзүче яки заказчы тарафыннан, шартнамә нигезендә капитал төзекләндерү, капитал ремонт башкарылган очракта) капитал төзелеш объектының куркынычсызлыгына йогынты ясаучы һәм төзелеш, реконструкция, капитал ремонт технологиясе нигезендә, башка эшләр башкарылганнан соң үткәрелә алмаган эшләрнең үтәлешенә контроль үткәрелергә тиеш, шулай ук, төзелеш контролен үткәрү процессында ачыкланган житешсезлекләренә бетерү инженер-техник тәмин итү чөлтәрләренә башка төзелеш конструкцияләрен һәм участокларын сүтмичә яки зыян китермичә, күрсәтелгән эшләрнең, конструкцияләренә һәм участокларның техник регламентларның һәм проект документларының таләпләренә туры килү-килмәвеннән башка мөмкин булмаса, инженер-техник тәминат чөлтәрләренә төзелеш конструкцияләренә һәм участокларының куркынычсызлыгына бәйле. Төзелеш конструкцияләренә куркынычсызлыгын тикшереп тору үткәрелгәнче, мондый конструкцияләренә иминлегенә йогынты ясый торган һәм төзелеш, реконструкция, капитал ремонт технологиясе нигезендә башка эшләрне башкарганнан соң, шулай ук проект документациясендә, техник регламентлар таләпләрендә каралган очрактарда мондый конструкцияләренә сынаулар үткәрелергә тиеш. Күрсәтелгән эшләрнең үтәлешен, күрсәтелгән конструкцияләренә, инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларының куркынычсызлыгын тикшереп тору нәтижеләре буенча күрсәтелгән эшләрне, конструкцияләренә, инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларын таныклау актлары төзелә.

Эшләрнең, конструкцияләренә, инженер-техник тәмин итү чөлтәрләренә кимчелекләрен тикшереп тору нәтижеләре буенча ачыкланганда, төзүче яки заказчы күрсәтелгән эшләрнең үтәлешен, күрсәтелгән конструкцияләренә, инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларының куркынычсызлыгын тикшереп торуны кабат таләп итәргә мөмкин. Мондый эшләрне, конструкцияләренә, инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларын тикшерү актлары әлеге статьяның 11 өлешендәге дүртенче абзацында күрсәтелгән ачыкланган житешсезлекләренә бетергәннән соң гына төзелергә тиеш.

Башка эшләрне үтәү тиешле контрольне уздыру тәмамланган көннән алып алты айдан артык вакыт эчендә башлангычга тиеш булган очрактарда капитал төзелеш объектын иминлегенә йогынты ясый торган һәм башка төзелеш корылмаларын һәм инженер-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларын тикшермичә, шулай ук төзелеш конструкцияләренә һәм инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларының куркынычсызлыгын тикшереп тору мөмкин булмаган эшләрнең үтәлешен тикшереп тору, башка төзелеш корылмаларын һәм инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре участокларын тикшермичә, тиешле актлар төзеп, кабат үткәрелергә тиеш.

Проект документларын эзерләүче затларны төзелешкә тикшереп тору өчен йорт салучы яисә заказчы жәлеп итә торган заказчы тарафыннан жәлеп ителә торган заказчы кисәтүләре капитал төзелеш объектын төзегәндә, реконструкцияләгәндә, капитал ремонтлаганда эшләрнең кимчелекләре турында язма рәвештә рәсмиләштерелергә тиеш. Күрсәтелгән житешсезлекләренә бетерү турында акт төзелә, ул күрсәтелгән житешсезлекләр турында кисәтүләр күрсәткән зат һәм төзелеш башкаручы зат тарафыннан имзалана.

Төзелеш контролен үткәрү тәртибе Россия Федерациясенә норматив хокукый актлары белән билгеләнергә мөмкин.

31 статья. Объектын кабул итү һәм объектын файдалануга тапшыруга рөхсәт биру

1. Объектны кабул итү законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Объектны кабул итү актына имза салганнан соң төзүче яисә ул вәкаләт биргән зат Башкарма комитетка яисә Архитектура идарәсенә яисә төзелешкә рөхсәт биргән башка органга объектны эксплуатациягә кертүгә рөхсәт бирү турында гариза жибәрә.

3. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55 статьясындагы 3 өлеше нигезендә объектны файдалануга кертүгә рөхсәт бирү турындагы гаризага түбәндәге документлар кушымта итеп бирелә:

1) жир кишәрлегенә хокук билгели торган документ.

2) жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы;

3) төзелешкә рөхсәт;

4) капитал төзелеш объектны кабул итү акты (төзелеш, реконструкцияләү төзелеш подряды шартнамәсе нигезендә башкарылган очракта);

5) төзелгән, реконструкцияләнгән капитал төзелеш объектның техник регламент таләпләренә туры килүен раслый торган һәм төзелешне гамәлгә ашыручы зат тарафыннан имзаланган документ;

6) капитал төзелеш объектның төзелгән, реконструкцияләнгән, ремонтланган параметрларының проект документациясе, шул исәптән энергетика нәтижәләгә таләпләренә һәм капитал төзелеш объектларын файдаланыла торган энергетика ресурсларын исәпләү приборлары белән тәмин итү таләпләренә туры килүен раслый торган һәм төзелешне гамәлгә ашыручы зат (төзүне гамәлгә ашыручы зат һәм төзүче яисә заказчы тарафыннан шартнамә нигезендә төзелеш, реконструкцияләү, капитал ремонт башкарылган очракта) тарафыннан имзаланган документ, индивидуаль торак төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне, капитал ремонтлауны гамәлгә ашыру очрактарыннан тыш;

7) төзелгән, үзгәртеп корылган капитал төзелеш объектның техник шартларга туры килүен раслаучы һәм инженерлык-техник тәмин итү чөптәрдән эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешмалар вәкилләре тарафыннан имзаланган (алар булган очракта) документлар;

8) линияле объектны төзү, реконструкцияләү очрактарыннан тыш, төзелгән, реконструкцияләнгән капитал төзелеш объектның урнашуын, жир кишәрлеге чикләрендә инженерлык-техник яктан тәмин итү чөптәрдән урнашуын һәм жир кишәрлеген планлы оештыруны тасвирлый торган һәм төзелешне башкаручы зат тарафыннан (киләшү нигезендә төзелешне, реконструкцияне гамәлгә ашырган очракта, төзелешне гамәлгә ашыручы зат һәм төзүче яисә техник заказ бирүче тарафыннан) имзаланган схема;

9) дәүләт төзелеш күзәтчелеге органы (дәүләт төзелеш күзәтчелеген гамәлгә ашыру каралган очракта) төзелгән, реконструкцияләнгән капитал төзелеш объектның техник регламентлар һәм проект документлары таләпләренә, шул исәптән энергетика нәтижәләгә таләпләренә һәм капитал төзелеш объектның файдаланыла торган энергетика ресурсларын исәпкә алу приборлары белән жиһазландыру таләпләренә туры килүе, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 54 статьясындагы 7 өлешендә каралган очрактарда дәүләт экология контроле бәяләмәсе.

4. Башкарма комитет, объектны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирү турында гариза кәргән көннән алып ун көн эчендә әлегә статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән документларның булуын һәм рәсмиләштерүнең дәрәсләген тикшерүне, капитал төзелеш объектны карауны һәм мөрәжәгать итүчегә объектны эксплуатациягә кертүгә рөхсәт бирү яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында карар кабул итүне, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, кабул итәргә тиеш.

5. Файдалануга тапшыруга рөхсәт бирүне кире кагу өчен нигезләр:

- әлегә статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән документларның булмавы;

- капитал төзелеш объектның жир кишәрлегенә шәһәр төзелеше планы таләпләренә туры килмәве;

- капитал төзелеш объектның төзелешкә рөхсәттә билгеләнгән таләпләргә туры килмәве;

- проект документациясен төзегән, реконструкцияләнгән капиталъ төзелеш объекты параметрларының туры килмәве; Әлеге нигез индивидуаль торак төзелеше объектларына карата кулланылмый.

Объектны эксплуатациягә кертүгә рөхсәт бирүдән баш тарту өчен, әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгәннәрдән тыш, төзүче тарафыннан Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 51 статьясындагы 18 өлешендә каралган таләпләрне үтәмәү нигез була. Мондый очракта объектны эксплуатациягә кертүгә рөхсәт бары тик төзелешкә рөхсәт биргәннән соң гына, планлаштырылган капиталъ төзелеш объектының мәйданы, биеклегә һәм катлавы турында, инженерлык-техник тәмин итү чөлтәрләре турында, бер нөсхә инженерлык эзләнүләре нәтижеләре күчәрмәсә һәм проект документациясенә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 48 статьясындагы 12 өлешенә 2,8-10 һәм 11.1 пунктларында каралган бүлекчәләренә күчәрмәләренә берәр нөсхәсә яисә индивидуаль торак төзелеше объектын урнаштыру урыны билгеләнәп, жир кишәрлеген планировка оешмасы схемасының күчәрмәсә бер нөсхәсен биргән органга түләүсез бирелә.

Мондый очракта объектны файдалануга тапшыруга рөхсәт түләүсез инженерлык эзләнүләре материаллары һәм проект документациясә күчәрмәләрен төзүгә рөхсәт биргән органга тапшырылганнан соң гына бирелә.

6. Объектны файдалануга кертүгә рөхсәт бирүдән баш тартуга карата суд тәртибендә дөгъва белдереләргә мөмкин.

7. Объектны файдалануга тапшыруга рөхсәт төзелгән капиталъ төзелеш объектын дәүләт исәбенә кую, реконструкцияләнгән капиталъ төзелеш объектын дәүләт исәбенә алу документларына үзгәрешләр кертү өчен нигез була.

Объектны файдалануга тапшыруга рөхсәттә аны дәүләт кадастр исәбенә алу өчен кирәкле күләмдә капиталъ төзелеш объекты турында белешмәләр булырга тиеш. Мондый белешмәләренә составы «Дәүләт күчәмсез мөлкәт кадастры турында» 2007 елның 24 июлендәгә 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә техник планның график һәм текст өлешләрендә белешмәләр составына карата билгеләнгән таләпләргә туры киләргә тиеш.

8. Объектны файдалануга кертүгә рөхсәт рәвешә Россия Федерациясә Хөкүмәтә вәкаләт биргән башкарма хакимиятнең федераль органы тарафыннан билгеләнә.

8 бүлек. Йомгаклау нигезләмәләре

32 статья. Әлеге кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасының, шәһәр төзелеше регламентларының яисә әлеге Кагыйдәләр текстының теләсә нинди үзгәрешләре әлеге Кагыйдәләр үзгәрешләре дип санала.

2. Әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр проектын эзерләү турындагы карар башкарма комитет житәкчесә тарафыннан карар формасында кабул ителә, ә әлеге вәкаләтләр тапшырылган очракта карар Мөслим муниципаль районының жирле үзидарә органы тарафыннан кабул ителә, аңа әлеге вәкаләтләр тапшырылган.

Башкарма комитет житәкчесә әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәләне карады:

- Әлеге Кагыйдәләр нигезләмәләрен Россия Федерациясә һәм Татарстан Республикасы законнарында, Мөслим муниципаль районы һәм «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегә жирле үзидарә органнарының муниципаль һәм башка хокукий актларында булган үзгәрешләргә туры китерү зарурлыгы, шулай ук төзелеш һәм жирдән файдалану, шул исәптән физик һәм юридик затлар инициативасы буенча тәкъдим ителә торган тәкъдимнәренә гамәлгә ашыру зарурлыгы аркасында.

- үзгәрешләр кертү нәтижәсендә барлыкка килгән «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенә әлеге Идарә планына туры килмәве;

- территорияль зоналарның чикләрен үзгәртү, шәһәр төзелеше регламентларын үзгәртү турында тәкъдимнәр керү.

3. Әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр түбәндәгеләргә жибәрелә:

- федераль башкарма хакимият органнары тарафыннан әлеге Кагыйдәләр федераль әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очрақларда;

- әлеге Кагыйдәләр региональ әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очрақларда Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан;

- Мөслим муниципаль районының жирле үзидарә органнары әлеге Кагыйдәләр муниципаль районның жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очрақларда;

- жирле үзидарә органнары тарафыннан «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу тәртибен камилләштерергә кирәк булган очрақларда;

- физик яисә юридик затлар тарафыннан инициатив тәртиптә яки әлеге Кагыйдәләрне куллану нәтижәсендә жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары нәтижәле файдаланылмаса, аларның хокук ияләренә зыян салынса, жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының хақы кими, гражданның һәм аларның берләшмәләренә хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре гамәлгә ашырылмаган очрақларда.

4. Әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр Комиссия утырышында алдан карау уза.

5. Комиссиягә әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турында тәкъдимнәр кәргән көннән алып утыз көн эчендә Комиссия бәяләмә эзерли, анда Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр яисә мондый тәкъдимне кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, кире кагу турындагы тәкъдимнәр кертелгән, һәм бәяләмәне Башкарма комитет житәкчесенә жибәрә.

6. Комиссия бәяләмәсендәгә тәкъдимнәрне исәпкә алып, башкарма комитет житәкчесе утыз көн эчендә әлеге Кагыйдәләргә үзгәреш кертү турында яисә, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, Кагыйдәгә үзгәреш кертү турында тәкъдимне кире кагу хақында карар кабул итә һәм бу карарның күчәрмәсен мөрәжәгать итүчегә жибәрә.

7. Башкарма комитет житәкчесе Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектын эзерләү турында карар кабул итү датасыннан ун көннән дә соңга калмыйча мондый карарны муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгаруны һәм күрсәтелгән хәбәрне «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенә яисә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» челтәрендә урнаштыруны тәмин итә. Мондый карар кабул итү турындагы хәбәр радио һәм телевидениедән дә таратылырга мөмкин.

8. Башкарма комитет Комиссия тәкъдим иткән Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектын техник регламентлар таләпләренә, «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенә генераль планына, Мөслим муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасына, Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасына, Россия Федерациясенә территорияль планлаштыру схемаларына туры килү-килмәүгә тикшерә.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән нәтижәләр буенча тикшерү комитеты «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге башлығына үзгәрешләр кертү проектын яисә аның әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән таләпләргә һәм документларга туры килмәве ачыкланган очрақта, Комиссиягә эшләп бетерү өчен жибәрә.

10. «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге башлығы Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектын башкарма комитеттан алганда мондый проект буенча гавами тыңлаулар үткәрү турында, мондый проектны алган көннән алып ун көннән дә соңга калмыйча, карар кабул итә, шулай ук, әгәр ул шәһәр төзелеш эшчәнлегә турындагы законнарда һәм аның нигезендә Россия Федерациясә Хөкүмәтенә норматив хокукый актларында каралган булса, проектны килештерү өчен проектның юнәлеше турында карар кабул итә.

11. Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проекты буенча гавами тыңлаулар Комиссия тарафыннан «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге уставы һәм (яисә) муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш

кодексының 28 статьясы һәм әлеге статьяның 12 һәм 13 өлешләре нигезендә Комиссия тарафыннан уздырыла.

12. Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проекты буенча гавами тыңлауларның озынлыгы мондый проект басылып чыккан көннән алып кимендә ике һәм дүрт айдан да артмаска тиеш.

13. Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү аерым капитал төзелеш объектын урнаштыруга яисә реконструкцияләүгә, Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү буенча гавами тыңлауларга бәйле булган очракта, Кагыйдәләр мондый объектны урнаштыру яисә реконструкцияләү өчен планлаштырыла торган территория чикләрендә һәм мондый объект өчен билгеләнгән территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зона чикләрендә уздырыла. Шул ук вакытта Комиссия Кагыйдәләргә жир кишәрлеге белән уртак чиге булган жир кишәрлекләренә үзгәрешләр кертү проекты буенча гавами тыңлаулар үткөрү турында хәбәр жибәрә, анда капитал төзелешнең аерым объектын урнаштыру яисә реконструкцияләү, күрсәтелгән жир кишәрлекләре белән уртак чиге булган жир кишәрлекләрендә урнашкан биналарның, төзелешләренең, корылмаларның хокук ияләренә һәм мондый объектта урыннарның хокук ияләренә, шулай ук территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә урнашкан капитал төзелеш объектарының хокук ияләренә урнаштыру яисә реконструкцияләү планлаштырыла. Күрсәтелгән хәбәрләр “Мөслим авыл жирлегә” муниципаль берәмлеге башлыгы Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр буенча гавами тыңлаулар уздыру турында карар кабул иткән көннән соң унбиш көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

14. Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү һәм килештерүләр алу проекты буенча гавами тыңлаулар тәмамлангач, Комиссия, мондый гавами тыңлауларның нәтижәләрен исәпкә алып, Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектына үзгәрешләр кертүне тәмин итә һәм күрсәтелгән проектны башкарма комитет житәкчесенә тапшыра. Кагыйдәләр проектына мәжбүри кушымталар булып вәкаләтле орган белән килештерү турында бәяләмә, гавами тыңлаулар беркетмәләре һәм гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә тора.

15. Башкарма комитет житәкчесе үзенә әлеге статьяның 14 өлешендә күрсәтелгән Кагыйдәләр һәм күрсәтелгән мәжбүри кушымталар проектын тәкъдим иткәннән соң ун көн эчендә күрсәтелгән проектны «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге советына жибәрү турында яисә Кагыйдәләр проектын кире кагу турында һәм аны кабат тәкъдим итү датасын күрсәтеп, эшләп бетерергә жибәрү турында карар кабул итәргә тиеш.

Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Советы тарафыннан раслана. Кагыйдәләр проектына мәжбүри кушымталар булып күрсәтелгән проект буенча гавами тыңлаулар беркетмәләре һәм гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә тора.

16. Әлеге Кагыйдәләргә «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Советы каравына үзгәрешләр керткәндә түбәндәгеләр тапшырыла:

- нигезләүче документлар белән үзгәрешләр кертү турында комиссия тарафыннан әзерләнгән карар проекты;

- шәһәр төзелеше эшчәнлеге өлкәсендә вәкаләтле башкарма комитетның структур бүлекчәсе белән үзгәрешләргә килештерү;

- Комиссия бәяләмәсе

- вәкаләтле орган бәяләмәсе, мондый килештерүне алу шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарда һәм аның нигезендә кабул ителгән Россия Федерациясә Хөкүмәтенен норматив хокукый актларында каралган очракта;

- гавами тыңлаулар беркетмәләре һәм гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә.

17. «Мөслим авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге Советы Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектын һәм аңа мәжбүри кушымталарны карау нәтижәләре буенча кертелә торган үзгәрешләргә расларга яисә күрсәтелгән проект буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре нигезендә эшләп бетерүгә башкарма комитет житәкчесенә Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проектын жибәрергә мөмкин.

18. Әлеге Кагыйдәләргә кертелгән үзгәрешләр муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны алар имзаланганнан соң жиде көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга тиеш, алар рәсми басылып чыккан

көннән үз көченә керә һәм «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә яисә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» челтәрендә урнаштырыла.

19. Физик һәм юридик затлар Кагыйдәләргә суд тәртибендә үзгәрешләргә раслау турындагы карарга ризасызлык белдерергә хокуклы.

20. Россия Федерациясә дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре Россия Федерациясә законнарына, шулай ук Россия Федерациясен территорияль планлаштыру схемаларына, әлегә Кагыйдәләргә үзгәрешләр расланганчы расланган Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемаларына туры килмәгән очракта, суд тәртибендә Кагыйдәләргә үзгәрешләргә раслау турындагы карарга ризасызлык белдерергә хокуклы.

33 статья. Кагыйдәләргә гамәлгә кертү хакында

1. Әлегә Кагыйдәләргә 2 статьясындагы 7 өлешә жирлекнең бөтен территориясенә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасын эшләгәннән соң гамәлгә кертелә. Әлегә өлешне гамәлгә керткәнчегә кадәр Кагыйдәләргә шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары эшләнгән территориядә тарала.

Әлегә Закон рәсми басылып чыккан көннәннән гамәлгә керә.

II ӨЛӘШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛӘШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАСЫ. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ МАХСУС КУЛЛАНУ ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНА КАРТАЛАРЫ

9 бүлек. Территорияне шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында:

1) территорияль зоналар билгеләнде - 35 статья,
2) территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар сайланган - 10 бүлек мәгълүматын чагылдыру;

3) гомуми файдаланудагы төп территорияләр (парклар, скверлар, бульварлар) һәм аларга карата шәһәр төзелешә регламентлары - махсус сакланылучы табигать территорияләре, урман фонды жирләре, су фонды жирләре, башкалар чагылдырылырга мөмкин.

Гомуми файдаланудагы төп территорияләргә һәм шәһәр төзелешә регламентлары билгеләнмәгән жирләргә карата әлегә Кагыйдәләргә 13 бүлегендә күрсәтелгән билгеләнеш билгеләнергә мөмкин.

34 статья. «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы

1. «Мөслим авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы (территориянең бер өлешенә) (1 нче кушымта) әлегә Кагыйдәләргә состав график өлешә булып тора, анда территорияль зоналар чикләре билгеләнә, шулай ук территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләре чагылдырыла.

2. Территория зоналары чикләре һәр жир кишәрлегенә бер территорияль зонага гына туры килү таләбенә җавап бирергә тиеш. Төрле территорияль зоналарда урнашкан берничә жир кишәрлегеннән бер жир кишәрлегә төзү рөхсәт ителми. Территорияль зоналар, кагыйдә буларак, бер жир кишәрлегенә карата билгеләнми.

3. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләре мәҗбүри тәртиптә чагылдырыла. Күрсәтелгән зоналарның чикләре аерым карталарда күрсәтелергә мөмкин.

4. Территория зоналары чикләре түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- жир кишәрлекләреннән гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренә бер территорияль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;
  - Мөслим авыл җирлегенең генераль планы, Мөслим муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы белән билгеләнгән аларның планлаштырылган үсеш функциональ зоналары һәм параметрлары;
  - Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгеләнгән территорияль зоналарны;
  - территорияне планлаштыру һәм булган жирдән файдалану;
  - территорияль планлаштыру документлары һәм территорияне планлаштыру документлары нигезендә төрле категориядәге җирләрнең чикләре планлаштырыла торган үзгәрешләр;
  - катнаш жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларына зыян китерү мөмкинлеген булдырмау.
5. Территория зоналарының чикләре түбәндәгечә билгеләнә:
- магистральләр, урамнар, машиналар линиясенә капма-каршы юнәлештәге транспорт агымнарын аерып тора
  - җирлек чиге;
  - кызыл сызыкларга;
  - жир кишәрлекләре чикләренә;
  - табигать объектларының табигый чикләре;
  - башка нигезле чик.
6. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләре, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган, территория зоналары чикләре белән туры килмәскә дә мөмкин.
7. Әлеге Карталарның II өлешендә санап үтелгән берничә жир кишәрлегенә, күчмәс мөлкәтнең башка объектларына һәр карта буенча шәһәр төзелеш регламентлары кулланыла.
8. Әлеге картада чагылдырылган мәгълүмат шәһәр төзелеш зоналаштыру карталарының этаплап эзерлеген һәм фрагментларын кабул итүне исәпкә алып кулланыла.

10 бүлек. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар карталары әлеге Кагыйдәләрнең состав график өлеше булып тора, аларда территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре чагылдырыла. Әлеге карталарда чагылдырылган мәгълүмат түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- житештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары;
- үлэт базларының санитар-яклау зоналары;
- эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары;
- су объектларының су саклау зоналары;
- өске су объектларының яр буе яклау полосалары;
- су объектларының яр буйлары;
- Минзәлә һәм Мөслим нефть ятмаларының лицензия участкалары чикләре;
- утырма грунтларны үстерү зонасы;
- су басу зонасы.

35 статья. «Мөслим авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясеннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар карталары

2 нче кушымта "Мөслим авылы территориясен файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (техноген чикләүләр)", анда түбәндәгеләр сайлап алынган:

1. «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары» СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары проектлары һәм анкета күрсәткечләре нигезендә, алар Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсенең Яр Чаллы

шәһәрәндәге территорияль бүлгә һәм Мөслим районы буенча һәм Мөслим авылы буенча килештерелгән (2011 елның 30 декабрендәге хат).

2. Россия Федерациясе Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан расланган Биологик калдыкларны жыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча Ветеринария-санитария кагыйдәләре нигезендә урнаштырылган үлэт базының санитар-яклау зонасы 04.12.1995 ел, № 13-7-2/469.

3. Метеостанциянең әйләнә-тирә табигать мохитенең торышын күзәтүнең стационар пунктларын булдыру турындагы нигезләмә нигезендә билгеләнгән сак зонасы, аның пычрануы РФ Хөкүмәтенең 1999 елның 27 августында кабул ителгән карары белән расланган. N 972.

4. «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү һәм суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02, шулай ук жир асты суларын хужалык-эчәр сулар һәм житештерү сулары белән тәэмин итү өчен жир асты суларын чыгару максатында «Мөслим инженерлык челтәрләре» ААЖеннән файдалануга тапшырыла торган жир асты су асты сулары кишәрләге буенча гидрогеологик бәяләмәләр белән билгеләнгән жир асты суларын санитар саклау зоналары.

5. Су саклау зоналары, яр буге яклау зоналары һәм өске су объектларының яр буге полосалары:

- Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә алып барыла торган су объектларының Дәүләт реестрына кертелгән;

- размерлары Россия Федерациясе Су кодексының 6 һәм 65 статьяларында билгеләнгән.

6. Мөслим нефть ятмасының лицензия участогы чиге «Меллянефть» ААЖ материаллары нигезендә урнаштырылган (2010 елның 24 маендагы 500 нче номерлы). «Мөслим чыганагының лицензияле участогында «Меллянефть» ААЖ объектларының урнашу схемасы»).

7. ТР Табигать ресурслары министрлыгы мәгълүматлары нигезендә урнаштырылган Минзәлә лицензия участогы чиге.

"Мөслим авылы территориясеннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар картасы (табигый чикләүләр)" 3 кушымтасы, анда түбәндәгеләр сайлап алынган:

8. Мөслим авылындагы Генераль план материаллары нигезендә урнаштырылган утырту грунтларын үстерү зонасы;

9. Мөслим авылының Генераль планы материаллары нигезендә урнаштырылган су басу зонасы.

36 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча чикләүләрнең гамәлдә булу зоналары картасы

Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча чикләүләр гамәлдә булган зоналар картасында мәдәни мирас объектларын саклау зоналары бирелгә мөмкин.

Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча чикләүләрнең гамәлдә булу чикләре аларны эшләгән саен һәм аларга рәсми расланган документлар статусын бирү буенча тиешле карталарда теркәлә, аларга үзгәрешләр кертү тәртибендә әлегә Кагыйдәләргә кертелә.

III ӨЛӨШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

11 бүлек. Күчәмсез милекне рөхсәт ителгән файдалану төрләре һәм параметрлары өлешендә шәһәр төзелеше регламентлары

37 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территорияль зоналарның төрләре

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территорияль зоналарның түбәндәге төрләре бирелгән:

Күрсәтмәләр	Территориаль зоналарның аталышы
	ТОРАК ЗОНАЛАРЫ
Ж-1	Индивидуаль торак йортлар салу зонасы
Ж-2	Урта катлы торак йортлар белән төзелеш зонасы
	ИЖТИМАГЫЙ-ЭШЛЕКЛЕ ЗОНАЛАР
ОД-1	Эшлекле, ижтимагый һәм коммерцияле билгеләнгән зона
ОД-2	Сәламәтлек саклау һәм социаль билгеләнештәге объектларны урнаштыру зонасы
ОД-3	Мәгариф объектларын һәм фәнни комплексларны урнаштыру зонасы
ОД-4	Спорт һәм спорт-тамаша өчен билгеләнгән объектларны урнаштыру зонасы
ОД-5	дини билгеләнештәге объектларны урнаштыру зонасы
	ЖИТЕШТЕРҮ ҺӘМ КОММУНАЛЬ ӨЛКӘЛӘР
ПК-1	III класслы куркыныч житештерү-коммуналь объектлар зонасы
ПК-2	IV-V класслы хәвефлелектәге житештерү-коммуналь объектлар зонасы
	ИНЖЕНЕРНО-ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ ЗОНЫ
ИТ-1	Су алу корымалары, башка техник корымалар зонасы
ИТ-2	Чистарту корымалары зонасы
ИТ-3	Инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы
ИТ-4	Транспорт инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы
	РЕКРЕАЦИОН ХАЛКЫНЫҢ ЗОННАРЫ
Р-1	Рекреацион-ландшафт территорияләре зонасы
Р-2	Табигать ландшафтлары зонасы
	МАХСУС БИЛГЕЛӘНЭШТӘГЕ ЗОНАЛАР
СН-1	Чикләнгән файдалану мөмкинлегенә чикләнгән режимлы объектларны урнаштыру зонасы
СН-2	Гамәлдәге зиратларны урнаштыру зонасы
СН-3	Жирләнү өчен ябык зиратларны урнаштыру зонасы
СН-4	Махсус билгеләнештәге яшелләндерү зонасы
СН-5	Үлэт базын урнаштыру зонасы

37.1 статья Шәһәр төзелеше регламентлары. Торак зоналары.

1. Торак зоналары күпкатлы торак йортлар, кече һәм урта каттагы торак йортлар, индивидуаль торак йортлар төзү өчен билгеләнгән.

2. Рөхсәт ителгән файдалануның төп төре объектлары территориянең кимендә 60 процентын биләргә тиеш. Территориянең 40 %ына кадәр объектларны файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләренә карата ярдәмче урыннар урнаштыру өчен файдалану рөхсәт ителә.

Ж-1. Шәхси торак йортлар белән төзелеш зонасы.

Ж-1 индивидуаль торак йортлары белән төзелеш зонасы жирле эһәмияттәге минималь рөхсәт ителгән хезмәтләр жыелмасы булган аерым торучы һәм блокланган индивидуаль торак йортлардан (коттеджлардан) торак районнарны формалаштыруның хокукый шартларын тәэмин итү өчен бүлөп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- йорт янындагы жир кишәрлекләре булган индивидуаль торак йортлар;
- участоклары булган блокланган бер гаилә йортлары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләр

- аерым торучы яки торак йортларга кертелгән гаражлар яисә ачык автостоянкалар: индивидуаль кишәрлеккә 2 машина урыны;
- хужалык корьлмалары;
- бакчалар, алгы бакчалар;
- теплицалар, оранжереяләр
- су саклау өчен индивидуаль резервуарлар;
- су алу өчен скважиналар, индивидуаль коелар (жир асты суларының якланганлыгы дәрәжәсенә карап, кимендә 30 һәм 50 м ераклыкта санитария саклау зонасы оештырылса);
- индивидуаль мунчалар, сарай бәдрәфләрә;
- янгыннан саклау объектлары (гидрантлар, резервуарлар, янгынга каршы сулыклар);
- ашламалар саклау өчен майданчыклар, компост майданчыклары, чокырлар яисә тартмалар;
- чүп жыю өчен майданчыклар

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләр:

- гомуми майданы 150 кв.м дан артмаган беренче зарурлык товарлары кибетләрә;
- кер юу һәм химик чистартуларның кабул итү пунктлары;
- вакытлыча сәүдә объектлары;
- даруханәләр;
- гомуми майданы 600 кв метрдан артмаган амбулатор-поликлиника учреждениеләрә;
- йорт хайваннарын һәм кош-кортны тоту өчен төзелгән биналар (күршеләр арасындагы мөнәсәбәтләр сакланган очракта);
- ветеринария хастаханәләрә хайваннарны даими карап тормыйча;
- - спортплощадкалар, теннис кортлары;
- спорт заллары, рекреация заллары; эш вакыты буенча чикләнгән күпмаксатлы һәм махсулаштырылган клублар;
- полиция бүлекләрә, участок пунктлары;
- элементә бүлекләрә;
- торак-эксплуатация һәм авария-диспетчерлык хезмәтләрә;
- файдалануның хезмәт күрсәтүче һәм коммерцияле төрләрә объектлары алдында парковкалар;
- кәрәзле, радиореле һәм иярчен элементә антенналары;
- балалар бакчалары, мәктәпкәчә тәрбия бирүнең башка объектлары;
- башлангыч һәм урта мәктәпләр.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

		Күчәмсез милекне файдалануның төп рөхсәт ителгән төрләрәнә карата параметрларның әһәмияте	
		Аерым бер гаилә йорты	Бер гаиләгә исәпләнгән торак берәмлеге блокланган-күпгаилә йортында
Жир кишәрлекләрәнә иң чик күләмнәрә:			
Минималь майдан	кв.м	400	400

Урам (юл йөрү) фронты буйлап минималь киңлек	м	10	5
Участоклар чикләрендә рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрлары	%	45	55
Участокның алгы чигеннән корылмаларның минималь чигенеше (башка күрсәткеч төзелешне жайга салу линиясе белән билгеләнмәгән очрактарда)	м	3	3
Участок чикләренең ян-якларыннан корылмаларның минималь чикләре	м	а) 1 - брандмауэр дивар мәжбүри булганда; б) 5 - башка очрактарда	а) күрше блокларга кушылган очрактарда; б) 3 башка очрактарда
Участокның арткы чигеннән булган корылмаларның минималь чигенеше	м	3	3 (төзелешне жайга салу линиясе башкасы билгеләнмәгән булса)
Төзелешләрнең максималь биеклегә	м	12	12
Жир участкалары киртэләренең максималь биеклегә	м	2,5	2,5

Шәхси ярдәмче хужалык алып бару, индивидуаль торак төзелеше, гаражлар төзү һәм урнаштыру, хужалык корылмалары төзү өчен бирелә торган жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре түбәндәге күрсәткечләргә туры килергә тиеш.

Параметрларның төрләре һәм үлчәү берәмлекләре		Күчәмсез милекне файдалануның ярдәмче һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата параметрларның әһәмияте			
		Бакчалар, яшелчә бакчалары (ШЯХ)	Шәхси торак төзелеше,	Шәхси гаражлар	Хужалык корылмалары
Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре:					
Минималь майдан	кв.м	1000	800	10	10
Максималь майдан	кв.м	2500	1200	35	20

Башка таләпләр.

Минималь ара:

2 - 3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м;

4 катлы йортларның озын яклары арасында: 20 м дан да ким булмаган биеклектә;

балалар уеннары өчен майданчыктан алып торак биналарга кадәр - 12 м;

өлкәннәр өчен ял итү майданчыгыннан - 10 м;
автомобиль кую майданчыкларыннан - 10 м;
спорт белән шөгыльләнү өчен майданнан 10 нан 40 м га кадәр;
хужалык максатлары өчен майданчыктан - 20 м;
калдыклар өчен контейнерлар булган майданчыклардан торак йортлар, балалар учреждениеләре, яшелләнделгән майданчыклар участкалары чикләренә кадәр - кимендә 50 м, әмма 100 м. дан да артык түгел.
Өстәмә корылмалар, автомобиль транспортын саклау урыннарыннан тыш, урамнар ягыннан да булырга рөхсәт ителми.

Ж-2. Урта катлы торак йортлар белән төзелеш зонасы.

Ж-2 уртача этажлы торак йортлары белән төзелеш зонасы торак районнарын формалаштыру өчен 5 каттан да югары булмаган күләмдә торак йортларны урнаштыру өчен бүлеп бирелгән. Көндәлек хезмәт күрсәтү объектларын һәм эшчәнлекнең башка төрләрән, коммерциячел булмаган коммуналь предприятиеләр, шулай ук ял, уеннар, спорт майданчыклары урнаштыру рөхсәт ителгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- күпфатирлы йортлар 5 каттан югары түгел;
- балалар, спорт, хужалык, ял майданчыклары;
- гомуми майданы 400 кв.м дан артмаган торак йортларның 1-2 катындагы офислар (торак кварталлар эчендә урнашкан торак йортлардан тыш);
- элемент бүлекләре;
- телефон һәм телеграф станцияләре
- даруханәләр;
- гомуми майданы 600 кв.м дан артмаган поликлиникалар;
- беренче кирәкле товарлар кибетләре (гомуми майданы 400 кв. м дан артмаган);
- халыкка хезмәт күрсәтү объектлары (көнкүреш техникасын ремонтлау предприятиеләре, чәчтарашханә, ателье һ.б.);

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- хужалык корылмалары;
- бакчалар, алгы бакчалар;
- янгыннан саклау объектлары (гидрантлар, резервуарлар, янгынга каршы сулыклар);
- чүп жыю өчен майданчыклар;
- спорт заллары, спорт клублары, рекреация заллары (бассейнлы яки без);
- балалар майданчыклары, ял итү өчен майданчыклар, спорт дәрәсләре;
- индивидуаль жиңел автомобильләр өчен гаражлар (төзелгән-кушып төзелгән, жир асты, ярымжир асты автомобильләре);
- индивидуаль жиңел автомобильләренә (парковкаларны) вакытлыча саклау өчен ачык автостоянкалар;
- индивидуаль жиңел автомобильләренә вакытлыча саклау өчен ачык кунак (бушлай) автостоянкалары.
- файдалануның хезмәт күрсәтүче һәм коммерцияле төрләре объектлары алдында парковкалар

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- картлар һәм инвалидлар өчен интернатлар, бала йорты, приютлар, куну йортлары;
- йорт яны кишәрлекләре белән блокланган торак йортлар;
- аз гайләле кунакханә тибындагы торак йортлар;
- кунакханәләр, тулай тораклар;
- балалар бакчалары, мәктәпкәчә тәрбия бирүнең башка объектлары;
- башлангыч һәм урта мәктәпләр;

- полиция бүлекләре, участок пунктлары;
- компьютер үзәкләре, интернет-кафе;
- кафе, кабымлык, бары, ресторанның, шул исәптән күпкатлы торак йортларның 1-2 катында;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату һәм халыкка хезмәт күрсәтү өчен вакытлыча павильоннар;
- су саклау өчен жәмәгать резервуарлары;
- торак-эксплуатация һәм авария-диспетчерлык хезмәтләре;
- индивидуаль жиңел автомобильләргә вакытлыча саклау өчен жиң асты һәм ярымжиң асты автостоянкалары;
- АЗС (жиңел автотранспортны сыек ягулык белән, шул исәптән хезмәт күрсәтү объектлары (кибетләр, кафелар) белән ягулык салу өчен генә дә, 3 ТРК һәм санитар-яклау зонасы кимендә 50 м булганда);
- авторемонт остаханәләре (буяу һәм кул эшләрен 5 пост һәм төшереп калдыру, шулай ук санитар-яклау зонасын кимендә 50 м оештыру шартларында);
- кәрәзле, радиореле һәм иярчен элемент антенналары; этләргә йөртү өчен мәйданчыклар

Жиң участокларының иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрлары, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү түбәнгерәк таблица күрсәткечләренә туры килергә тиеш.

Параметрларның төрләре һәм үлчәү берәмлекләре		Күчмәсез милеккә файдалануның төп рөхсәт ителгән төрләренә карата параметрларның эһәмияте	
		Блокланган йортта бер гаиләгә торак берәмлеге	Күпфатирлы йортлар каттан югары түгел 3
Жиң кишәрлекләренә иң чик күләмнәре:		400	600
Минимал майдан	кв.м		
Урам (юл йөрү) фронты буйлап минимал кичлек	м	5	12
Участоклар чикләрендә рөхсәт ителгән төзелешнең соңгы параметрлары			
Участок төзелешенең максимал проценты	%	45	55
Участокның алгы чигеннән корылмаларның минимал чигенеше (башка күрсәткеч төзелеш линиясе белән билгеләнмәгән очракларда)	м	3	3
Участокның ян чикләреннән корылмаларның минимал чикләре	м	а) күрше блокларга кушылган очракта (б) брандмауэр стеналары мәжбүри булганда) 3 башка очракларда	3
Участокның арткы чигеннән булган корылмаларның	м	10 (әгәр төзелешне жайга салу линиясе билгеләнмәгән булса)	6

максималь чигенеше			
Бинаның максималь биекlege	м	12	16
Жир участкалары киртэлэренең максималь биекlege	м	2,5	2,5

*Чиктәш участоклар арасындагы материал һәм тип киртэләр, яшелчә бакчалары белән тәмин ителгән өлештә кояш яктысын үткәрә торган челтәрсыман итеп кабул ителә.

Башка таләпләр.

Минималь ара:

2 - 3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м;

4 катлы йортларның озын яклары арасында: 20 м дан да ким булмаган биеклектә;

балалар уеннары өчен мәйданчыктан алып торак биналарга кадәр - 12 м;

өлкәннәр өчен ял итү мәйданчыгынан - 10 м;

автомобиль кую мәйданчыкларыннан - 10 м;

спорт белән шөгыйльләнү өчен мәйданнан 10 нан 40 м га кадәр;

хужалык максатлары өчен мәйданчыктан - 20 м;

калдыклар өчен контейнерлар булган мәйданчыклардан торак йортлар, балалар учреждениеләре, яшелләндерелгән мәйданчыклар участкалары чикләренә кадәр - кимендә 50 м, эмма 100 м. дан да артык түгел.

Өстәмә корымалар, автомобиль транспортын саклау урыннарыннан тыш, урамнар ягыннан да булырга рөхсәт ителми.

Рөхсәт ителгән социаль, коммуналь-көнкүреш, административ һәм башка билгеләнештәге объектлар торак йортларның түбәнге ике катында урнашырга яки аларга, Әгәр дә алар торак (ишегалды) территориясеннән аерымланган булса, автотранспортка вакытлыча килү өчен кунак ачык автостоянкалары оештыру өчен подъездлар һәм мәйданчыклар булган очракта, теркәлергә мөмкин.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентларның, норматив техник документларның, шәһәр төзелешен проектлау нормативларының һәм башка норматив документларның таләпләре нигезендә билгеләнә.

37.2 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Ижтимагый-эшлекле зоналар.

1. Ижтимагый - эшлекле зоналар сәламәтлек саклау, мәдәният, сәүдә, жәмәгать туклануы, социаль һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү, эшкуарлык эшчәнлеге, урта һөнәри һәм югары һөнәри белем бирү учреждениеләре, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләре, культ биналары, автомобиль транспорты тукталышлары, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектлар, гражданның тормыш эшчәнлеген тәмин итүгә бәйле башка объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

2. Территория зонасында урнаштырыла торган объектлар территориянең 75% мәйданында рөхсәт ителгән төп төрләргә туры килергә тиеш. Территориянең 25 % ына кадәр әлеге Кагыйдәләр тарафыннан ярдәмче буларак билгеләнгән объектларны урнаштыру өчен файдалану рөхсәт ителә.

ОД-1. Эшлекле, ижтимагый һәм коммерцияле билгеләнгән зона.

ОД-1 эшлекле, ижтимагый һәм коммерцияле билгеләнгән зона, күпфункцияле билгеләнештәге административ, эшлекле, ижтимагый, мәдәни, хезмәт күрсәтүче һәм коммерцияле төрләрне куллануның киң спектры булган объектлар формалаштыруның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлеп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләрә

- бизнес, сәүдә һәм хезмәт күрсәтүнең башка төрләрә белән шөгьльләнү өчен беренче каттан (яки беренче каттан) файдаланып, күпфатирлы торак йортлар;
- административ-хужалык, эшлекле, ижтимагый учреждениеләр һәм оешмалар;
- күпфункцияле эшлекле һәм хезмәт күрсәтү биналары;
- офислар;
- вәкиллекләр;
- кредит-финанс учреждениеләрә;
- суд һәм юридик органнар;
- санитар-яклау зонасы булдыруны таләп итми торган проект, фәнни-тикшеренү һәм тикшеренү оешмалары;
- кунакханә
- мәгълүмат туристлык үзәкләрә;
- мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрә;
- музейлар, күргәзмә заллары, галереялар;
- Клублар
- биючеләр, дискотекалар;
- кибетләр;
- базарлар;
- сәүдә комплекслары;
- сәүдә-күргәзмә комплекслары;
- сәүдә-күнел ачу комплекслары;
- жәмәгать туклануы предприятиеләрә;
- көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары;
- элементәнең үзәк предприятиеләрә;
- торак-коммуналь хужалык предприятиеләрә
- ЮХИДИ, РОВД, ЮХИДИ бүлекләрә аерым тора.
- полиция бүлекләрә, участок пунктлары;
- ветеринария хастаханәләрә хайваннар асрамыйча;
- даруханәләр;
- беренче медицина ярдәме күрсәтү пунктлары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләрә

- жиңел автотранспортны вакытлыча саклау өчен автостоянкалар (кунакчыл, ачык, жир асты һәм ярымжир асты, күпкатлы)

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләрә:

- балалар мәйданчыклары, ял итү өчен мәйданчыклар;
- этләр йөртү өчен мәйданчыклар;
- хужалык мәйданчыклары;
- төзелгән-кушып бирелгән хезмәт күрсәтү объектлары;
- күпфункцияле ижтимагый-торак биналар (торак биналары булган комплекста административ, хезмәт күрсәтүче һәм эшлекле объектлар);
- конфессиональ объектлар;
- вакытлыча сәүдә объектлары;
- индивидуаль жиңел автомобиль гаражлары (жир асты, ярымжир асты, күпкатлы, төзелгән яисә төзелгән);
- индивидуаль жиңел автомобильләрне даими саклау өчен автостоянкалар;
- АЗС

Жир кишәрлекләрәннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участокларының иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималъ тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

Төп төзелештәге катларның иң чик саны - 5 кат (мансард катын да кертеп);

Төп төзелешнең иң чик биекlege - 20 м.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималъ коэффициенты:

Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле төзелешнең максималъ коэффициенты - 0,8.

рөхсәт ителгән төзелешнең башка параметрлары:

ОД1 зонасы өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән куллану төрләренә туры килә торган объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләренең күләмнәре шәһәр төзелешен проектлау нормативлары таләпләре нигезендә кабул ителә.

Участоктагы урамнардан һәм корылмалардан минималъ ераклыклар:

урамнарның кызыл сызыгынан алып төзелешләргә кадәр - 5 м, юлларның кызыл сызыгынан 3 м га кадәр;

мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп төзелешкә кадәр – 10 м;

2-3 катлы биналарның озын яклары арасындагы ераклык 15 м дан да ким түгел, 4 кат биекlege кимендә 20 м, инсоляция һәм яктырту исәпләрен исәпкә алып, янгынга каршы таләпләренә һәм көнкүреш өзеклекләрен исәпкә алып.

ОД-2. Сәламәтлек саклау һәм социаль билгеләнештәге объектларны урнаштыру зонасы

Сәламәтлек саклау һәм социаль билгеләнештәге объектларны урнаштыру зонасы сәламәтлек саклау һәм социаль яклау учреждениеләрен, шулай ук зонаның төп билгеләнешенә карата хезмәт күрсәтүче объектларны урнаштыру өчен бүлеп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- стационарлар;
- амбулатор-поликлиника учреждениеләре;
- социаль яклау учреждениеләре.
- ашыгыч ярдәм станцияләре;
- даруханәләр;
- беренче медицина ярдәме күрсәтү пунктлары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- махсус билгеләнештәге ведомство жиңел автомобильләренең гаражлары;
- индивидуаль жиңел автомобильләренә вакытлыча саклау өчен автостоянкалар (ачык, жир асты, ярымжир асты, күпкатлы)

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- махсус билгеләнештәге стационарлар;
- социаль яклауның махсус учреждениеләре;

- конфессиональ объектлар.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

Төп төзелештәге катларның иң чик саны - 5 кат (мансард катын да кертеп);

Төп төзелешнең иң чик биекlege - 20 м.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

Төзелешнең максималь коэффициенты - 0,8.

рөхсәт ителгән төзелешнең башка параметрлары:

ОД2 зонасы өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән куллану төрләренә туры килә торган объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләренең күләмнәре шәһәр төзелешен проектлау нормативлары таләпләре нигезендә кабул ителә.

Участоктагы урамнардан һәм корылмалардан минималь ераклыклар:

урамнарның кызыл сызыгынан алып төзелешкә кадәр - 5 м, юлларның кызыл сызыгынан алып төзелешкә кадәр - 3 м;

стационар булган дөвалау учреждениеләре өчен кызыл линиядән алып төп корылмага кадәр – 30 м;

2-3 кат биеклегендәге биналарның озын яклары арасындагы ераклык 15 м, 4 кат биекlege кимендә 20 м, инсоляция һәм яктырту исәпләрен исәпкә алып, янгынга каршы таләпләрне һәм көнкүреш өзеклекләрен исәпкә алып;

дөвалау учреждениесе бинасы арасында стационар һәм башка ижтимагый һәм торак биналар – кимендә 50 м.

ОД-3. Мәгариф объектларын һәм фәнни комплексларны урнаштыру зонасы

ОД-3 зонасы гомуми белем бирү учреждениеләрен, югары һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләрен, фәнни-тикшеренү учреждениеләрен, шулай ук зонаның төп билгеләнешенә карата хезмәт күрсәтүче объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- балалар бакчалары, мәктәпкәчә белем бирүнең һәм тәрбиянең башка объектлары;
- башлангыч һәм урта мәктәпләр;
- югары уку йортлары;
- урта махсус уку йортлары;
- уку-лаборатория, фәнни-лаборатория, житештерү-лаборатория корпуслары; уку-житештерү остаханәләре;
- фәнни комплекслар

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- остаханәләр (сәнгать, скульптура, столяр һ.б.);
- Тулай тораклар
- кунакханәләр, кунак йортлары;
- китапханәләр, архивлар;

- мәгълүмат, компьютер үзәкләре;
- спортзаллар, рекреация заллары (бассейнлы яки без), бассейннар;
- спорт майданчыклары, стадионнар, теннис кортлары

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- Клублар
- музейлар, күргәзмә заллары;
- биючеләр, дискотекалар;
- дини билгеләнештәге объектлар;
- жәмәгать туклануы предприятиеләре (ашханәләр, кафе, экспресс-кафе, буфетлар);
- кер юу һәм химик чистарту пунктлары, кер юу урыннары; көнкүреш техникасының ремонтлау остаханәләре, чәчтарашханә һәм хезмәт күрсәтүнең башка объектлары;
- элемент бүлекләре;
- почта бүлекчәләре, телефон һәм телеграф станцияләре;
- даруханәләр;
- беренче медицина ярдәме күрсәтү пунктлары;
- консультация поликлиникалары;
- полиция бүлекләре, участок пунктлары;
- гомуми майданы 400 кв.м дан артмаган беренче зарурлык товарлары кибетләре;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату һәм халыкка хезмәт күрсәтү өчен вакытлыча павильоннар;
- парковка
- ачык автостоянкалар;
- кәрәзле, радиореле һәм иярчен элемент антенналары;
- янгыннан саклау объектлары

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участокларының иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минимал тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биеклегенә

Төп төзелештә катларның иң чик саны - 5 кат (мансард катын да кертеп);

Төп төзелешнең иң чик биеклегенә - 20 м.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максимал коэффициенты:

Төзелешнең максимал коэффициенты - 0,8.

рөхсәт ителгән төзелешнең башка параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төрләренә туры килә торган объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләренә күләмнәре шәһәр төзелешен проектлау нормативлары таләпләре нигезендә кабул ителә.

Участоктагы урамнардан һәм корылмалардан минимал ераклыктар:

мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп төзелешкә кадәр - 10 м.

ОД-4. Спорт һәм спорт-тамаша өчен билгеләнгән объектларны урнаштыру зонасы

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- универсал спорт һәм тамаша залы яисә комплекслар (трибуналар белән);

- спорт ареналары (трибуналар белән);
- Аквапарк
- велотреклар;
- яхт-клублар, көймә станцияләре;
- спорт мәктәпләре;
- спортзаллар, рекреация заллары (бассейнлы яки без), бассейннар;
- күпмаксатлы һәм махсуслаштырылган билгеләнештөгә клублар;
- спорт клублары;
- спортплощадкалар, теннис кортлары;
- ипподромнар

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- күргәзмә заллары;
- биючеләр, дискотекалар;
- кинотеатрлар, видеосалоннар;
- жәмәгать туклануы предприятиеләре (кафелар, кабымлыклар, ресторанныр, барлар);
- даруханәләр;
- беренче медицина ярдәме күрсәтү пунктлары;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- файдалануның спорт тамашалары, хезмәт күрсәтүче һәм коммерцияле төрләре объектлары алдында парковкалар

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- мотодромнар, картинглар;
- телевизион һәм радиостудиялар;
- элемтә бүлекләре, почта бүлекчәләре, телефон һәм телеграф станцияләре;
- полиция бүлекләре, участок пунктлары;
- консультация поликлиникалары;
- кибетләр;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату өчен вакытлыча павильоннар;
- кунакханәләр, кунакларны кабул итү йортлары;
- мунча, сауна;
- аерым торучы яки бинага төзелгән күпбаскычлы стоянкалар, гаражлар;
- ачык автостоянкалар;
- кәрәзле, радиореле һәм иярчен элемтә антенналары;
- янгыннан саклау объектлары

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участокларының иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минимал тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биеклегә билгеләнергә тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максимал коэффициенты:

Төзелешнең максимал коэффициенты - 0,8.

рөхсәт ителгән төзелешнең башка параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төрләренә туры килә торган объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләренә күләмнәре шәһәр төзелешен проектлау нормативлары таләпләре нигезендә

кабул ителә.

Участоктагы урамнардан һәм корылмалардан минималь ераклыклар:

урамнарның кызыл сызыгынан алып төзелешкә кадәр - 5 м, юлларның кызыл сызыгынан алып төзелешкә кадәр - 3 м;

2-3 катлы биналарның озын яклары арасындагы ераклык 15 м дан да ким түгел, 4 кат биеклегә кимендә 20 м, инсоляция һәм яктырту исәпләрен исәпкә алып, янгынга каршы таләпләрне һәм көнкүреш өзеклекләрен исәпкә алып.

ОД-5. Дини билгеләнештәге объектларны урнаштыру зонасы

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- дини билгеләнештәге объектлар;
- культ жибәрүгә бәйле объектлар;
- дини юнәлештәге уку йортлары;
- Кунакханәләр, килүчеләр йортлары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- хужалык корпуслары;
- руханиларның һәм хезмәт күрсәтүче персоналның торак йортлары

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- даруханәләр;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату өчен вакытлыча павильоннар;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- парковкалар

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биеклегә билгеләнергә тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

Төзелешнең максималь коэффициенты - 0,8.

рөхсәт ителгән төзелешнең башка параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төрләренә туры килә торган объектларны урнаштыру өчен жир кишәрлекләренең күләмнәре шәһәр төзелешен проектлау нормативлары таләпләре нигезендә кабул ителә.

37.3 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Житештерү һәм коммуналь зоналары

Житештерү һәм коммуналь зоналар сәнәгать, коммуналь-склад объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән, шулай ук аларның эшчәнлеген тәмин итүче инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларын һәм шәһәр төзелеше регламентларында каралган башка объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән.

ПК-1. III класслы куркыныч житештерү-коммуналь объектлар зонасы

ПК-2 куркынычының III класслы житештерү-коммуналь объектлары зонасы коммуналь-житештерү предприятелиерен формалаштыруның хокукий шартларын 300 метрлы санитар-яклау зонасына ия булган III класслы куркынычтан югарырак тээмин итү өчен бүлөп бирелгән. Житештерү эшчәнлеген үстерүгә ярдәм итә торган кайбер коммерция хезмәтләре дә кертелә. Бердәм зонада күчөмсөз милекнең рөхсәт ителгән төрлө төрлөрен кушу норматив санитария таләпләрен үтәгән очракта гына мөмкин.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрлөрө

- III класслы сәнәгать предприятелиеләре һәм коммуналь-склад объектлары;
- зур йөк транспорты таләп итә торган төзелеш базаларын һәм төзелеш һәм башка предприятелиеләрнең склад биналарын;
- автотранспорт предприятелиеләре;
- бокс тибындагы гаражлар, күпкәтлы, жир асты һәм жир асты гаражлары, аерым жир кишәрлегендә автостоянкалар;
- йөк автомобильләрен даими саклау өчен гаражлар һәм автостоянкалар;
- автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре, авторемонт предприятелиеләре;
- төрлө профильдәге склад билгеләнешендәге объектлар;
- предприятелиеләрне техник һәм инженерлык белән тээмин итү объектлары;
- офислар, административ хезмәтләр;
- проект, фәнни-тикшеренү, конструктор һәм тикшеренү оешмалары һәм лабораторияләр;
- полиция бүлекләре, участок пунктлары;
- янгын бүлекләре;
- янгыннан саклау объектлары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмчө төрлөрө

- автомобильләрен кыска сроклы саклау урыннары, автобуслар, йөк автомобильләре, жиңел автомобильләр саклана торган транзит транспорт майданчыклары;
- йөк автомобильләрен вакытлыча саклау өчен автостоянкалар.

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрлөрө:

- санитар-техник корылмалар һәм коммуналь билгеләнештәге жайланмалар, утильчымалны вакытлыча саклау складлары;
- предприятие профиле буенча 18 яшьтән өлкәнрәк затларга белем бирү өчен һөнәри-техник уку йортлары;
- житештерү-коммуналь объектлар персоналына хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән ябык типтагы поликлиникалар;
- көнкүреш хезмәтө күрсәтүнең аерым торган объектлары;
- киосклар, лотка сәүдәсө, ваклап сату һәм халыкка хезмәт күрсәтү вакытлыча павильоннары, 150 кв. метрга кадәр майданлы вак сугару сәүдәсө кишетләре;
- житештерү һәм сәнәгать предприятелиеләренә турыдан-туры хезмәт күрсәтү белән бәйлө жәмәгәт туклануы предприятелиеләре (кафелар, ашханәләр, буфетлар);
- даруханәләр;
- терлекләр булган ветеринария шифаханәләрә;
- ветеринария кабул итү пунктлары;
- кәрәзлө, радиорелө, иярчен элементә антенналары;
- АЗС

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участокларының иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималъ тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималъ коэффициенты:

Төзелешнең максималъ коэффициенты - 0,6.

ПК-2.IV-V класслы куркыныч житештерү-коммуналь объектлар зонасы

ПК-3 куркынычының IV-V класслы житештерү-коммуналь объектлары зонасы 100 м һәм 50 м санитар-яклау зоналары булган, тавыш һәм пычрану дәрәжәсе түбән булган IV-V класслы хәвефлелектәге коммуналь-житештерү предприятиеләрен һәм склад базаларын формалаштыруның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлеп бирелгән. Житештерү эшчәнлеген озата баручы коммерцияле хезмәтләрнең киң спектры бирелә. Бердәм зонада күчмәсез милекнең рөхсәт ителгән төрле төрләрен кушу норматив санитария таләпләрен үтәгән очракта гына мөмкин.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- IV-V класслы коммуналь-склад һәм житештерү предприятиеләре төрле юнәлештәге куркыныч астында;
- азык-төлек продуктлары житештерү өчен азык һәм чимал куллану өчен продукция житештерүне төшереп калдыру шарты белән, чәчәкләр, декоратив үсемлекләр үстерү өчен теплицалар;
- бокс тибындагы гаражлар, күпкатлы, жир асты һәм жир асты гаражлары, аерым жир кишәрлегендә автостоянкалар;
- йөк автомобильләрен даими саклау өчен гаражлар һәм автостоянкалар;
- автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре, авторемонт предприятиеләре;
- төрле профильдәге склад билгеләнешендәге объектлар;
- предприятиеләрне техник һәм инженерлык белән тәмин итү объектлары;
- санитар-техник корылмалар һәм коммуналь билгеләнештәге жайланмалар;
- офислар, административ хезмәтләр;
- проект, фәнни-тикшеренү, конструктор һәм тикшеренү оешмалары һәм лабораторияләр;
- предприятиеләрнең үзләре житештергән товарларны сату буенча күпләп, вак сортлы сәүдә предприятиеләре һәм ваклап сату кишетләре;
- полиция бүлекләре, участок пунктлары;
- янғын бүлекләре;
- янғын сакчылары объектлары.

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- автомобильләрне кыска сроклы саклау урыннары, автобуслар, йөк автомобильләре, жиңел автомобильләр саклана торган транзит транспорт мәйданчыклары;
- йөк автомобильләрен вакытлыча саклау өчен автостоянкалар.

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- АЗС

- Эчке эшләр идарәсенә, Эчке эшләр бүлекләренә аерым урнашкан биналары,
- Юл хәрәкәте иминлегә дәүләт инспекциясе бүлекләре, хәрби Комиссариатлар;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату һәм халыкка хезмәт күрсәтү өчен вакытлыча павильоннар;
- спорт майданчыклары, предприятиеләр персоналы өчен ял майданчыклары;
- житештерү һәм сәнәгать предприятиеләренә турыдан-туры хезмәт күрсәтү белән бәйлә жәмәгать туклануы предприятиеләре (кафелар, ашханәләр, буфетлар);
- даруханәләр;
- көнкүреш хезмәтә күрсәтүнең аерым торган объектлары;
- сәнәгать территорияләрен һәм санитар-яклау зоналарын яшелләндерү өчен үсемлек питомниклары;
- ветеринария кабул итү пунктлары;
- кәрәзле, радиореле, иярчен элементә антенналары.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биеклегә билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

Төзелешнең максималь коэффициенты - 0,6.

37.4 статья. Шәһәр төзелешә регламентлары. Инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зонасы

Инженерлык-транспорт инфраструктурасы зонасы инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

ИТ-1. Су алу корылмалары, башка техник корылмалар зонасы

ИТ-1 зонасы участкалардан су белән тәмин итү чыганаклары, су үткәрү корылмалары майданчыклары файдалануның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлөп бирелгән. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор территорияль идарәсе белән килештереп, су белән тәмин итү чыганакларын эксплуатацияләүгә бәйлә биналар, корылмалар һәм коммуникацияләр урнаштыру рөхсәт ителә.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- су алу корылмалары;
- суүткәргеч чистарту корылмалары;
- аэрологик станцияләр;
- метеостанцияләр;
- насос станцияләре;
- су башнялары

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- корылмалар, коммуникацияләр һәм башка объектлар төзү һәм реконструкцияләү;

- эчэргэ яраклы су агызу цехлары

Жир кишэрлеклэрэннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләрэннән минималъ тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрэндә төзелешнең максималъ коэффициенты:

Төзелешнең максималъ коэффициенты - 0,6.

ИТ-2 Чистарту корылмалары зонасы

ИТ-2 зонасы чистарту корылмалары участкаларыннан файдалануның хокукый шартларын тәэмин итү өчен бүлөп бирелгән. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор территориаль идарәсе белән килештереп, чистарту корылмаларын эксплуатацияләүгә бәйле биналар, корылмалар һәм коммуникацияләр урнаштыру рөхсәт ителә.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- аэрация станциясе;
- канализация чистарту корылмалары;
- насос станцияләре;

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- корылмалар, коммуникацияләр һәм башка объектлар төзү һәм реконструкцияләү;
- жир казу һәм башка эшләр.

Жир кишэрлеклэрэннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләрэннән минималъ тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрэндә төзелешнең максималъ коэффициенты:

Төзелешнең максималъ коэффициенты - 0,6.

ИТ-3 Инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы

ИТ-3 зонасы инженерлык инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен бүлөп бирелгән, территориядән файдалану режимы махсус нормативлар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры китереп билгеләнә.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- электроподстанцияләр
- котельныйлар
- жылылык пунктлары
- АТС һәм башкалар.

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- автомобильләрне, транзит транспорт майданчыкларын кыска сроклы саклау өчен ачык стоянкалар;
- Йөк автомобильләрен вакытлыча саклау өчен автостоянкалар

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- корылмалар, коммуникацияләр һәм башка объектлар төзү һәм реконструкцияләү;
- жир казу һәм башка эшләр.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның соңгы параметрлары.

жир участкаларының иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минимал тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биеклегенә

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максимал коэффициенты:

Төзелешнең максимал коэффициенты - 0,6.

ИТ-4 Транспорт инфраструктурасы объектларын урнаштыру зонасы

Транспорт объектлары зонасы ИТ-4 транспорт инфраструктурасы объектларын урнаштыру өчен, шул исәптән автомобиль, елга, торба үткәргеч транспорт һәм элемент корылмаларын һәм коммуникацияләрен урнаштыру өчен бүлөп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- автомобиль транспорты корылмалары һәм коммуникацияләре;
- елга транспорты корылмалары һәм коммуникацияләре;

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- АЗС
- кибетләр;
- жәмәгать туклануы предприятиеләре;
- ижтимагый бәдрәфләр.
- стационар булмаган сәүдә объектлары.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның майданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

37.5 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Рекреацион файдалану зоналары

Рекреацион файдаланудагы зоналар составына территорияләр чикләрендә урнашкан зоналар керә, алар гамәлдәге табигать ландшафтын саклап калу һәм алардан файдалану, халык сәламәтlege мәнфәгатьләрендә экологик чиста әйләнә-тирә мохит булдыру, урманнарны саклау һәм янадан житештерү, алардан рациональ файдалануны тәмин итү, шулай ук кыска вакытлы ял итү, халыкның ялын уздыру максатларында кулланыла торган парклар, скверлар, бульварлар оештыру өчен шартлар үтәлә.

Р-1. Рекреацион-ландшафт территорияләре зонасы

Р-1 рекреацион-ландшафт территорияләре зонасы шәһәр урманнары, урман парклары, лугопарклар, скверлар, парклар, бакчалар, бульварлар биләгән территорияләр чикләрендә, шулай ук ял итү, туризм, физик культура һәм спорт белән шөгьльләнү өчен файдаланыла һәм билгеләнгән башка территорияләр чикләрендә кыска вакытлы ял итү өчен тиешле объектлар булган территорияләрдән файдалануның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлеп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- урман парклары, лугопарклар;
- скверлар, парклар;
- бакчалар
- яр буйлары, бульварлар;
- пляжлар.

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- капиталъ булмаган ярдәмче корылмалар һәм ял итү өчен инфраструктура;
- балалар майданчыклары, ял итү өчен майданчыклар;
- жәмәгать туклануы предприятиеләренең капиталъ булмаган төзелешләре;
- сезонлы хезмәт күрсәтү объектлары

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- спорт майданчыклары;
- сәламәтлек саклау учреждениеләре;
- социаль яклау учреждениеләре;
- шифаханә-курорт һәм савыктыру, ял һәм туризм учреждениеләре;
- спорт-тамаша һәм физкультура-савыктыру корылмалары;
- профессиональ объектлар;

- вакытлыча сәүдә объектлары;
- жәмәгать туклануы предприятиеләре;
- спорт-рекреацион инвентарының прокат базасы;
- ачык типтагы индивидуаль жиңел автомобильләрне вакытлыча саклау өчен автостоянкалар;
- туристлык автобусларын вакытлыча саклау өчен автостоянкалар
- этләрне йөртү өчен мәйданчыклар (санитар-яклау зонасын 40 м оештыру шарты белән).

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минимал тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максимал коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

Р-2. Табигать ландшафтлары зонасы.

Р-2 табигать ландшафтлары зонасы - яшелләнделгән шәһәр территорияләре участкалары, алар эченә ачык болын килекләре, сулыклар, чокырлар, саклана торган ландшафтлар керә.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

болын;

- чокырлар;
- сазлык;
- ясалма сулыклар һәм су жайланмалары

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- яр буе корылмаларының ярдәмче корылмалары: причаллар, башка корылмалар;
- спорт мәйданчыклары;
- уен һәм спорт инвентаре прокаты

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- беренче медицина ярдәме күрсәтү пунктлары;
- жәмәгать бәдрәфләре;
- киосклар, лотка сәүдәсе, ваклап сату һәм хезмәт күрсәтү өчен вакытлыча павильоннар;
- парковкалар;
- этләр йөртү өчен мәйданчыклар.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре, шул

исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

37.6 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары. Махсус билгеләнештәге зоналар

СН-1. Чикләнгән файдалану мөмкинlege чикләнгән режимлы объектларны урнаштыру зонасы

Махсус режим зоналары СН-1 эшчәнлеген гамәлгә ашыруның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлеп бирелгән, аларны жайга салу бары тик дөүлэт хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан гына гамәлгә ашырыла.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- махсус файдалану (территориядән файдалану режимы объектны билгеләү нигезендә махсус нормативлар һәм кагыйдәләр таләпләрен исәпкә алып билгеләнә);
- зоналарның максатчан билгеләнешенә бәйле хезмәт күрсәтү объектлары.

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- дини билгеләнештәге объектлар.

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- Эчке эшләр идарәсенең аерым урнашкан биналары, Эчке эшләр бүлекләре, юл хәрәкәте иминlege дөүлэт инспекциясе бүлекләре, хәрби комиссариатлар, янгын сүндерү бүлекләре.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участокларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

СН-2. Гамәлдәге зиратларны урнаштыру зонасы

Гамәлдәге зиратлар зонасы СН-2 гамәлдәге күмү урыннарын файдалану һәм урнаштыру өчен билгеләнгән. Жирләү урыннары этик, санитария һәм экологик таләпләр нигезендә

бирелгән зиратлары булган жир участоклары, шулай ук үлгән кешеләрнең гәүдәләрен (калдыкларын) күмү биналары һәм корылмалары булып тора. Жирләү урыннары белән мәшгуль жир кишәрлекләренә хокукый режимы гамәлдәге кануннарда билгеләнгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- гамәлдәге зиратлар;
- колумбария биналары;
- крематорий;
- культ жибәрүгә бәйле объектлар

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- конфессиональ объектлар;
- матәм йолалары йортлары;
- ритуаль кирәк-яраклар эзерләү остаханәләре;
- жирләү хезмәте күрсәтү бюролары-кибетләре;
- хужалык объектлары һәм административ-көнкүреш объектлары;
- су саклау өчен резервуарлар;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- парковка
- төзекләндерү объектлары;
- аллеялар, скверлар

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- консервация чорына ябык зиратлар;
- киосклар, ваклап сату өчен вакытлыча павильоннар;
- даруханәләр;
- янгыннан саклау объектлары;
- полиция бүлекләре, участок пунктлары

Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләренән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

СН-3. Жирләү өчен ябык зиратларны урнаштыру зонасы

күмү өчен ябык зиратлар зонасы _ СН-3 ритуаль билгеләнештәге объектлар участкаларыннан файдалануның хокукый шартларын тәэмин итү өчен билгеләнгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- күмү өчен ябык зиратлар;

- мемориаль парклар

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

- конфессиональ объектлар;
- хужалык объектлары һәм административ-көнкүреш объектлары;
- янгыннан саклау объектлары;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- киосклар, ваклап сату өчен вакытлыча павильоннар;
- парковка
- төзекләндерү объектлары;
- аллеялар, скверлар

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

СН-4. Махсус билгеләнештәге яшелләндерү зонасы

СН-4 зонасы гамәлдәге нормативлар нигезендә санитар-яклау, техник зоналар, инженерлык объектлары һәм коммуникацияләр участкаларын оештыру һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- махсус билгеләнештәге яшелләндерү;
- махсус билгеләнештәге яшелләндерү объектларын торгызу өчен питомниклар;
- төзекләндерү объектлары.

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- энергетика, жылылык белән тээмин итү, элемтә объектлары;
- ведомство буйсынуындагы хезмәт күрсәтү объектлары;
- транспорт объектлары.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минималь тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

СН-5. Үлэт базын урнаштыру зонасы

СНЗ зонасы биотермик чокырлар һәм сибирезвалы үлэт базларыннан файдалануның хокукый шартларын тәмин итү өчен бүлеп бирелгән.

Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре

- махсус билгеләнештәге яшелләндерү

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

-үлэт базлары;

- махсус билгеләнештәге яшелләндерү;

- терлекләрне үлэт базыннан 200 м ераклыкта чаптыру;

- Терлекчелек базыннан 50-300 м ераклыкта автомобиль һәм тимер юллар.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның иң чик параметрлары:

жир участкаларының иң чик (минимал һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы

билгеләнергә тиеш түгел.

биналар, корылмалар төзү тыелган биналар, корылмалар урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлеге чикләреннән минимал тайпылышлар

билгеләнергә тиеш түгел.

катларның иң чик саны һәм (яисә) биналарның, корылмаларның чик биекlege

билгеләү тиеш түгел.

жир кишәрлеге чикләрендә төзелешнең максималь коэффициенты:

билгеләү тиеш түгел.

12 бүлек. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарда билгеләнгән күчемсез мөлкәттән файдалануны чикләү өлешендә шәһәр төзелеше регламентлары

38 статья. Территорияләрне махсус куллану шартлары булган зоналар тарафыннан билгеләнгән күчемсез милекне куллануны чикләү тасвирламасы

1. Мөслим авыл жирлеге территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар карталарында билгеләнгән зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалану (2, 3 кушымта) әлеге Кагыйдәләрне билгели:

1) әлеге Кагыйдәләрнең 33 статьясы картасында билгеләнгән тиешле территориаль зоналарга карата әлеге статьяда билгеләнгән чикләүләрне исәпкә алып, 35 статьяда билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары;

2) санитар-яклау, су саклау һәм башка чикләүләр зоналарына карата законнарда, башка норматив хокукый актларда билгеләнгән чикләүләр белән.

2. Санитар-яклау зоналарында һәм санитария өзелүләрендә, саклау зоналарында, су саклау зоналарында, яр буе яклау һәм яр буе полосаларында урнашкан жир кишәрлекләреннән

һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалануны чикләү түбәндәге норматив хокукий актларда билгеләнгән:

- Россия Федерациясе Су кодексы, 03.06.2006 ел, № 74-ФЗ;
- Россия Федерациясенең 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы жир кодексы;
- 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» федераль закон
- «Жир асты байлыктары турында» 1992 елның 21 февралендәге 2395-І номерлы Федераль закон;
- 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы «Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» Федераль закон.
- «Атмосфера һавасын саклау турында» 04.05.1999 № 96-ФЗ Федераль закон;
- СанПиН 2.2.1/2.1.1200-03 "Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләр, корылмалар һәм башка объектларның санитар классификациясе" (изм белән, РФ Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 9 сентябрендәге 122 номерлы карары белән расланган);
- СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәмин итү һәм суүткәргечләр чыганактарын санитар саклау зоналары» (РФ Баш дәүләт санитария табибының 2002 елның 14 мартындагы 10 номерлы карары белән расланган);
- СНиП 2.06.15-85 "Территорияне су басудан һәм су басудан инженер яклау" (СССР Дәүләт төзелешенең 1985 елның 19 сентябрендәге 154 номерлы карары белән);
- СНиП 2.01.09-91 "Акча эшли торган территорияләрдә һәм утырту грунтларында биналар һәм корылмалар" (СССР Дәүләт төзелеше карарының 04.09.1991 ел, 2 ел);[garantf1://2222651.0/](#)
- «Яңа төзелә торган һәм реконструкцияләнгән торган сәнәгать предприятиеләрен проектлауға гигиена таләпләре» 2.2.1.1312-03 номерлы уртак предприятие (РФ Баш дәүләт санитария табибының 2003 елның 30 апрелендәге 88 номерлы карары белән расланган);
- СП 42.13330.2011 "СНиП 2.07.01-89 Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (утв. РФ Төбәк үсеше министрлығының 2010 елның 28 декабрендәге 820 номерлы боерыгы белән.

Әлеге Кагыйдәләргә эшләгәндә әлеге Кагыйдәләргә эшләү вакытында муниципаль берәмлекнең норматив-хокукий актлары кабул иткән чикләүләргә санитар-яклау, су саклау һәм башка зоналарында урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалануны чикләү исәпкә алынды.

3. Санитар-яклау зонасы яшәү тирәлегенә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты ясау чыганагы булган объектлар һәм производстволар тирәсендә халыкның куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында билгеләнә. Санитар-яклау зонасы күләме атмосфера һавасына (химик, биологик, физик) пычрану йогынтысын гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, ә I һәм II класслы хәвефлелектәге предприятиеләр өчен - гигиена нормативлары белән билгеләнгән күрсәткечләргә кадәр, шулай ук халыкның сәламәтлеге өчен кабул итәрлек куркыныч зурлыгына кадәр киметүне тәмин итә.

Предприятиеләргә, производстволарның һәм объектларның санитар классификациясе нигезендә аларның санитар-яклау зоналары күләмнәрен төзиләр:

- беренче сыйныф предприятиеләре өчен - 1000 м;
- икенче сыйныф предприятиеләре өчен - 500 м;
- өченче сыйныф предприятиеләре өчен - 300 м;
- дүртенче сыйныф предприятиеләре өчен - 100 м;
- бишенче сыйныф предприятиеләре өчен - 50 м.

Мөслим авыл жирлегендә һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә I-V класслы хәвефлелектәге, авылның әйләнә-тирә мохитенә начар йогынты ясау чыганагы булган объектлар урнашкан.

Житештерү һәм транспорт предприятиеләренең санитар-яклау зоналарында, коммуналь һәм инженер-транспорт инфраструктурасы объектларында, коммуналь-склад объектларында, чистарту корылмаларында, башка объектларда урнашкан жир кишәрлекләре һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектлары өчен «Санитар-яклау зоналары һәм предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар классификациясе» СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нигезендә билгеләнә:

- 1) тыелган файдалану төрләре;
- 2) файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре.

Производство-коммуналь объектларның санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларынан файдалану төрләре:

- торак төзелеше, аерым торак йортларны да кертеп;
- ландшафт-рекреация зоналары, ял зоналары, курортлар, шифаханәләр һәм ял йортлары территорияләре;
- бакчачылык ширкәтләре һәм коттеджлар корылышы территорияләре, күмәк яисә индивидуаль дача һәм бакча участкалары, шулай ук яшәү тирәлегә сыйфатын нормалаштыра торган башка территорияләр;
- спорт корылмалары, балалар майданчыклары, мәгариф һәм балалар учреждениеләре, гомуми файдаланудагы дөвалау-профилактика һәм савыктыру учреждениеләре;
- дарулар, дару чаралары һәм (яисә) дару рәвешләре житештерү объектлары, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары;
- сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек күпләп складлары, эчә торган суны эзерләү һәм саклау өчен су үткәргеч корылмалар комплекслары.

Производство-коммуналь объектларның санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларынан шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төрләре:

- авария хәлендәге дежур персонал өчен торак булмаган биналар, вахта ысулы буенча эшләүче биналар (ике атнадан да артык түгел), идарә итү биналары, конструкторлык бюролары, административ билгеләнештәге биналар, фәнни-тикшеренү лабораторияләре, поликлиникалар, ябык типтагы спорт-савыктыру корылмалары, мунчалар, кер юу корылмалары, сәүдә һәм жәмәгать туклануы объектлары, мотельләр, кунакханәләр, гаражлар, жәмәгать һәм индивидуаль транспортны саклау өчен майданчыклар һәм корылмалар, янгын деполары, жирле һәм транзит коммуникацияләре, ЛЭП, электр подстанцияләре, нефть һәм газ үткәргечләре, техник су белән тәэмин итү өчен езиан скважиналары, техник су белән тәэмин итү өчен су суыту корылмалары, техник канализация станцияләре, су белән тәэмин итү станцияләре, автомобильләргә су белән тәэмин итү станцияләре.

4. Үлем базының санитар-яклау зонасы

Мөслим авыл жирлегендә территориясенә 2 себер язвасы үлэт базы йогынты ясый, шуларның берсе - Обьездная урамы, икенчесе авылдан 800 м төньяк-көнбатышка таба урнашкан.

Биологик калдыкларны жыю, утильләштерү һәм юкка чыгару буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре нигезендә терлек зиратының санитар-яклау зонасы күләме 1000 м тәшкил итә.

Россия Федерациясе Кулланучылар күзәтчелеге хезмәтенә Россия кулланучылар күзәтчелеге идарәсенә 2006 елның 03 маендагы 0100/4973-06-31 номерлы хаты нигезендә

терлек зиратының санитар-яклау зонасы күләмен кыскарту, себер түләвен йоктыру һәм туфракны һәм грунт суларын лаборатор тикшерүләр үткәргәннән соң, Россия Федерациясенен Баш дәүләт санитария табибы яки аның урынбасары карары белән башкарылырга мөмкин.

Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсенен төп таләпләре булып, аеруча куркыныч инфекцияләрнең күмелгән урыннан читкә таралу мөмкинлеген юкка чыгару һәм шуннан соң үлэт базының санитар-яклау зонасы күләмен кыскарту тора:

- өстән тимер-бетон каркас (саркофак) белән туфрак учагын яшерүне тәмин итү;
- үлэт базының чиген терәк планга төшерү;
- периметр буйлап туфрак учагы күләмнәре, аншлаг белән ышанычлы киртәне яңарту;
- Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда грунт сулары агымыннан түбәнрәк туфракка һәм суга лаборатор контроль оештыру.

Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматлары буенча, саркофага дивар калыңлыгы 0,4 метрдан да ким булмаसा тиеш; терлек каберлеге 2,5 метрдан да ким булмаган биеклектәге койма периметры буйлап чикләнергә тиеш; койма яки бетон саркофагадан 30 м радиуста 1 м биеклектәге жир валы рәвешендә өстәмә саклау зонасы булдырырга кирәк.

Санитар-яклау зоналарында урнашкан жир кишәрлекләре һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектлары өчен үлэт базлары түбәндәгеләр билгеләнә:

- 1) тыелган файдалану төрләре;
- 2) файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре.

Терлек базларының санитар-яклау зоналары чикләрендә һәм аларның территорияләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалану төрләре:

- торак, жәмәгать биналарын һәм терлекчелек комплексларын терлекләр базыннан 1000 метрга якына урнаштыру;
- терлекләр көтү, печән чабу;
- жирне һәм үлэт базыннан читкә куылган икмәк калдыгын чыгарды.

Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре:

- терлекләргә һәм көтүлекләргә 200 м дан якына урнаштыру;
- автомобиль, тимер юлларны аларның категориясенә карап 50-300 метрга якына урнаштыру;
- гамәлдәге норматив документлар таләпләре нигезендә яшелләндерү (табигый үсемлекләр).

5. Метеостанциянең сак зонасы

Мөслим авылының төньяк өлешендә «Татарстан Республикасының гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе» ФДБУнең метеостанциясе урнашкан.

Әйләнә-тирә табигать мохитенең торышы турында дәрәжә мәгълүмат алу, аның метеостанция тирәсендә пычрануы жирлек планында әлеге пунктлар чикләреннән барлык якларга 200 метр ераклыкта калган йомык сызык белән чикләнгән жир участоклары һәм акватория өлешләре рәвешендәге сак зоналары булдыру зарур.

Күзәтүләрнең стационар пунктларының сак зоналары чикләрендә хужалык эшчәнлегенә чикләүләр билгеләнә, ул әйләнә-тирә мохитнең торышы турындагы мәгълүматның дәрәжәлегенә, аның пычрануына чагылыш табарга мөмкин.

Дәүләт күзәтү чөптәренә керүче стационар күзәтү пунктларына керү яисә чыгу гамәлгә ашырыла торган жир кишәрлекләренә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән төрлөгә сервитутлар куелырга мөмкин.

6. Су саклау зоналары, яр буге яклау зоналары һәм өске су объектларының яр буге полосалары

Су саклау зоналары - өске су объектларының яр линиясенә тоташкан һәм аларда күрсәтелгән су объектларын пычратуны, чүпләүне, ләм утыруны һәм суларны ярлыландыруны булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклау максатларында хужалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр.

Су саклау зоналары чикләрендә хужалык һәм башка эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә торган территорияләрдә яр буге яклау полосалары урнаштырыла.

Яр буге полосалары һәр гражданның гомуми файдаланудагы су объектларынан файдалана алуын тәмин итү максатларында бирелә.

РФ Су кодексы нигезендә елгаларның яки инешләренң су саклау зоналары киңлеге аларның елгалары яисә инешләре өчен озынлык белән билгеләнә:

- 10 км га кадәр-50 м күләмендә;
- 10нан 50 км - 100 м күләмендә;
- 50 км һәм аннан күбрәк - 200 м күләмендә.

Елга, чишмә башыннан алып инешкә кадәр 10 км дан да кимрәк булган инеш өчен су саклау зонасы яр буге яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы 50 м күләмендә билгеләнә.

Яр буге яклау полосасының киңлеге су объекты ярының текәлегенә бәйлә рәвештә билгеләнә һәм кирегә авышу өчен 30 м яисә 3 һәм аннан да күбрәк авышу өчен 0, 40 м тәшкил итә.

Шулай итеп, Ык елгасы өчен урнаштырылган су саклау зонасы 200 м тәшкил итә, зур булмаган су агымнары өчен - 50 м, яр буге яклау полосалары - 50 м.

Гомуми файдаланудагы су объектларының яр буге линиясе буйлап гомуми файдалану өчен билгеләнгән яр буге полосасы билгеләнә. Су объектларының яр буге полосасының киңлеге, каналларның яр буге полосасыннан, шулай ук 10 км озынлыктагы елгалардан һәм инешләрдән тыш, 20 м (Ик) тәшкил итә. Гражданның су объекты янына ирекле үтүен тәмин итү максатларында яр буге полосасы төзелә алмый.

Елгаларның, башка су объектларының су саклау зоналарында урнашкан жир кишәрлекләре һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектлары өчен түбәндәгеләр билгеләнә:

- тыелган файдалану төрләре;
- әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән гавами тыңлаулар процедурасын кулланып, вәкаләтле дәүләт органнарының бассейнлы һәм башка территориаль идарә органнары белән махсус килештереп, су фондыннан файдалану һәм аларны саклау буенча рөхсәт ителергә мөмкин булган куллану төрләре.

Елгаларның су саклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларынан, башка су объектларынан файдалану төрләре:

- туфракны ашлау өчен агып төшүче сулардан файдалану;
- зиратларны, үләт базларын урнаштыру, житештерү һәм куллану калдыкларын, радиоактив, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне күмү;
- үсемлекләренң корткычларына һәм авыруларына каршы көрәш буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру;
- транспорт чараларының (махсус транспорт чараларынан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм юлларда каты өслекле махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте керми.

Яр буге яклау полосалары чикләрендә, су саклау зоналары өчен күрсәтелгән

чиклүүлэр белэн беррэттэн, түбэндэгелэр тыела:

- жирлэрне сөрү;
- юдырыла торган грунтлар өөмнөре урнаштыру;
- авыл хужалыгы хайваннарын коткару һәм алар өчен жэйге лагерьлар, ванналар оештыру.

Су саклау зоналары чиклэрэндө хужалык объектларын һәм башка объектларны проектлау, төзү, реконструкциялөү, файдалануга кертү һәм эксплуатациялөү рөхсэт ителә, мондый объектларны су объектларын пычранудан, чүпләнүдән һәм суларны саегудан су законнары һәм эйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендөге кануннар нигезендө саклауны тээмин итә торган корымалар белэн жиһазландыру шарты белэн.

Яр бую полосасында файдалануның тыелган төрлөре:

- жир кишәрлекләрэн хосусыйлаштыру;
- механик транспорт чараларын кулланып хәрәкәт итү.

Су объектларының яр бую полосасы чиклэрэндө алар янында йөрү (механик транспорт чараларын кулланып) рөхсэт ителә, шул исәптән һәвәскәрләр һәм спорт балыкчылыгын тормышка ашыру һәм йөзү чараларын причал ясау өчен дә.

7. Лицензия участкаларының чиклөре

Мөслим авылы территориясе Минзәлә һәм Мөслим лицензия участкалары чиклэрэндө урнашкан.

“Жир асты байлыктары турында” 1992 елның 21 февралендөге 2395-1 номерлы Россия Федерациясе Законының 25 статьясы нигезендө файдалы казылмалар ятмалары мөйданнарын төзү, шулай ук жир асты корымалары урнашкан урыннарда жир асты байлыктарының дәүләт фонды яисә аның территориаль органнары һәм дәүләт тау күзәтчеләге органнары рөхсәте белән бары тик файдалы казылмаларны алу мөмкинлеген тээмин итү яисә төзелешнең икътисадый максатчанлыгын исбатлау шарты белән генә рөхсэт ителә.

Файдалы казылмалар ятмалары мөйданнарын үз белдеге белән төзү житештерелгән чыгымнарны һәм территорияне рекультивациялөү һәм төзелгән объектларны сүтү чыгымнарын каплаусыз туктатыла.

8. Эчә торган су белән тээмин итү чыганактарының санитар саклау зоналары

СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендө “Су белән тээмин итү чыганактарын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары” су белән тээмин итү чыганактарын пычранудан санитар саклау зонасы оештырыла, аның составына өч пояс керә: беренче пояс - катгый режим поясы, шулай ук икенче һәм өченче пояс - чиклүүлэр пояслары.

Эчә торган су белән тээмин итү чыганактарын санитар саклау зонасының I пояс чиклэрэндө урнашкан жир кишәрлекләрәннән һәм күчөмсөз мөлкәтнең башка объектларыннан файдалану төрлөре:

- югары көпшәлә агачлар утырту;
- суүткәргеч корымаларны эксплуатациялөүгә, реконструкциялөүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрлөре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу;
- торақ һәм хужалык-көнкүрөш биналарын урнаштыру;
- кешеләрнең яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану.

Эчә торган су белән тээмин итүнең жир асты чыганактарын санитар саклау зонасының II пояс чиклэрэндө урнашкан жир кишәрлекләрәннән һәм күчөмсөз мөлкәтнең башка объектларыннан файдалану төрлөре:

- файдаланылган суларны жир асты горизонтларына күчөрү һәм каты калдыктарны жир асты катламнарына күчөрү, жир асты байлыктарын эшкәртү;

- ягулык-майлау материаллары, агу химикатлары һәм минераль ашламалар складларын, промстокларны, шлам саклагычларны һәм жир асты суларының химик пычрану куркынычына бәйле башка объектларны урнаштыру;
- зиратларны, үлэт базларын, ассенизация кырларын, фильтрация басуларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм жир асты суларының микроб пычрану куркынычын тудыручы башка объектларны урнаштыру;
- ашламалар һәм агулы химикатлар куллану;
- төп кулланылыштагы урман кисү.

Мондый объектларны урнаштыру, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенә санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда, жир асты суларын файдаланганда гына, су йөртү офыгын пычранудан яклау буенча махсус чаралар башкарылганда гына, санитария саклау зонасының III поясы чикләрендә рөхсәт ителә.

Эчә торган су белән тәэмин итүнең жир асты чыганаclarын санитар саклау зонасының II поясы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төрләре:

- туфрак катламын бозуга бәйле яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш, Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсе белән килештереп.

9. Куркыныч геологик процесслар чагылышы булган территорияләрдә урнашкан жир кишәрлекләре һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектлары өчен алардан файдалану чикләүләре һәм эшчәнлек режимнары билгеләнә.

Утырту грунтларына дисперслы утырма минераль грунтларның тузанлы-балчыклы төрләре керә, алар даими тышкы йөкләнеш вакытында яки грунтның үз авырлыгыннан йөкләнеш вакытында йомылганда өстәмә деформация - аның структурасы үзгәрү нәтижәсендә грунтны тыгызлау нәтижәсендә барлыкка килә торган просадкалар керә.

Агач утырту грунтларын үстерү зонасы Мөслим авылының төньяк өлешендә, Ык елгасы буенда ачыкланган.

Утырту грунтларын тарату зоналарында эшчәнлек режимы «Эшләнә торган территорияләрдә һәм утырту грунтларында биналар һәм корымалар» СНИП 2.01.09-91 регламентлаштырыла.

Утырту грунтларын үстерү зонасы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалануны чикләү төрләре:

– грунтларны тышкы йөкләнештән һәм грунтның үз авырлыгыннан утыртканда исәпкә алу. Моның өчен грунтларны техноген һәм өске сулар белән беркетү мөмкинлеген юкка чыгаручы чараларны алдан күрергә кирәк, корымаларны эксплуатацияләү чорында да, шулай ук өстән-өстән су агызып төшүне күздә тотарга кирәк.

Су басу - ул хужалык эшчәнлеген бозуга, жир асты суларының физик һәм физик-химик үзлекләрен үзгәртүгә, туфрак оҗуңтларын, төр составын, үсемлек капламының структурасын һәм продуктивлыгын үзгәртүгә китерә торган аэрация зонасы грунтларының дымлануын арттыру.

Су басу зонасы Мөслим авылының төньяк өлешендә, Ык елгасы буйлап бүлөп бирелгән.

Су басу зоналарында эшчәнлек режимы «Территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык яклау» 2.06.15-85 СНИП регламентлана.

Су басу зонасы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалану төрләре:

- яклана торган территориядә гидрогеологик һәм гидрологик режимны бозу;

- яклана торган территориянең һәм аңа яқын акваториянең рекреацион потенциалын киметү;
- - рекреация өчен кулланыла торган территорияләрнең, йогышлы авырулар кузгатучыларның, сәнэгать житештерүе калдыкларының, нефть продуктларының һәм агулы химикатларның туфракны, сулыкларны пычрануын булдырмау;

Су басу зонасы чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм күчемсез мөлкәтнең башка объектларыннан файдалануны чикләү төрләре:

- биналарны, корымаларны, нигез грунтларын локаль яклау һәм тулаем төзелгән территорияне яклау, су чыгаруны оештыру;
- жир асты һәм жир өсте сулары режимына мониторинг тикшеренүләре үткөрү.

39 статья мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында билгеләнгән күчемсез мөлкәттән файдалануның чикләүләрен тасвирлау

Рәсми расланган документлар статусын эшләгән һәм биргән саен, тиешле карталарга һәм регламентларга әлеге статьяга күрсәтелгән документлар әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү тәртибендә кертелә.

40 статья. Ачык сервитутларның эшчәнлек зоналары

Халык алдындагы сервитутларның хәрәкәт итү зоналары чикләре жирлек территорияләрен ызанлау проектларында чагылдырыла һәм жир кишәрлекләренең шәһәр төзелеше планнарында күрсәтелә.

13 бүлек. Шәһәр төзелеше регламентлары шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган төп жирләрне билгеләү һәм аларга карата шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрне билгеләү

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында (әлеге Кагыйдәләрнең II өлеше) территориаль зоналардан, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналардан тыш, гомуми файдаланудагы шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган төп территорияләр һәм шәһәр төзелеше регламентлары - махсус саклана торган табигать территорияләре, урман фонды жирләре, шәһәр урманнары һәм башкалар сайлап алынган.

Әлеге бүлектә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы һәм жирләрнең төп территорияләрен билгеләү тасвирламасы бар.

Күрсәтелгән территорияләрне фигуралаштыру, билгеләү, аларның чикләрен үзгәртү һәм алардан файдалануны жайга салу әлеге Кагыйдәләрнең 6 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла. Планировка проектлары (кызыл линияләрне билгеләү, үзгәртү) нигезендә гомуми файдаланудагы территорияләрнең чикләре үзгәртелгән һәм аларның составыннан шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнә торган башка территорияләр барлыкка килгән очракта, мондый территорияләрдән файдалану әлеге Кагыйдәләрнең 10 бүлеге тарафыннан билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мөслим авылы территориясен шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында гомуми файдаланудагы һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр территорияләре бүленергә мөмкин:

Күрсәтмәләр	Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы һәм жирләрнең төп территорияләре аталышы
ТОП	гомуми файдаланудагы территорияләр
ЗЛФ	Урман фонды жирләре;
ЗВФ	су фонды жирләре;

41 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган гомуми файдаланудагы төп территорияләргә һәм жирләргә билгеләү

ТОП. гомуми файдаланудагы территорияләр

Территорияләргә билгеләү:

- парклар;
- яр буйлары;
- ярдәмче корымалар һәм ял итү өчен инфраструктура: бассейннар, фонтаннар, кече архитектура формалары;
- уен майданчыклары, милли уеннар өчен майданчыклар;
- спорт майданчыклары;
- аттракционнар комплекслары;
- жәйге театрлар һәм эстрадаһар;
- тир;
- Яшелләндрү:
- яр буе корымалары: причаллар, башка корымалар;
- оранжереяләр;
- ижтимагый бәдрәфләр;
- этләргә йөртү өчен майданчыклар.

ЗЛФ. урман фонды жирләре;

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 36 статьясындагы 6 пункты нигезендә шәһәр төзелеше регламентлары дәүләт урман фонды жирләренә карата билгеләнми, ә алардан файдалану Россия Федерациясе Урман кодексы нигезендә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.

ЗВФ. су фонды жирләре;

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 36 статьясындагы 6 пункты нигезендә шәһәр төзелеше регламентлары өске сулар белән капланган жирләр өчен билгеләнми, ә алардан файдалану Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.